

ALMANYA'DA RADİKAL DİNİ GRUPLAR

Oğuz ÜZER

**Yüksek Lisans Tezi
Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı
Doç. Dr. Hanifi ŞAHİN
2019
Her Hakkı Saklıdır.**

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL İSLAM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI**

Oğuz ÜZER

ALMANYA'DA RADİKAL DİNİ GRUPLAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TEZ YÖNETİCİSİ
Doç. Dr. Hanifi ŞAHİN**

ERZURUM - 2019

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ BEYAN FORMU

17/06/2019

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

BİLDİRİM

Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Uygulama Esaslarının ilgili maddelerine göre hazırlamış olduğum "Avrupa'da Radikal Dini Gruplar: Almanya Örneği" adlı tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Uygulama Esaslarının ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim *.

☐ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

☐ Tezimin/Raporumun makale için **altı ay**, patent için **iki yıl** süreyle erişiminin ertelenmesini istiyorum.

17/06.2019

Oguz ÜZER

* LİSANSÜSTÜ TEZLERİN ELEKTRONİK ORTAMDA TOPLANMASI, DÜZENLENMESİ VE ERİŞİME AÇILMASINA İLİŞKİN YÖNERGE

.....
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Lisansüstü tezlerin erişime açılmasının ertelenmesi MADDE 6– (1) Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.

(2) Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.

Gizlilik dereceli tezler MADDE 7– (1) Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

(2) Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

F-83/00/22.12.2016

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Doç. Dr. Hanifi ŞAHİN danışmanlığında, Oğuz ÜZER tarafından hazırlanan bu çalışma 17/06/2019 tarihinde aşağıda isimleri yazılı jüri tarafından. Temel İslam Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. M. Zeki İŞCAN

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Hanifi ŞAHİN

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Muhyettin İĞDE

İmza:

İmza:

İmza:

Prof. Dr. Sait UYLAŞ

Enstitü Müdürü

F-85/01/21.10.2016

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
ÖZET.....	III
ABSTRACT	IV
KISALTMALAR	V
ÖNSÖZ.....	VII

GİRİŞ

I. METOD	1
II. KAPSAM	1
III. TEMEL KAVRAMLAR.....	2

BİRİNCİ BÖLÜM

ALMANYA VE DİNİ GRUPLAR

1.1. ALMANYA'DA DİNİ GRUPLAR VE İSLAM	12
1.2. İSLAM VE RADİKALİZM	16
1.3. AKTİF OLAN DİNİ GRUPLAR.....	18
1.3.1. Selefilik	18
1.3.2. Vehhabilik	24
1.3.3. El-Kaide.....	25
1.3.4. Daeş/İşid	26
1.3.5. Hizbü't-Tahrir	28
1.3.6. Hizbullah	29
1.3.7. Müslüman Kardeşler Cemiyeti (İhvan-ı Müslimin).....	31
1.3.8. Hamas	33
1.4. AKTİF OLMAYIP TAKİP EDİLEN DİĞER GRUPLAR.....	34
1.4.1. Mağrip El-Kaidesi	34
1.4.2. Arap Yarımadası El-Kaidesi	35
1.4.3. Eş-Şebab.....	36
1.4.4. Heyetu Tahriru'ş-Şam	37
1.4.5. Cemaat-i Tebliğ.....	38
1.4.6. Türkiye Hizbullahı (Kürt Hizbullahı).....	39

1.5. AKTİF OLAN DİNİ DERNEKLER	41
1.5.1. Almanya İslam Toplumu (Islamische Gemeinschaft in Deutschland e.V. - IGD).....	41
1.5.2. Hamburg İslam Merkezi (Islamisches Zentrum Hamburg E.V.-IZH)	43
1.5.3. İslam Toplumu Milli Görüş (Islamische Gemeinschaft Milli Görüş -IGMG) ..	45
1.5.4. Diyanet İşleri Türk İslam Birliği (Türkische Islamische Union der Anstalt für Religion E.V.-DITIB)	49

İKİNCİ BÖLÜM

DİNİ GRUPLARIN MEDYA AYAĞI

2.1. İNTERNET	54
2.2. TELEVİZYON	63
2.3. GAZETE VE DERGİ	65
2.4. ALMAN MEDYASININ ETKİSİ.....	69

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AVRUPA'DA RADİKALLEŞME ORANLARI VE GEREKÇELERİ

3.1. ETNİK KÖKEN	75
3.2. GÖÇ.....	82
3.3. RADİKAL SAĞIN YÜKSELİŞİ: NORVEÇ VE YENİ ZELANDA HAÇLI KATLİAM ÖRNEĞİ.....	87
3.4. ALMANYA'DA RADİKAL DİNİ GRUPLARA KATILMA NEDENLERİ...96	
SONUÇ.....	101
KAYNAKÇA	105
ÖZGEÇMİŞ.....	122

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ALMANYA’DA RADİKAL DİNİ GRUPLAR

Oğuz ÜZER

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Hanifi ŞAHİN

2019, 122 sayfa

Jüri: Doç. Dr. Hanifi ŞAHİN

Prof. Dr. M. Zeki İŞCAN

Dr. Öğr. Üyesi Muhyettin İĞDE

Bu çalışmada, Almanya’da bulunan radikal, aşırı ve terör yanlısı grupların ortaya çıkış nedenleri, tarihsel arka planı ve güçlenmesini sağlayan etkenler ele alınmıştır. Bu örgütlerin sahip oldukları ideolojileri, hedefleri, teşkilat yapıları, finansal kaynakları, insan kaynakları, propaganda güçleri ve bugün geldiği durumlar incelenmiştir. Bugün Almanya, Avrupa ve genel olarak dış ülkeler tarafından tanımlanan radikal, aşırı ve terör yanlısı grup ve örgütler, İslam adı altında hareket eden terör örgütleri olarak kabul edilmiştir. Almanya’da radikal dini grup ve örgütler tanımlanırken onların yaptıkları eylemlerden dolayı farklı terminolojiler ile ifade edilirler. Bunlar arasında radikalizm, aşırılık, cihatçı ve terör gibi terimlerin “İslam” kavramı ile ilintilendirilerek kullanımı yaygındır. Bu kavramların kapsamı ile ilgili net bir çerçeve söz konusu olmadığı halde kavramların birbirlerinin yerine rahatlıkla kullanılmaktadır. Oysa kavramların anlamlarında çeşitlilik söz konusudur. Bu çalışmada dini radikalleşme, dini aşırılık ve dini terör gibi kavramlar açıklanarak bir çerçeve çizilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dini Grup, Radikalizm, Aşırı Terör, Almanya, Avrupa

ABSTRACT

MASTER THESIS

RADICAL RELIGIOUS GROUPS IN GERMANY

Oğuz ÜZER

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Hanifi ŞAHİN

2019, 122 pages

Jury: Assoc. Prof. Dr. Hanifi ŞAHİN

Prof. Dr. M. Zeki İŞCAN

Assist. Prof. Dr. Muhyettin İĞDE

In this study, Germany, located in the radical, extreme and causes the emergence of terrorist Pro group, provides historical background and empowerment of factors is discussed. These organisations they have ideology, objectives, organizational structure, human resources, financial resources, when power and propaganda today. Germany, Europe, and today is generally defined by the radical, extreme external countries and Islamic terrorist organizations that, under the name Pro group and mobile has been recognized as terrorist Pro organisations. Radical religious groups and organisations in Germany, due to their attitude and action is expressed with different terminology. Radicalism, in extremis, is expressed with terms like jihadist and terrorism. However, exactly what that means in reality is not fully open and most of the time this means of terms are different from each other. In this study, radicalization, extremism and terrorism to teach through a summarized and concepts like meaning.

Keywords: Religion Group, Radicalizm, Extreme Terror, Germany, Europe

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AK-47	: Kalaşnikov Saldırı Tüfeği
AQAP	: Arap Yarımadası El-Kaidesi
AQM	: Mağrip El-Kaidesi
ARD	: Almanya Federal Cumhuriyeti Kamu Yayıncıları Birliği
AVM	: Alışveriş Merkezi
BfV	: Federal Anayasa Koruma Dairesi
BJA	: Almanya Federal Ceza Polisi
Bkz	: Bakınız
BM	: Birleşmiş Milletler
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
DAEŞ/İŞİD	: Devlet'ül İslamiyye fil Irak ve Şam / Irak ve Şam İslam Devleti
DİA	: Diyanet İslam Ansiklopedisi
DMG	: Alman Müslüman Topluluğu
DTM	: Alman Taliban Mücahitleri
E.V.	: Almanya'da Kayıtlı Dernek
FIDE	: Avrupa İslam Federasyonu Derneği
HUT	: Hizbü't-Tahrir
İBP	: Filistin İslam Birliği
İGD	: Almanya İslam Toplumu
İGMG	: İslam Toplumu Milli Görüş
İKEZ	: İslam Kültür ve Eğitim Merkezi
İLİD	: Irak ve Levant İslam Devleti
İJU	: İslam Cihad Birliği
İR	: İslami Yardım
ID	: İslam Devleti
İZH	: Hamburg İslam Merkezi
LfV	: Anayasayı Koruma Devlet Dairesi
MJD	: Almanya Müslüman Gençliği

NATO	: Kuzey Atlantik Paktı Örgütü
NRW	: Kuzey Ren-Vestfalya
RAF	: Kızıl Ordu Fraksiyonu
SAV	: Sallallahu Aleyhi ve Sellem
SP	: Saadet Partisi
ZDF	: İkinci Alman Televizyonu

ÖNSÖZ

Atatürk Üniversitesi Temel İslam Bilimleri Yüksek Lisans Programında Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanan bu çalışmada Almanya’da radikal, aşırı ve terör yanlısı olarak görülen İslami gruplar ve örgütler ele alınmıştır.

İslam’ın radikal veya terör yanlısı olarak görülmesi elbette kabul edilemez. İslam dini insanlığa zulmetmek için gönderilmemiştir, o Allah tarafından Hz. Peygamber vasıtasıyla tüm insanlığı kurtarmak ve huzura ulaştırmak için gönderilmiştir. Radikal veya terör yanlısı gruplar Batı perspektif esas alınarak sınıflandırılmıştır. Batı, bugün sahip olduğu ekonomik güç sayesinde bu grupların hangisinin iyi ya da kötü olduğuna kendisi karar vermektedir. Bu grupları tanımlamak için halkın ve medyanın dilinde farklı kavramlar kullanılmaktadır. Her yıl Alman hükümeti tarafından halka bilgi amaçlı sunulan Almanya Federal Koruma Raporuna göre gruplar, “radikal”, “aşırı” ve “terör” yanlısı şeklinde kategorize edilmektedir. Alman hükümetinin bu raporlarla asıl hedefi halkı bilgilendirmekten ziyade, İslam’ın şiddet üreten bir ideoloji olduğunu göstermektir.

Çalışmamızın Birinci Bölümünde Alman hükümeti istihbaratı tarafından her yıl açıklanan Almanya Federal Anayasayı Koruma Raporu’nda, radikal, aşırılık ve terör yanlısı gruplar olarak belirlediği dini gruplar adı altında, sadece İslami gruplar gruplar incelenmiştir. Bu rapor her yıl halka bilgi amaçlı olarak sunulmaktadır. Radikal, aşırılık veya terör örgütlerin sahip oldukları ideolojileri, hedefleri, teşkilat yapısı, finansal kaynakları, insan kaynakları, propaganda güçleri ve bugün geldikleri durumlar incelenmiştir. Bu örgütlerin ortaya çıkış nedenleri, tarihsel arka planı ve güçlenmesini sağlayan etkenler ele alınmıştır.

Çalışmamızın İkinci Bölümünde dini grupların medya ayağı araştırılmıştır. Burada radikal dini grupların sahip oldukları internet, televizyon ve medya yapıları incelenmiştir. Radikal ve terör örgütlerin kendilerini dünyaya kanıtlama ve taraftar toplama bilmeleri için internet ve medyayı özellikle bir silah aracı olarak kullanmaktadırlar.

Çalışmamızın Üçüncü Bölümünde radikalleşmeye sebep olan unsurlar araştırılmıştır. Dünya tarihinde yapılan göçler ve Avrupa tarihinde yapılan sömürgeler Müslümanların özellikle de gençlerin radikalleşmesine yol açmıştır. Müslüman

gençlerin göç ettikleri ülkelerde yaşadıkları sıkıntılar, burada ayrımcılığa maruz kalmaları ve bundan doğan sonuçlar incelenmiştir. Özellikle Avrupa ve Almanya’da aşırı sağcılık ve İslamofobi korkusunun artması, Müslüman gençlerde bir kimlik sorununa yol açmıştır.

Bu çalışma, Doç. Dr. Hanifi ŞAHİN danışmanlığında yapılmıştır. Tezin tüm aşamalarında bilgi ve deneyimlerini paylaşan, özenli değerlendirmeleri ile çalışmama ışık tutan ve bana her konuda yardımcı olan başta danışman hocama, Prof. Dr. M. Zeki İŞCAN hocama, ilgili kaynakları bulmama yardımcı olan uzun zaman Almanya’da çeşitli konularda eğitim veren ve uzmanlığını İslam Bilimleri konusunda yapan Dr. Ali Özgür ÖZDİL hocama ve bana çalışmalarım sırasında gösterdikleri anlayıştan dolayı aileme teşekkür ederim.

Oğuz ÜZER

Erzurum- 2019

GİRİŞ

Çalışmamızda, Almanya Federal Anayasa Koruması Raporu'nda tehdit olarak adlandırılan gruplar ve dernekler incelenecektir. Almanya, Avrupa'nın merkezi konumunda olmasından dolayı, İslam adı altında hareket eden radikal ve aşırılık yanlısı gruplar tarafından hedef noktası olmaya devam etmektedir. Bu tehdit sadece Almanlara veya diğer dinlere mensup kişilere yönelik değildir. Bu tehdit aynı zamanda Almanya'da yaşayan Müslümanları da etkilemekte ve onlara zarar vermektedir.

Çalışmamızda Giriş bölümünden sonra Almanya'da bulunan dini grupları tanımlamak için halk ve medya tarafından farklı kavramlar kullanıldığı tespit edilmiş ve bu kavramların tek tek açıklaması yapılmıştır. 11 Eylül 2001 olayları ve daha sonra devam eden süreçte ki olayların etkileri, Alman hükümeti tarafından önemle dikkate alınmış ve bu konuda güvenliği sağlayabilmek için geniş çalışmalar yapılmıştır.

I. METOD

Araştırmamızın temelini oluşturan “Almanya'da Radikal Dini Gruplar”, ele alındığı çalışmamızda, Almanya'da yaşanan gelişmelerin seyri ile ilgili literatür taraması yapılmış, yerli ve yabancı medyada çıkan haberler incelenmiştir. Bu bağlamda yazılmış kitaplar, dergiler, makaleler, belgeseller ile yazılı ve görsel medyada çıkan haberler incelenmiş, ayrıca internet ortamındaki web kaynaklarından taramalar yapılmıştır. Almanya'daki bakış açısını sunmak için mümkün olduğunca Almanca kaynaklar kullanılmıştır.

II. KAPSAM

Bu çalışmada Almanya'da dini radikalizmin amaçsal olarak yeni ve devrimsel nitelikler kazanıp kazanmadığı araştırılmıştır. Batı toplumlarında, geçmişte zaten var olan ve özellikle 11 Eylül 2001 saldırısı sonrasında yeniden ortaya çıkan tarihsel önyargılar sebebiyle Müslümanlara terörist olarak bakılması sorunu tekrar gündeme gelmiş, bu da sorunu daha da derinleştirmiştir. Çalışmamız Almanya ile sınırlı olup, radikal, aşırılık ve terör yanlısı olarak görülen dini grup ve derneklerin Almanya'daki oluşumları ve faaliyetleri üzerinde durulmuştur. Alman hükümeti her yıl *Almanya Federal Anayasa Koruma Raporu* (Verfassungsschutzbericht) yayınlamaktadır. Bu

raporda ilgili yılda takip edilen grup ve derneklere ilişkin değerlendirmeler yer almaktadır. Çalışmamızda hükümetin yayınladığı 2017 yılına ait rapor esas alınmıştır. Karşılaştırma ihtiyacı olduğunda önceki yıllara ait raporlara da bakılmıştır. Almanya'daki tüm diğer dini grup ve dernekler değil, sadece ilgili raporda yer alan grup ve dernekler incelenmiştir. Bu nedenle gerek Türkiye'de gerekse Ortadoğu'nun farklı ülkelerinde bilinen kimi dini grup ve derneklerin incelenmemiş olması, çalışmamızı sürdürdüğümüz esnada bu yapıların *Almanya Federal Anayasa Koruma Raporu*'nda yer almamış olmaları nedeniyledir. Milli Görüş Hareketi ve DİTİB gibi yapılar yasal dernekler olarak görülse de her iki grup, Türkiye Cumhuriyeti ile ilişkileri ve Türkiye-Almanya siyasi gerilimleri nedeniyle raporda inişli-çıkışlı bir görünüme sahiptirler. Ayrıca bu iki yapıya bakış açısı eyaletlere göre değişiklik arz edebilmektedir.

Bu raporda geçmiş yıllarda araştırılan dini-siyasi gruplar ve dernekler incelenmektedir. Raporda "İslamismus/Islamischer teror" başlığı altında İslam dini hakkında Almanya'da aktif olan dini gruplar ve dernekler yer almaktadır. Raporda, dini grup ve derneklerin oluşumları, amaçları ve propaganda güçleri incelenerek halka bilgi amaçlı olarak sunulmakta, bu dini grup ve derneklere karşı dikkatli olunması gerektiği konusunda uyarılarda bulunmaktadır. Rapor kapsamlı bir genel bakış sunmaz, ancak temel gelişmeler hakkında bilgi verir, önemli gelişmeleri analiz eder ve değerlendirir. Bu dini grupların Almanya'daki yapıları, faaliyetleri ve finans kaynakları hakkında çeşitli bilgiler mevcuttur. Çalışmamızda rapordan hareketle bu grup ve derneklerin dış bağlantıları ve Almanya'ya yönelik hedefleri araştırılmıştır.

III. TEMEL KAVRAMLAR

Avrupa'da radikal dini grup ve örgütler, yaptıkları tutum ve eylemlerden dolayı farklı terminolojiler ile ifade edilmektedir. *Radikalizm*, *aşırılıkçılık (extremis)*, *cihatçı*, *din değiştirenler/mürted (konvertierten)*, *kökencilik (fundamental)* ve *terörizm* gibi terimler gündelik hayatta ve medyada mevcut olarak kullanım bulmaktadır. Ancak onların, gerçekte ne anlama geldiği tam olarak açık değildir ve çoğu zaman bunlar birbirlerinin yerine kullanılmaktadır. Bu durumu bilimsel çalışmalarda bile görmek mümkündür.

Bu çalışmada, radikalleşme, aşırılık ve terör gibi kavramlar özetlenmiştir. Terörizm ve aşırılıkçılık alanındaki önemli tartışmalar, çözülmemiş sorunlar ve yanlış anlaşılmalara çoğu zaman bu kavramların farklı tanımlanmasından kaynaklanmaktadır. Çevremizde olup bitenin doğrudan dinden kaynaklanmadığını, aslında 1980'lerden itibaren görülen devrimci dalgalanmanın bir sonucu olduğunu, el-Kaide'den IŞİD'e kadar birçok örgütün ortaya çıkması, taban bulması ve yayılmasında sosyal, siyasal olayların ve modern şiddet kültürünün etkileri olduğunu gösteren genel bir tanımlamaya ihtiyacımız bulunmaktadır. Bu temel kavramların ortak bir anlayışını oluşturmak için, aşağıda *radikalizm*, *aşırılık*, *İslamizm*, *cihatçı*, *kökencilik* ve *terörist* kavramları üzerinde durup ve birbirleriyle olan ilişkileri detaylı bir şekilde açıklanacaktır.

Radikal, *radikalizm* yada *radikalleşme*, genel olarak egemen bir toplumsal düzende köklü değişimleri arayan, belirli politik tutumları ifade eden bir terimdir. Latince radix-kök, 19. yüzyılda, her şeyden önce burjuva-liberal özgürlük ve demokrasi hareketinin bir yönü olarak kullanılmıştır. Sözlükte köklü, kesin ve kökten anlamlarına gelir. 20. yüzyılın başlarında radikalizm terimi, temel olarak radikalizm adı altında Marksizmin, Leninizmin ve Anarşizmin destekçileri bağlamında kullanılmıştır. Bu terimin bir başka anlamı da felsefede yaşama biçimlerini, yaşama ilişkilerini eleştirip kökten değiştirme eğiliminde olan kimsedir. Günümüzde daha dar anlamıyla radikalleşme, başkalarının tutum ve değerlerine tahammül edemeyen, temel konular üzerinde uzlaşmaz bir ısrar anlamına gelmektedir. Bu tanım aynı zamanda radikalizmde demokratik temel değerlerin reddedildiğini ve şiddet eylemlerinin savunulacağını varsayar.¹

Radikalleşme aşırılıkçı bir ideoloji adına şiddet kullanan bireylerden veya gruplardan çıkan, aşağıdan yukarıya hareketlerle sınırlıdır. Tabi bazı yönlerde radikalleşme kavramı, bir şekilde terörizmle benzerlik göstermektedir. Bu da kendisinden farklı olarak, öznel boyutlarına, aktörlerine, kendilerine yükledikleri biçimlere odaklanılması ve onları kabul eden ve kendi oluşumlarına katkıda bulunan tipik örgütlerle bağlantılı olarak farklıdır. Radikalleşme, bu perspektiften bakıldığında,

¹ Leistungsprüfstation (LPS), Das Landeskriminalamt Rheinland-Pfalz (LKA), "Hybride Europäisch-Muslimische Identitätsmodelle, Radikalisierungsmechanismen und Deradikalisierungsstrategien bei der Bekämpfung des islamistischen Terrorismus im europäischen Vergleich", VolkswagenStiftung-Forschungsprojekt, 2012, 1. Auflage, 34-35, Ahmet Cevizci, *Felsefe Sözlüğü*, Paradigma Felsefe Sözlüğü, Paradigma Yayınevi, İstanbul 2000, 787.

Batı’da cihatçı suçluları ve buna benzer olarak aynı zamanda Norveçli Breivik gibi sağcı aşırılık yanlıları dikkate alınırsa çok küçük bir azınlıkta gözlemlenebilen bir olgudur. Örnek olarak bakıldığında İslam dünyasında cihatçı hareketler, az veya çok sayıda bireyden oluşan gruplardan oluşur. Pakistan’daki cihatçılar bile, küçük bir azınlıktan oluşmaktadır.²

Extremis (aşırılık), latince *ekstremus*, en uzak, en olağanüstü veya en kötü olarak çevrilebilir. Bu kavram, politik bir spektrum (çeşitlilik) fikrine dayanıp, normatif bir orta gruplardan ve sağ-sol gruplardan oluşmaktadır. Aşırılık, bir siyasi sistemin veya bir dinin asgari koşullarının ötesine geçen tüm görüş ve eylemler olarak anlaşılır.³

Extremis, radikalizmin bir alt kategorisi olarak anlaşılabilir. Aşırı derecede düzene, anayasaya ve dolayısıyla liberal demokratik anayasaya karşı olanlar *extremis* (aşırılıkçı) olarak adlandırılır. Aşırılık kavramında bir miktar belirsizlik vardır. Çünkü bir yandan ideolojik görüşler ve diğer yandan uygulamalarının doğası aşırılıkçı olarak tanımlanabilir. Bu nedenle tutum düzeyi, bilişsel aşırılık ve eylem düzeyi ile şiddete dayalı aşırılık arasındaki ilişki çoğu kez tekrar bir ayrıma uğrar. Aşırılık demokratik düzenin arka planına karşı, ayar seviyesinde her türlü dini ve ırksal üstünlüğü savunarak, özgürlük ve insan hakları gibi demokratik ilkelere meydan okuyan ideolojilerdir. Başkalarının yaşamını, özgürlüğünü ve haklarını kısıtlayan veya tehlikeye atan, eylem seviyesinde, eylem biçimlerini içerir.⁴

Dini radikalizmin belirli fikirler, amaçlar ve değerler için evrensel geçerliliği yoktur. Çünkü onlar her zaman sosyal ve tarihsel koşulları bağlamında yeniden üretilmektedir. Onların toplumsal değişime maruz kalması ve daha önce radikal kabul edilen görüş ve düşüncelerin, bir zaman boyutu içinde geniş bir onayla karşılanması ve nüfusun çoğunluğu tarafından kabul edilmek üzere alınması, çeşitli tarihsel örneklerden görülebilir. Tarihsel ve zamansal bakış açısına ek olarak, coğrafi ve ulusal devlet perspektifi radikal ve aşırıcı eylemlerin tanımında da büyük rol oynar. Pek çok Batılı ülkede, örneğin Almanya’da şeriat yönetimi altında yaşam arayışı aşırılıkçı bir tutum

² Farhad Khosrokhavar, *Radikalisierung*, 1. Auflage, Cep Europäische Verlagsanstalt, Hamburg 2016, 32.

³ www.bpb.de/politik/extremismus/islamismus/36339/islamismus-was-ist-das-ueberhaupt, Erişim 26.10.2018.

⁴ Andreas Zick, Nils Böckler, “Extremistische Radikalisierung als Inszenierung: Vorschlag für eine Sicht auf den Prozess der Radikalisierung und die Prävention”, *Forum Kriminalprävention Universität Bielefeld*, Sayı:3, Bielefeld 2015, 6-16.

olarak kabul edilir. Ancak Suud, İran ve diğer bazılarında olduğu gibi şeriat, ulusal hukuk sisteminin doğal temelini oluşturur.⁵

Almanya Federal Anayasa Koruması, İslami radikalizmin hedeflerini şu şekilde betimlemektedir: İslamcılar, 6. Yüzyılda İslam'ın ilk çıkış zamanına dayanarak, tüm diğer düzen ve sistemleri değiştiren, tek meşru devlet ve toplum olarak İslami düzenin yeniden kurulması çağrısında bulunuyorlar. Bu İslami düzende, yaşamın tüm alanları, Kur'an ve Peygamber'in (Sünneti) modeli aracılığıyla Allah'ın öngördüğü şekilde tasarlanmalıdır. Militan İslamcılar, İslami düzeni zorla uygulamak için meşruiyet kaygısı taşımıyorlar. Kur'an'da "Cihad" ile ilgili olarak, diğer Müslümanlardan İslam'ın tüm düşmanlarına karşı Müslüman olan ya da olmayan ülkelerde de, savaşın sona erdirilmesi için kutsal bir görev olarak algılanmasını talep eder.⁶

İslamizm, İslam adına, yalnızca dini olarak meşrulaştırılmış bir toplumsal düzen ve devlet düzeninin kurulması için çabalayan tüm siyasi görüş ve eylemler için kullanılan kolektif bir terimdir. "İslamizm" ile çoğunlukla terör ve şiddet anlaşılır. Şiddeti yöntemleri arasında kabul etmeyen İslamcı hareketler de mevcuttur. İslamcılar, İslam dinini bir devlet politikası olarak bulmaya çalışırlar ve İslam'ı sadece bir din olarak değil, politik bir ideoloji olarak da görürler. Neo-kökenci gruplar ve İslamcılar arasındaki temel fark, devlete ve siyasete yönelik tutumlarıdır. Neo-kökenci ümmetin yeniden İslamlaştırılmaması ve İslam adı altında bir devlet oluşturulmaması gerektiği düşüncesindeyken, İslamcılar ilk olarak İslam adı altında bir devlet kurmaya çalışmaktadırlar.⁷

Jürgen Todenhöfer'e göre *Cihad* kavramı, İslam'da savaşla bağlantılı olarak "kutsal" kelimesi ile karşılanmamaktadır. Cihat, tüm yollarda olduğu gibi savunma amaçlıdır, "Tanrı yolunda ilerlemek için çaba" anlamına gelir. Zaten Kur'an'da cihattan kutsal savaş şeklinde bahsedilmez. Çünkü kutsal olan savaş değil, barıştır.⁸

⁵ Peter Neumann, "Radikalisierung, Deradikalisierung und Extremismus", *Aus Politik und Zeitgeschichte, Herausgegeben von der Bundeszentrale für politische Bildung*, 29-31 Ausgabe, Bonn 2013, 3-10.

⁶ Bundesamt für Verfassungsschutz, BfV Präsident Dr. Hans-Georg Maaßen und Bundesinnenminister Horst Seehofer, "Verfassungsschutzbericht 2017", *Herausgeber Bundesministerium des Innern, für Bau und Heimat*, Berlin Juni 2018, 164-165.

⁷ www.bpb.de/politik/extremismus/islamismus/36339/islamismus-was-ist-das-ueberhaupt, Erişim 22.11.2018.

⁸ Jürgen Todenhöfer, *Feindbild Islam, Zehn Thesen gegen den Hass*, 1. Auflage, C. Bertelsmann Verlag, München 2011, 31-52.

Peter Heine'ya göre cihad başlangıçta, bütün Müslümanların dini görevi olarak anlaşıldı. Ancak, Kur'an'ın talimatları Müslümanlar tarafından çoğu zaman farklı şekilde anlaşılmıştır. Farklı olmasının nedeni ise Müslümanların cihad kavramını gerçek anlamından uzak olarak kendi menfaat ve isteklerine göre yorumlamalarıdır. Bir noktada, Hristiyan rahiplerin ibadeti ile karşılaştırılmıştır: “Cihad, İslam'ın manastırıdır” denilmektedir. O, cennet kapıları olarak kabul edilir. Cihad yolunda yaşamını yitiren Müslümanların, bu yolda şehitlik makamına ulaştığı belirtilir. Diğer yandan İslam dininin yönetim şekli altında yaşayan gayrimüslimler de cihada çağrılabilirler.⁹

7. yüzyılda ilk İslam hanedanlarının kurulmasından bu yana cihad, İslam yöneticileri ve özellikle halifelerin özel yükümlülüğü haline geldi. Daha sonraki aşamalarda bu temel eğilim devam etti. Cihad, İslam topluluğunun kolektif görevi olarak kabul edildi ve sadece savaşın gerçekleştirilebileceği gerçeğine katkısı olması gerektiği ölçüde, bireye empoze edildi. Savaşa gitmek bile artık bir görev değil, hayatın bir parçası haline geldi. Dahası İslam bilginleri her zamanki gibi, İslam'ın tekrar yayılmasının zorunlu olarak askeri araçlarla gerçekleştirilmemesi gerektiğini vurgulamaktadırlar. Ayrıca, vaazla, sabırla ve ikna etme gibi barışçıl yollarla kural ve inançların yaşanması da cihad olarak anlaşılmıştır. Cihad teorisyenlerinin bazılarında, bu bağlamda “kelimeler savaşı”nın formülasyonu bulunmaktadır. Cihad görevi, sadece kalp, dil ve eller ile değil, aynı zamanda kılıçla da yerine getirilebilir. İnançlı mümin, kalpten cihad sadakatini yerine getirmek için önce kendisini kötülüğe karşı baştan çıkarmaya çalışan şeytanla savaşıyor ve daha sonra kötülüğü engellemeye çalışıp iyiliği teşvik ederek hareket eder. Bunu da ilk olarak dil ve elleri ile cihad ederek ve son olarak da kılıçla cihada yönelik savunmaya çalışarak kişinin askeri mücadelede kendi hayatını feda ederek öderler. Batılı araştırmacılar cihad kavramını, maddi ve manevi araçları kullanabilecek bir dini propaganda biçimi olarak görürler.¹⁰

⁹ Peter Heine, *Terror in Allahs Namen, Extremistische Kräfte im Islam*, 1. Auflage, Herder Verlag, Freiburg im Breisgau 2001, 20-21.

¹⁰ Heine, 20-21.

Terör; Latince “terrere” sözcüğünden gelen terör; “korkudan sarsıntı geçirme, korkudan dehşete düşmeye sebep olma” anlamlarını taşır. Türk Dil Kurumu Sözlüğü'ne göre Türkçedeki karşılığı da “korkutma, yıldırma, tedhiş” olarak kabul edilebilir.¹¹

Terör, kasıtlı olarak sindirme ya da terör yoluyla kamu düzenini ciddi biçimde rahatsız etmeyi amaçlayan, bir bireye ya da ortak girişime kasten bağlı olduğunda, o zaman terör eylemlerini oluşturmaktadır. Diğer bir deyişle, terörün kendi başına bir tanımı yoktur, sadece terör eylemleri olarak adlandırılan bir dizi suç vardır. Yasa koyucu terörü tanımlamaz. Aksine, bir kelimeyi diğeriyle değiştirir ve terörist eylemlerin, terörün neyi oluşturduğunu söyler. Alman Ceza Mahkemesi bu çerçevede, terörün tanımlanması girişiminde pasifliğini korumaktadır. Orada bazı suçlar isimlendirilmektedir, fakat terörün kendisi tanımlanmamaktadır.¹²

Terörizm, çatışmaların şiddetli bir şekilde tırmanmasının sonucudur. İçinde, mutlaklaşmış bir halkın, bir sınıfın veya bir dinin temeline dayanan kişisel bir kimlik yaratılır. Çatışma çizgileri, aslen göreceli yoksunluk algısı veya dayanışma ile bağlantılı olan toplulukların mağduriyetinden kaynaklanır. Çekişme noktalarının genellenmesi ve dayanışma çizgisinin genişlemesi, mücadeleyi kozmik bir çatışmaya doğru yönlendirmektedir. Bu süreçler hem *RAF'ta** hem de mevcut cihatçılarda görülebilir. *RAF*, savaşçıların kimliğini değiştirebildi, ancak savaştığına inandığı kolektifin dayanışmasını kazanamadı.¹³

*Kökencilik** (*Fundamentalismus*) bir dünya problemidir ve bütün dinlerin tarihinde görülmektedir. Dünyada din adına yapılan terör olaylarının, yani cihatçılığın ortaya çıkmasıyla beraber kökencileşme kavramı da gün yüzüne çıkmıştır. Din, modern bilim, modern insan imajı ve modern toplum biçimleriyle karşı karşıya kaldığı her yerde, kökenci eğilimlerle kopmaktadır. Ama bütün kökenciler bir aşırı politikçi ya da hatta bir terörist değildir. İster barışçı ve göze çarpmayan, isterse agresif ve kavgacı olsun,

¹¹ “Türkiye ve Terörizm” *Türkiye Barolar Birliği Raporu*, 2006, 4.

¹² Philippe Joseph Salazar, *Die Sprache des Terrors*, 1. Auflage, Pantheon Verlag, München 2016, s. 32.

* Kızıl Ordu Fraksiyonu'nun kısaltmasıdır. Bu örgütün amacı eşitlikçi, sınıfsız ve dünyadaki adaletsizliğe karşı olup, ABD ve Alman devletine kızgın bir grup gencin adıydı.

¹³ Roland Eckert, *Die Dynamik der Radikalisierung, Über Konfliktregulierung, Demokratie und die Logik der Gewalt*, 1. Auflage, Beltz Juventa Verlag, Basel 2012, 229.

* Fundamentalizm kelimesi, köke vurgu yapması nedeniyle, Türkçe karşılığının köktendincilik değil kökencilik olduğunu daha doğru buluyoruz.

kökencilerin ortaya çıkışı sadece dinsel faktörlere değil, aynı zamanda sosyal ve politik konulara da bağlıdır. Özellikle tarih olayları bu konuda büyük rol oynamaktadır.¹⁴

Temel olarak kökencilik, geleneksel prensiplere bağlı olduğunu düşünen, yenilikleri reddeden ve modern zamana uyum sağlamak istemeyen bir tutum olarak anlaşılabilir. Bu ilkeler politik veya dini inançlar olabilir. Mesela, Kutsal Kitabı tam olarak Tanrı'nın sözü olarak kabul eden Hristiyan kökencileri vardır. Onlara göre Kutsal Kitap, hem aile içinde hem de siyasi hayatta her ayrıntıda izlenmelidir. İslamizm olarak da adlandırılan İslami kökencilik, Kuran ve İslami yasalara sıkı sıkıya bağlılık gerektirir. İnsanların kendi hayatlarına karar verebilecekleri bir liberal toplumu reddeder. Kökenciler dünyanın her yerinde, çoğu zaman farklı düşüncelere karşı hoşgörüsüzlerdir. Eğer bu konuda aşırıya giderlerse, diğer insanlar içinde tehlikeli olabilirler. Bu özellikle fikirlerini zorla uygulamak istedikleri zamanlarda geçerlidir.¹⁵

Kökencileşmiş herkes terörist sayılmasa da teröristliğin kökeninde her zaman bir kökencileşme sürecinin var olduğu bir gerçektir. Bununla beraber gelecekte olacak olan terör olayların kökenci gruplar tarafından gerçekleştirileceği ortadadır. Dünyanın bu kökenci gruplara karşı endişe içinde olması ise kaçınılmazdır. Hergün ölüm korkusu içerisinde olmak insanların rahat bir yaşam sürmelerine engel teşkil eder.¹⁶

Kökenciler geçmişte atalarının yanlış uyguladıkları politikalar ve başarısız olmalarından dolayı bu travma, bir nevi kendilerine miras kalmış gibidir. Bu olayların en baş karakterleri Batı'nın sanayi devrimi ve sömürge uygulamalarıdır. Kökencilerin bu yüzden sorunları onların kendilerini içten içe batı karşısında alt seviyede görmeleridir. Kökenciler bir çaba içerisindeyler. Bu çaba kendilerini dünyaya kanıtlama ve geçmişte yaşanan başarısızlıkların intikamını almaya yöneliktir. Böylelikle ilk olarak kendilerini dünyaya duyurmak ve sahip oldukları kimliklerinin yok olmaması için çaba göstermektedirler. En önemli hedefleri kendi kimliklerini korumaktır. Buradan anlaşıldığı kadarıyla sorun, sahip oldukları kültür ve din değildir. Tek sorun, kökencilerin kendilerini batı karşısında küçük görmeleridir. Bugün birçok kökenci grubun sahip olduğu düşüncelerin nedeni dinleri veya kültürleri değildir, bilakis

¹⁴ Fethi Benslama, *Ölüm Siyaseti: Cihatçı "Üst-Müslümanlar"*, çev. Orçun Türkay, 1. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul 2018, 13-14.

¹⁵ <http://www.bpb.de/nachschlagen/lexika/das-junge-politik-lexikon/161125/fundamentalismus>, Erişim 31.10.2018.

¹⁶ Benslama, 14.

kendilerini batı karşısında küçük görmeleridir. Yaşadıkları başarısızlıklar ve küreselleşememe kaygısı onları daha da öfkeliendirmektedir. Bu durum da onların kendilerini Batı karşısında küçük görmelerine bir işaret olarak okunabilir.¹⁷

Bir başka deyişle, İslamcılar ya da İslamcı kökenciler, her şeyden önce dünyayı yeniden düzenleme iddiasındadırlar. Bunu da ilk olarak batılılaşmayı önleyerek, Batı Avrupa küreselleşmesini gerileterek başaracakları inancındadırlar. Bu sadece Batı'nın hegemonyasını yıkmakla değil, her kulvarda İslam'ın üstünlüğünün gerçekleştirilmesiyle, Batı normlarını ve değerlerini İslami olanlarla değiştirmek anlamına gelmektedir.¹⁸

Şehit (Märtyrer), inancına dayanmaktan başka bir şey umursamayan bir kişidir. Bunun için şehit işkence ya da kendi ölümünü de göze alır. Bazı şehitler de din ile ilgisi olmayan, suçsuz ve masum insanların hayatlarını riske atarlar. Şehit (Märtyrer) terimi Yunancadır, tanık veya ispat anlamına gelir. Din bağlamında, inanca tanıklık etmek anlamına gelir. Şehitlerin en büyük özelliği, hiçbir şey dini inançlarından daha önemli değildir. Öyleki din ve inançları için gözlerini kırpmadan her şeyi yaparlar. Şehitler işkence ve kendi ölümlerini bile kabul ederler. İlk şehitlerin nerede ve ne zaman olduğu bilinmemektedir. Tarihte bilinen ve günümüzde halen yası tutulmakta olup, dinlerdeki etki oranı fazla olan iki önemli şehit, Hristiyanlık'ta çarmıha geldiğine inanılan Hz. İsa ve İslam'da Hz. Hüseyin'in Kerbela'da şehit edilmesidir. Her ikisinin de sahip oldukları inançlarından dolayı şehit oldukları belirtilmektedir.¹⁹

Günümüzde aşırılık yanlısı grupların intihar bombacıları kendilerini şehit olarak adlandırmaktadırlar. Örneğin kendilerini Allah adına savaştan ve diğer insanları da öldüren insanlar olarak tanımlarlar. Ayrıca 2015 Kasım ayı ortasında Paris'te düzenlenen saldırı serisinde intihar bombacıları vardı. Onların sözü edilen eylemleri uygularken bu konuda ki yöntemlerinin doğru olduğu kanaatindedirler. Ancak, bu insanlar genellikle çarpık bir gerçeklik anlayışına sahiptir. Toplumun çoğu, yaptıkları için onları kınadı. Çünkü birçok masum ve suçsuz insan bu intihar bombacılarından dolayı hayatlarından oldular. Günümüzde hala devam eden bu terör eylemlerinin İslam ile hiçbir alakasının olmadığı kanaatindeyiz.

¹⁷ Slavoj Zizek, *İslam Arşivleri*, çev. Sabri Gürses, 2. Baskı, Çeviribilim Yayınları, İstanbul 2015, 12.

¹⁸ Zizek, 12.

¹⁹ www.badische-zeitung.de/schuelertexte/erklaer-s-mir-was-ist-ein-maertyrer--115216895.html, Erişim 31.10.2018.

Müslümanlar tarafından gerçekleştirilen intihar saldırıları “*şehadeti isteme operasyonları*”(el-‘*ameliyyat el-istişhâdiyye*), ilk defa Hizbullah tarafından gerçekleştirilmiştir. 1990’lı yıllarda Lübnan İç savaşının Taif Antlaşması ile son bulması, ülkedeki tüm militer grupların silahlarını bırakırken, Hizbullah İsrail tehdidine karşı Güney Lübnan’da direnişe devam etti. Bu direnişi hem suikastler hemde intihar saldırı düzenleyerek devam etmiştir. İstişhad meselesi Hizbullah ve İslam din adamları tarafından uzun süre tartışılmıştır. Lübnanlı Şii grup olan Hizbullah’ın bıraktığı bu savaşın biçimi, günümüzde daha sonra “küresel cihat” fikrine sahip Sünni-Selefi örgütler tarafından yaygın olarak halen kullanılmaktadır.²⁰

Genel tartışmalarda kullanılan terimlerden *konvertierten* (din değiştirenler/*mürted*) kavramı, Hristiyan’lık ve diğer inançlardan İslam’ı seçen kişiler için kullanılan bir ifadedir. Bu kavram din değişikliği, inanç değişikliği, yeni bir inanç, dini gelenek ve göreneklerin ve ayrıca dine bağlı kültürün diğer kısımlarının benimsenmesi anlamına gelir. Almanya ve Avrupa’da din değiştirenlerin “*radikal, aşırı veya terör*” yanlısı olarak isimlendirilmesi doğru değildir. Din değiştirmenin dar bir dönüşüm olduğu göz önüne alındığında, İslam’a dönüşümün amaçlarının, Almanya’daki radikal dini gruplar ya da cemaatler kadar çeşitli olduğu söylenebilir. Din değiştirenlerin, radikal veya aşırılık taraftarı olarak gösterilmesi kabul edilemez. Dinlerin çoğu din özgürlüğünü kişinin özgür iradesine bağlı olduğu konusundada aynı fikirdedirler ve herkesin bu konudaki inancına saygı duyulması gerekmektedir. Din değişimi konusunda radikal ve aşırı olanların bunu imkansız gördüğünü de işaret etmek gerekir.²¹

Tabiki hiç bir din grubu, bir üyesinin din değiştirmesini kabul etmez. Diğer dinlerdeki geçişkenlikler problem olarak görülmezken, İslam’dan bir kişinin ayrılması hemen onun öldürülmesi gerektiği şeklinde okunmaktadır. Buradan hareketle İslam nobran, kaba ve insan haklarına saygılı olmayan bir din olarak sunulmaktadır. Ancak İslam dininde hiçbir zorlama olmadığı apaçık ortada. Nisa Suresi’nin 137. ayetinde, “İman edip sonra inkar edenleri, sonra yine iman edip tekrar inkar edenleri, sonra da inkarlarını arttıranları Allah ne bağışlayacak, ne de onları doğru yola iletecektir”

²⁰ Mehmet Ali Büyükkara, *Çağdaş İslami Akımlar*, 2. Baskı, Klasik Yayınları, İstanbul 2016, 195-196.

²¹ Meyers Lexionsverlag, *Großes Taschenlexikon in 24 Bänden*. Band 3, Bibliographisches Institut Taschenbuchverlag (Neubearbeitete Auflage), Mannheim/Wien/Zürich 1987, 129.

buyrulmaktadır. Bu konuyla ilgili ayetler, İslam dininden dönene uhrevi cezanın dışında, dünyevi bir yaptırım öngörmemiştir.²²

²² Nisa: 4/137.

BİRİNCİ BÖLÜM

ALMANYA VE DİNİ GRUPLAR

1.1. ALMANYA’DA DİNİ GRUPLAR VE İSLAM

Dünyada bütün insanların ortak hedefi, ister din, ister kültür veya başka kaynaklı olsun müntesiplerini barışçıl bir şekilde yaşatmaktır. İlahi dinler ise kendi bağlılarının dünya ve ahiret huzurunun temin amacındadır. Bugün insanların çoğunun, en başta gelişmiş ülkelerin, dinlerden beklentileri oldukça düşüktür. Bunun sebebine bakıldığında insanların dinler hakkındaki endişeleri, dini grupların temsilcileri veya destekçileri hakkındaki kaygıları ve bunların yol açtıkları gerek savaşlar, gerekse şiddet ve iktidarlarını kötüye kullanma göz önüne alındığında, insanların dinlere neden soğuk baktığı bir bakıma açıklamaktadır. Yahudilere göre Tevrat, Hristiyanlara göre İncil, Müslümanlara göre Kur’an-ı Kerim, Buda’nın konuşmaları veya Konfüçyüs’ün sözleri, insanların daha iyi bir dünyada yaşayabilmeleri ve ahlaki emirlerin her zaman uygulanabilmesi için, çözümün kendilerinde olduğu iddiasını taşırlar.²³

Bu bölümde Almanya’nın kendi Anayasasında dini gruplar hakkındaki düşünceleri yer almaktadır. Buna karşı Almanya Federal Anayasa Koruması’nda (Bundesverfassungsschutz) yer alan “*Islamismus/islamistischer Terrosismus*” başlığı altında Müslümanlar “radikal”, “aşırı” ve “terörist” dini gruplar olarak sunulmaktadır. Bunun en büyük nedeni İslam adı altında yapılan terör eylemleridir. Örnek olarak 11 Eylül saldırısı verilebilir. Almanya Federal Anayasa Koruması Raporu’nda özet olarak İslam ve Müslümanlar aşırı politikleşmiş grup olarak görülmektedirler. Anayasaya göre İslamcılık, Almanya Federal Cumhuriyeti’nin özgür demokratik temel düzeninin kısmen veya tamamen kaldırmayı amaçlamaktadır. İslamcılık, İslam’ın yalnızca ibadet değil, aynı zamanda sosyal hayatı ve politik düzeni belirlediği veya en azından kısmen düzenlediği inancına dayanır.²⁴

Almanya Anayasa Kurulunda İslamcılık terimi, ideolojik önermeleri, coğrafi yönelimleri, stratejileri ve araçları bakımından farklı olan çeşitli akımlara verilir. Milli Görüş hareketi gibi hukuki hareketler, siyasal ve toplumsal etki bakımından İslam’a

²³ Bundesamt für Verfassungsschutz, 177-178.

²⁴ Bundesamt für Verfassungsschutz, 177-178.

uygun bir düzen empoze etmeye çalışıyorlar. Daha önceki yıllarda Türkiye ve Almanya arasında yaşanan diplomatik krizden dolayı Milli Görüş Teşkilatı, radikal dini örgüt adı altında Almanya Federal Anayasa Koruma'sında yer almaktaydı. Bir yandan Türkiye'nin 15 Temmuz darbe girişiminin ardından beklediği desteği bulamadığı yönündeki eleştirileri ve Almanya'nın bazı şüphelilere sığınma hakkı vermesi, ilişkilerde gerilim yaratmayı sürdürürken, diğer yandan da İncirlik askeri üssü meselesi, Alman vatandaşlarının tutuklanması ve casusluk iddiaları mevcut durumu daha da kötüleştirdi. Aynı şekilde DITIB'de bu krizde hedef olmuştur. DITIB mensubu imamlar, halen Almanya Federal Anayasa Koruma'sında ve medyada casus olarak nitelendirilmektedir.²⁵

Almanya, eyalet sistemine göre yönetilmektedir. Almanya'da 16 Eyalet vardır. Bu eyaletlerin her birinin kendi başkentleri vardır. Mesela NRW, Türkçe ismiyle Kuzey Ren Vestfalya eyaletinin başkenti Düsseldorf'tur. Schleswig Holstein eyaletinin başkenti Kiel, Bavyera yani Bayern eyaletinin başkenti de Münih'dir. Her Eyaletin kendi yasaları kendi kuralları ve birimleri mevcuttur. Almanya'nın yönetim şekli sebebiyle federal düzeyde merkezi devlet yapılanmasının haricinde Federalizm 16 eyaletin her birinin kendi yasama, yürütme ve yargı organları bulunmaktadır.²⁶

Almanya'da yaklaşık birkaç yıldır önem kazanan İslamcı akımlardan en önde gelerden birisi *Selefilik*'tir. Selefiler, düşüncelerini yalnızca Kur'an ve Sünnet'in (Peygamber'in önerdiği eylem ve ifadeler için) ve Peygamber'in sahabeleri örneğinde olan bir anlayışa dayanarak hareket ettiklerini iddia ederler. Bunu yaparken, sadece özgür demokratik temel düzeni bütünüyle reddetmekle kalmıyorlar, aynı zamanda İslam ve Müslümanların tarihini de büyük ölçüde reddediyorlar. Selefilik, bir münhasırlık iddiasıyla kendisini tek gerçek Müslüman grup olarak görüyor. Genel olarak, Selefi akımlara ve küresel olarak yönlendirilmiş cihatçı gruplara ve şiddet odaklı eylem biçimlerine doğru bir güç kayması eğilimi devam etmektedir. Almanya'da hukuki kurumlar arasında görülen, özellikle Milli Görüş hareketi, son yıllarda takipçi sayısında önemli bir düşüş yaşanıldığı belirtiliyor. Zira bu hareketten Selefilik'e kaymalarının olduğu da iddia edilmektedir.²⁷

²⁵ <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-39937578>, Erişim 25.04.2019.

²⁶ Bundesamt für Verfassungsschutz, 177.

²⁷ Bundesamt für Verfassungsschutz, 166.

Görebildiğimiz kadarı ile örgütlenmemiş cihatçı ideolojiden ilham alan, genellikle radikalleşmiş ve özerk bir şekilde hareket eden tek kişilik ya da küçük gruplar büyük bir tehlike olmaya devam ediyor. Tek bir suçlu ya da küçük bir grup, İslam adı altında hareket eden terörist grupların çıkarları doğrultusunda işlenmiş olsa bile, çoğunlukla bir görevi olmaksızın hareket ederler. Bununla birlikte, IŞİD gibi küresel olarak aktif, İslam adı altında hareket eden terör örgütleri adına kişisel ağlar tarafından yürütülen karmaşık bir saldırı tehlikesi de vardır. Güvenlik makamlarının temel kaygısı Avrupa'ya yapılan göçler bağlamında yeni oluşacak terör örgütlerinin bir eyleme girişme ihtimalleridir.²⁸

Almanya, Ortadoğu, Afrika ve Güney Asya'nın savaş bölgelerinden gelen insanlar için hedef ülke olmaya devam ediyor. Özellikle, Suriye ve Irak'taki savaş, 2015 yazından bu yana Avrupa'ya göç hareketlerine yol açmıştır. IŞİD, suikastçıları Avrupa'ya getirmek için göç yollarını kullanmakta, aynı zamanda Almanya'daki terörist saldırıları için mültecileri kazanmaya çalışmaktadır. Almanya'da 2016'da Würzburg, Ansbach, Berlin'de ve 2017'de Hamburg'ta, İslam adı altında gerçekleştirilen saldırılar, sığınmacılar tarafından yapılmıştır. Göçmenler arasında Almanya'ya gizlice giren radikal örgütlerin üyeleri, yandaşları ve sempatizanları da olması beklenmektedir. Aynı zamanda, Alman güvenlik makamları, Almanya'daki göçmenlerle temas kurmaya çalışan radikal örgütlerin ve akımların destekçilerini gözlemlemektedirler.²⁹

Almanya Güvenlik Birimi, Almanya'dan Suriye veya Irak'taki radikal yapılara katılımları değil, o bölgelerden Almanya'ya yapılan geri dönüşleri problem olarak görmektedir. Hilafet ütopyasını gerçekleştirerek bütün dünyadaki radikal unsurlar için cazibe merkezi olan IŞİD'in, giderek önemini yitirdiği gözlemlenmektedir. Ayrıca, birçok grup üyesinin IŞİD'le birlikte mücadele etmek yerine Avrupa'da, başta Almanya olmak üzere, birçok eylem hazırlığında oldukları tespit edilmiştir. Örneğin Almanca yayın yapan internet sitelerinde, IŞİD adına, Almanya'daki saldırıları planlamak ve yürütmek için IŞİD'ten bağımsız olarak bu görevde gönüllü kişilerin varlığını işaret edilmektedir.³⁰

Aynı zamanda, uluslararası gelişmeler, Müslümanları içeren savaşlar ve huzursuzluk, İslamcıları ve özellikle cihatçı kişileri etkilemektedir. Almanya'ya yönelik

²⁸ Bundesamt für Verfassungsschutz, 167.

²⁹ Bundesamt für Verfassungsschutz, 167.

³⁰ Bundesamt für Verfassungsschutz, 168.

eylem ve olayların arkasında Almanların Müslümanlara karşı adaletsiz ve baskıcı tutumları ile başta Afganistan olmak üzere bir çok Müslüman ülkede Alman askerlerinin bulunması olduğu söylenebilir. Bu nedenle Avrupa’da yapılan birçok eylemin altında, Müslümanların yaşadıkları acıları tatmaktadır. Gerek eylemlerle gerekse olaylarla gerçekleşmektedir. İslamcılarının ve özellikle cihatçı kişilerin duygularının bastırılması için bugün dünyada birçok eylemin altında Müslümanların dinlerini ve en önemlisi insanca yaşama hakkı verilmemesinden kaynaklanıyor. Adalet terimi gücü elinden bulunduran Avrupa ve Amerika tarafından belirleniyor. 2011 yılından bu yana Suriye’de devam eden savaş ve terörün, sivil nüfus üzerindeki feci etkisiyle, dünyanın İslamcı algısında kilit bir faktör olmaya devam etmektedir.³¹

2017’de Almanya’da İslamcı terör saldırılarında önemli ölçüde bir azalma olduğu belirtilmektedir. Bunun nedeni Alman güvenlik yetkililerinin, halkı İslami terör konusunda bilinçlendirmesinden kaynaklandığı söylenmektedir. Bu yıl birkaç terör saldırılarının Alman yetkililerince erken tespit edilmesi, saldırı hazırlığında başka yapıların yakalanması, Alman güvenlik yetkililerinin başarısı sayılsa da, Almanya’da kendisini diğer Batı ülkeri gibi İslami terörün hedefinde görmektedir.³²

Avrupa Birliği (AB) 11 Eylül 2001’deki terör saldırılarına yönelik yapılan olayların tekrarlanmaması için belirli tedbirler almaktadır. Terörle mücadele amacıyla belirli kişi ve kurumlara yönelik kısıtlayıcı tedbirlerin alınması için, 27 Aralık 2001 tarihinde ve 2580/2001 sayılı Konsey Tüzüğü yürürlüğe konulmuştur. Bu Yönetmelik esas olarak uluslararası terörizmin finansmanına karşı, terörist veya terör örgütleriyle iş ilişkilerinin yasaklanması ve varlıklarının dondurulması ile ilgili yasa tasarısı hazırlanmıştır. İlgili kişi ve kuruluşlar yönetmeliğe ek olarak bir listede yer alacaktır. Bu listede yer alan kişi veya örgütlerin başında “el-Kaide” veya “Taliban” ile bağlantılı kişi veya gruplarda yer almaktadır. Bu Yönetmelikler BM 1267 Yönetmeliği ve BM 1988 Yönetmeliği, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararlarına dayanmaktadır. Listeler her yıl düzenli bir şekilde kişi veya grupların hareket ve eylemlerine göre, güncellenmektedir. Özellikle, bu yönetmelikteki düzenlemelerin hedefi, terörist veya terör örgütlerinin hesaplarını engellemektir. Terörü engellemek adına Dış Ticaret Yasası

³¹ <https://asyaninseesi.com/almanya-afganistandaki-asker-sayisini-artiriyor/>, Erişim 25.04.2019.

³² Bundesamt für Verfassungsschutz, 168.

da dahil olmak üzere, uluslararası ticaret için daha sıkı düzenlemeler yapılmaktadır. Burada amaç uluslararası terörizmin mali desteğini engellemektir.³³

1.2. İSLAM VE RADİKALİZM

İslami terör, militan İslam gibi kavramlar Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle daha çok 1980'li yıllardan sonra ortaya çıkmıştır. Özellikle 11 Eylül 2001 olayından sonra bu kavramlar üzerine yapılan vurgular, Müslüman kimliğinin terör kavramı ile özdeşleştirilmesini doğurmuştur. Emperyalist güçlere özellikle ABD'ye bir düşman öteki gerekiyordu, o da bulunmuştu. Komünizm çöktüğüne göre Sovyetler artık düşman olmaktan çıkmıştı. Bu bağlamda yeni öteki, İslamdı; İslam eşittir terörizm; terörizm eşittir Müslüman; daha çok da Arap eşittir terörist denklemi kuruldu. Bu anlayışın yerleşmesinde çağdaş oryantalistlerin katkısı da büyüktür.³⁴

Geçmişte oryantalistler tarafından yapılan çalışmalar genel olarak var olan doğu ile ilgili önyargılar ve emperyal güçlere yol göstermekle beraber bir sömürge hareketine sebep olmuştur. Oryantalistlerin bu geleneği günümüz modern oryantalizminde de görmek mümkündür. Örneğin, Ortadoğu'daki herhangi bir çatışma ya da İslami terör olayından söz ederken, camide namaz kılan insanların görüntülerinin ya da ezan seslerinin görsel medyaya taşınması bu denklemi dünya kamuoyu nezdinde güçlendiren öğeler olmuştur. Uzun yıllar bölgede devam eden çatışmalar yanında Hamas ve Hizbullah gibi İslamcı örgütlerinin intihar saldırılarının sürekli Batılı basın yayın kuruluşlarının gündeminde olması bu argümanın kabul görmesini sağlamıştır.³⁵

Sovyetlerin dağılmasından sonra emperyal güçler tarafından onun yerine hedef tahtasına konulacak bir sembol aranmaktaydı. Bu sembol için kullanılacak hedef İslam ve Müslümanlardı. Medya ve siyasetin desteğiyle bu hedefe herkes ikna edilerek, İslam ve Müslümanların dünyada yeni bir tehlikenin oluştuğuna dair çalışmalar yapıldı. Artık yeni düşman terördü, ama terör mücerret bir kavram olduğundan ete, kemiğe büründürülmesi gerekiyordu. Müslümanlar önce *cihadist*, sonra *fundamentalist*, daha

³³ www.verfassungsschutz.de/de/arbeitsfelder/af-islamismus-und-islamistischer-terrorismus/zahlen-und-fakten-islamismus/eu-liste-terroristischer-organisationen, Erişim 01.11.2018.

³⁴ Süleyman Seydi, "İslamî Terör", *Strategma Dergisi*, İstanbul 2003, Sayı 8, .5.

³⁵ Seydi, 5.

sonra da *terörist* olarak isimlendirilmiş ve bu iş de böylece günümüze kadar devam etmiştir.³⁶

11 Eylül saldırıları bir terör saldırısı olarak ilan edilmiş ve saldırının suçluları da hemen belirlenerek önce Afganistan arkasından da Irak işgal edilmiştir. Ancak bu iddialar herkesi ikna edememiştir. Nitekim bazı yazarlar ABD'nin çıkarlarını korumak amacıyla yapacaklarını meşrulaştırmak için “İslami kaynaklı uluslararası terör” kılıfını kullandığına dikkati çekmişlerdir. 11 Eylül saldırısından en fazla etkilenenler ise Müslümanlar olmuştur. Terörle mücadelede desteğine başvurulmuş ülkelere özellikle Rusya, Hindistan, İsrail ve Çin kendi Müslüman azınlıklarına uyguladıkları politikaları sürdürmek için bu olayı fırsat bilmişlerdir.³⁷

Medyanın sürece dahil olmasıyla İslam ve Müslümanlarla ilişkilendirilen şiddet eylemleri, işgal ve baskı politikaları, küresel sömürü ve diktatöryal yönetimler göz ardı edilerek yalnızca İslam inancının doktriner metinleri bağlamında değerlendirilmeye açılmaktadır. İslamın şiddet, aşırılık, terörle bağdaştırılmasından sonra, günümüzde medyanın desteğiyle “İslamofobi” adı altında İslam korkusu ve nefret hastalığı tüm dünyaya yayılmaya başladı. Bununla beraber İslam toplumlarında şiddet yanlısı radikalleşme nedenleri bir din olarak sunulmaktadır. Benzer şekilde İslam'ın çatışmacı bir doğaya sahip olduğu önyargısından yola çıkılarak bir kılıç dini olarak tanımlanması, buradan hareketle de İslam medeniyetinin ilkel, gerici ve çağın gerekliliklerine uyum sağlayamayan bir yapıyla özdeşliğini ortaya koyan yaklaşımlar karşımıza çıkmaktadır.³⁸

İslam adına ortaya çıkmış radikal hareketlerin çoğunda; “kafirleri öldürmek”, “onlarla savaşmak” gibi söylemler sıkça tekrarlanır ve eylemlere dönüştürülür. Bunlar, ayetin içinden bir bölümü cımbızla çekip alarak, onu slogan haline getirirler. Örneğin; “onları ele geçirdiğiniz yerde öldürün” ayeti yanlış algıladıkları sayısız ayetten bir tanesidir. Bu ayetin; zamanına, hangi anlaşılmayı bozanları kastettiğine ve hangi koşullarda geçerli olduğuna bakmazlar, ya da anlamak istemezler. Yüce Allah'ın, iman

³⁶ Necmettin Özerkmen, “Terör, Terörizm Ve Radikal İslamcı Terör”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, Cilt: 44, Sayı: 2, Ankara 2004, 258.

³⁷ Özerkmen, 258-259.

³⁸ Fatih Yaman, “İslam Toplumlarında Şiddet Yanlısı Radikalleşme Nedenleri Üzerine Bir İnceleme”, *Milel Ve Nihal İnanç, Kültür Ve Mitoloji Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 13, Sayı: 2, İstanbul 2016, 34.

edenlere; “haddi aşmayın, kötülüğü iyilikle savın, insanlarla en güzel biçimde mücadele edin ve adaletli davranın” talimatlarını ise duymak istemezler.³⁹

1.3. AKTİF OLAN DİNİ GRUPLAR

1.3.1. Selefilik

Selef geçen, önceden geçip giden demektir. Aynı zamanda önceden geçip gitmiş cemaat yahut yaşayışları itibarıyla ya da yürüyüşlerinde önden giden topluluk anlamındadır. Selef, sözlükte sürdürmek, ilerlemek, önceki nesil anlamına gelir.⁴⁰ En önemli hedefi ise İslam dinini geçmişe, yani ilk ortaya çıktığı zaman olan “Selef-i Salihin” dönemine götürmektir.⁴¹

Selefi düşüncenin gelişmesinde ve geniş kitlelere yayılmasında İbn Teymiyye’nin etkisi büyüktür. Hem Moğol hem de Haçlı saldırılarının olduğu bir dönemde yaşayan İbn Teymiyye, bu kriz döneminin getirmiş olduğu bunalımlar ve sıkıntılar içerisinde eserler kaleme almıştır. Bundan dolayı dönemin sert ve çetin özelliği eserlerinin diline de yansımıştır. Hicri 12. yüzyılda Muhammed b. Abdülvahhab (ö. 1206/1792) ile birlikte Selefi düşünce bir kırılma yaşar ve Arap yarımadasında Vehhabilik adı altında yeniden formüle edilmiştir. Daha sonra Suud Hanedanının resmi mezhebine dönüşmüştür.⁴²

Selefilik bugün kendi içerisinde farklılaşmaktadır. Muhafazakar Selefilik dediğimiz *Suudi Selefilik* ve *Cihadi Selefilik* olarak ikiye ayrılmaktadır. Birincisi entelektüel bir birikime sahip iken, ikincisi militan özelliktedir. Selefilik, Avrupa’da yaşayan gençlerin şiddete yönelmeleri, siyasetin anlam yaratma yeteneğinin yitirildiği dönemlerde ortaya çıkmaktadır. Gençleri mevcut yaşam koşullarından memnuniyetsizlikleri ve umutsuz oluşları da Selefilik hareketini beslemekte ve kutsal bir anlam söylemi ile bu boşluğu doldurmaktadır. Almanya’da selefilik kavramı 90’lı

³⁹ Nisa: 4/ 91, Fussilet: 41/34-35.

⁴⁰ Dirk Baehr, Murat Karaboğa, Johannes Rieble, Christoph Mauch, *Islamophobie. Hintergründe der Angst und Folgen für die Integration*, 1. Auflage, Science Factory Verlag, Norderstedt 2013, 45.

⁴¹ Pessah Shinar, Werner Ende, “*Salafiyya*”, EI², Brill Verlag, Leiden 1995, Band 8, 900.

⁴² Mehmet Dalkılıç, “İslam Mezhepleri Tarihi”, *Eskişehir Anadolu Üniversitesi Yayınları*, 2010, 72

yılların sonlarına doğru revaçta olmaya başlamıştır. Bugün Almanya’da Selefilere sayısında da önemli oranda artış söz konusudur.⁴³

Cihatçı Selefiler, sayısal açıdan az olmalarına karşın öngörülemez riskler taşımaktadırlar. Almanya güvenlik sisteminde de ciddi tehdit olarak görülmektedirler. Filistin’in özgürlüğü için Batı değerleriyle savaşılmaktadır. Onların bugünkü pozisyonlarını almaları İran İslam Devrimi (1979), Afganistan ve Irak işgaliyle gerçekleşmiştir. Cihadi Selefilik kendi içerisinde hem silahlı mücadeleyi savunan el-Kaide yapıları içerdiği gibi “sahve“ denilen uyanışı temsil eden sivil bir yapı da içermektedir. IŞİD, cihadi Selefilik’in bugün ortaya çıkan en uç noktadaki örgütüdür.⁴⁴

Modern haliyle Selefilik, 1970’lerde ve 1980’lerde Mısır İhvan-ı Müslimin etkisi altında ve çatışmasıyla Suudi Arabistan Vehhabiliğinden doğmuştur.⁴⁵

Selefilik, Almanya’nın yanı sıra uluslararası alanda da en dinamik İslamcı hareket olarak görülüyor. Almanya’da, Selefi spektrumu (çeşitliliği) yıllardır artan sayıda destekçi görüyor. 2011 yılında ülke çapındaki Selefi sayısı 1800 olarak tahmin edilirken, 2015 yılında yaklaşık 7500’e ulaşmıştır. 2017 yılında Almanya’daki Selefi sayısı bir kez daha artmış, 2017 yılında 10800’e kadar ulaşmıştır. Selefi ideoloji, her geçen gün potansiyelini önemli ölçüde artan tek İslamcı gruptur.⁴⁶

Almanya Federal Anayasa Koruma Bürosu ve bazı devlet kurumlarının tahminlerine göre, Selefilik şu anda Almanya’da ki en dinamik İslamcı hareketi olarak kabul edilir. Selefilik Almanya’da siyasal İslamcılar içerisinde dinin şiddet içeren yönüne temsil eder. Alman makamlarına göre Selefilik, yoğun bir tebliğ faaliyetleri ile düşüncelerini insanlara yaymaya çalışan tehlikeli ve aşırılık yanlısı bir ideoloji olarak sınıflandırılır. Selefi örgütler, Anayasal koruma otoriteleri tarafından denetim altında tutulmaktadır. Ayrıca Almanya’da bilinen tüm radikal hareketlerde Selefi olarak

⁴³ Cengiz Kanık, “Almanya’da Selefi Hareket”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 11 Sayı: 59, Ekim 2018, 1339.

⁴⁴ Ramazan Biçer, “İŞİD Düşünce Yapısının Teolojik Arka planı”, *Kelam Araştırmaları Dergisi*, cilt: XIII, sayı: 1, 2015, 7-10.

⁴⁵ Dalkılıç, 72

⁴⁶ Bundesamt für Verfassungsschutz, 170.

değerlendirilir. Almanya’da din adına yapılan eylem ve olayların altında her zaman Selefilik hareketinin olduğu düşünülür, yapılan her eylem onların üzerine yıkılır.⁴⁷

Almanya’da Selefilik, 2005’ten bu yana kayda değer bir gelişme yaşamıştır. İlk başlarda lokal olarak başlayan faaliyetlerin büyüyerek yaygınlık kazandığı görülmüştür. Bu gelişmenin çeşitli aşamalarında yapılan propagandaların cezbedici etkisi, safları sıkılaştıran bir ideoloji olarak görülmesi, Almanya gibi bir batı ülkesinde Müslüman kimliğini koruyacağı iddiası oldukça etkili olmuştur.⁴⁸

Neo-kökenci Selefilik, tarihsel selefilikten, yüzünü modern bir dünyaya döndürmesi ve sömürge karşıtı duruşuyla ayırt edilebilir. Arap dünyasında milliyetçi ve sosyalist siyasetin hayal kırıklığından sonra, özellikle 1967’de İsrail’e karşı altı gün savaşındaki yenilgiden ve 1979’da İran’da İslam Devrimi’nin ortaya çıkmasından sonra, Müslüman devletlerdeki dini hareketler büyük bir artış gösterdi. Bu durum aynı zamanda yeni bir Selefiye hareketi oluşmasına neden oldu. Ancak günümüzün Selefiye hareketi, Oliver Roy’un işaret ettiği üzere çok heterojen gruplar içermektedir. Günümüz Selefilik’in iki gruptan oluştuğunu yukarıda belirtmiştik. Oliver Roy’da neo-kökencilik kavramını kullanarak Selefilik’i ikiye ayırmıştır. *Muhafazakar Selefilik* ve *Cihatçı Selefilik*. Muhafazakar Selefilik, bugünkü manevi merkezi Suudi Arabistan’dadır. Diğer grup ise cihad adına hareket eden militan Selefiliktir.⁴⁹

Selefiler, dini pratiklerini ve yaşam biçimlerini Kur’an’ın prensiplerine, Hz. Muhammed’in (sav) ve Selef-i Salihin, yani ilk üç kuşağa dayandırdıkları iddiasındadırlar. Bununla birlikte Selefilerin amacı, devletin hukuk sisteminin ve toplumun Selefi idealler etrafında dönüşümünü gerçekleştirmektir. Kutsal bir biçimde düzenlenmiş bir düzen olarak kabul edilen Selefi çerçevesine göre tam olarak dönüştürmektir. Selefilik propaganda faaliyetlerini hem sanal hem de gerçek dünyada yürütmektedir. Selefiler propaganda faaliyetlerini meşru bir din pratiği haline

⁴⁷ Karoline Köster, *Salafistische Strömungen, Die Salafiya in Deutschland*, 1. Auflage, GRIN Verlag, Norderstedt 2013, 5.

⁴⁸ Janusz Biene, Julian Junk, “Salafismus Und Dschihadismus In Deutschland Herausforderungen Für Politik Und Gesellschaft”, *Sicherheitspolitik-Blog Fokus*, 1. Auflage, Frankfurt am Main 2006, 25.

⁴⁹ Oliver Roy, *Der islamische Weg nach Westen. Globalisierung, Entwurzelung und Radikalisierung*, 1. Auflage, Pantheon Verlag, München 2006, 230-232.

getirmişlerdir. İnsanları İslam’a davet ediyorlar. Bu daveti, yeni katılanlar açısından, daha fazla radikalleşmenin başlangıcı olarak görmek mümkündür.⁵⁰

Selefilik, etkisini esas olarak internet üzerinden ortaya koyar. Selefi ideoloji, çeşitli web siteleri aracılığıyla, özellikle video portalı YouTube’da, çok sayıda kısa video aracılığıyla iletilmektedir. Burada gençlere sohbet, forumlar veya sosyal ağlar aracılığıyla ulaşılır. İnternet böylece yalnızca Selefi propagandayı yaymanın bir aracı olarak değil, aynı zamanda aktörlerin merkezi iletişim platformu olarak da hizmet eder. Alman makamlarına göre bu tehlike, tamamen sanal alemde yayılan Selefi düşüncenin gerçek dünyada radikalleşmeyi teşvik ediyor olmasından kaynaklanmaktadır. İnternet kullanıcıları kendi dünya görüşlerini internette dolaşan progandaların bir parçası olarak görmekte ve kendilerini ifade etme imkanı bulmaktadır. Selefi fikirlerin internet üzerinden yayılmasına ek olarak son yıllarda Selefi grupların sokaktaki tanıtım kampanyaları da artmaktadır. Açık hava etkinlikleri, “Info Stands” ve “Street Da’wa” gibi propaganda etkinlikleri, İslam seminerleri dersleri ve bağış toplama etkinlikleri gibi yeni formlar, geleneksel Selefi eylem biçimlerine göre daha çok dikkat çekmektedir. Bu yeni formların bir kısmı Alman makamlarına göre doğaları gereği kasıtlı olarak kışkırtıcıdır. Bu gerçek dünya faaliyetleri Selefi ideolojinin yayılmasında temel araç olarak kullanılan internet faaliyetlerine ek olarak ortaya çıkmıştır.⁵¹

Bunun çarpıcı bir örneği de, Ekim 2011’den bu yana Müslüman olmayanlara ücretsiz Kur’an tercümelerinin dağıtan ve bir Selefi grup olan “Die Wahre Religion (Gerçek Din)” tarafından yürütülen “LIES! (Oku)” kampanyasıdır. “LIES!” kampanyası, Almanya’da sokaklarda insanların yoğun olduğu yerlerde stant açılıp hem ücretsiz Kur’an dağıtılıp hemde konu ile ilgili sorulara cevap verilip insanlarla diyaloga girilir. Bu hareket, 2013 sonbaharından bu yana, Kur’an’ı Avrupa’daki tüm gayrimüslimlere kendi dillerinde sunmaktadır. Almanya’da yapılan bu faaliyet, Mısır ve Türkiye gibi diğer ülkelerde de yapılmaktadır. Sokakta insanlara Kur’an’ın dağıtımını Almanya’da Anayasal Koruma ile ilgili bir tehlike oluşturmaz, ancak Selefilerin bu faaliyetlerinin sonucunda etkilenen insanlarda oluşacak olan radikallik veya aşırılık bir

⁵⁰ Bundesamt für Verfassungsschutz, 170.

⁵¹ <https://www.verfassungsschutz.de/de/arbeitsfelder/af-islamismus-und-islamistischer-terrorismus/was-ist-islamismus/salafistische-bestrebungen>, Erişim 18.12.2018.

tehlike olarak görülür. Bu eylem şekliyle, internet varlıklarına ek olarak, hedef gruplar kişisel olarak ele alınmalıdır.⁵²

Almanya'nın birçok yerinde aşırı radikalizmi tetikleyen ve insanları radikalleşmeye yönlendiren birçok dernek veya cami kapatılmıştır. Buna örnek olarak 14 Mart 2017'de Aşağı Saksonya İçişleri ve Spor Bakanlığı, Hildesheim'daki (Aşağı Saksonya) "Almanca Konuşan İslam Bölgesi Hildesheim e.V." cami derneğini yasakladı. Artık radikalleşmenin yerleri camiler ya da dernekler değil, hiç kimsenin şüphelenmeyeceği müstakil evler ve özellikle internet olmuştur. Bu yüzden cami ve dernekler Selefilere buluşma noktası olmaktan çıkarak yeni kullanım alanların bulunması gereği ortaya çıkmıştır. 2017 yılından bu yana, Selefilere halktan uzak ve dikkat çekmeyecek şekilde özel hayata geri çekilme eğilimi başlamıştır.⁵³

Almanya'da Selefi ideoloji şimdilerde profesyonelce yayılıyor. Selefi vaizler kendilerini gözlerden uzak tutarak sanal ortamlardan gençlere ulaşıyorlar. Selefi özentiler, özellikle ergen çevrelerinde, bir yönelim yada güven veren bir ortam haline geliyor. Selefi ideoloji, takipçilerine bir sosyal ve ahlaki elit üyesi olmayı öğretir. Selefiler, kendilerini yozlaşmış olarak gördükleri çevreden ahlaki açıdan daha üstün hissederler ve diğer yaşam biçimlerini buna göre değerlendirirler. Özellikle marjinalleşme ve ayrımcılık yaşayan kişiler için Selefiler, ortak kural ve değerlere uydukları sürece, kabul gördükleri bir ortam sunarlar. Selefiler, İslam adı altında hareket eden diğer gruplardan gelen göç eğilimlerinden de yararlanırlar. Eylem odaklı bir İslamcı gençlik hareketi olarak Selefilik, inançla meşgul olmak ve aktarılan sorumluluk aracılığıyla takdir kazanmak için çok çeşitli seçenekler sunar.⁵⁴

Almanya'daki Selefi aktörlerin ve grupların çoğunluğu Suudi Selefilik yelpazesine aittir. Suudi Selefilik'in hedefi, radikal ideolojinin politik ve sosyal etki yoluyla yaymaktır. Öncelikle, gayrimüslimlerin Müslümanlara yönelik propagandası ve ideoloji tanıtmaya faaliyetlerini Selefi olmayan Müslümanlara telkin yoluyla aktarıyorlar. Almanya'da Suudi Selefilik, taktik nedenlerden dolayı açıkça şiddete başvurmadan uzak duruyor. Ancak bu faaliyetlerinden büsbütün vazgeçtikleri anlamına gelmez. Suudi Selefiler doğrudan veya dolaylı olarak Batı'nın Müslümanlara yönelik aşırılıklarına,

⁵² Bundesamt für Verfassungsschutz, 170.

⁵³ Bundesamt für Verfassungsschutz, 170.

⁵⁴ <https://www.verfassungsschutz.de/de/arbeitsfelder/af-islamismus-und-islamistischer-terrorismus/was-ist-islamismus/salafistische-bestrebungen>, Erişim 18.12.2018.

çekincelerine mesajlar yoluyla cevap vermeye çalışırlar. Buradaki bir farkı işaret etmek gerekir ki, Almanya’da yaşayan cihatçı Selefilere güç kullanarak hedeflerine ulaşacaklarına inanıyorlar. Selefilere etrafında birleştiği fikirler cihat mottosuyla varolan orduların doğmasına yol açmaktadır. Bunun günümüzdeki en büyük örneği IŞİD’tir.⁵⁵

Daha önceki yıllarda Kuzey Ren-Westphalian seçim kampanyasındaki gösterilerden 1 Mayıs 2012’de Solingen’de (Kuzey Ren-Vestfalya) ve Bonn’da (Kuzey Ren-Vestfalya) 5 Mayıs 2012’de düzenlenen gösterilerde “pro NRW” nin* kahramanları, Danimarkalı Kurt Westergaard’ın tartışmalı Muhammed karikatürlerini gösterdiler. Bundan dolayı şiddete meyilli olan aşırı Selefiler “pro NRW” ve Alman polisine saldırdılar. Suriye ve Irak’ta sözde “İslam Devleti’nin (IŞİD)” bu ülkedeki ilerlemesi, 6 Ağustos 2014 tarihinde Herford’da (Kuzey Ren-Vestfalya) ve 6 Kasım da Kürtlerle beraber Yezidiler ile Selefi Çeçenler arasındaki şiddetli çatışmalara yol açtı. Ekim 2014’te Celle (Aşağı Saksonya) ve 7-8 ekim Hamburg’da bu olaylar tekrarlandı. Almanya’nın birçok kentinde bu gibi olaylar meydana gelmektedir. Almanya Federal Anayasa Raporu’na göre bu olayların Orta Doğudan, Almanya’ya ve Avrupa’ya kadar yayılması, ülkelere zarar vermektedir. Burada yaşayan insaları da büyük ölçüde hem tehdit hem de korkutmaktadır. Örneğin günümüzde Suriye’de devam etmekte olan çatışmalar, Selefiler için büyük bir öneme sahiptir ve siyasi Selefilerin destekçilerinin ve vaizlerinin daha da radikalleşmesine yol açmaktadır.⁵⁶

Tespitlere göre Almanya’dan Suriye ve Irak’a seyahat eden yaklaşık 700 kişi, muhalif operasyonlarda IŞİD’e ve diğer radikal terörist gruplara katılmak ya da başka bir şekilde destek vermek için dahil olduklarına dair kanıtlar vardır. 2012’den bu yana Suriye için yardım etkinlikleriyle yeni bir Selefi kampanyası başlatıldı. Özellikle Suriye savaşından yansıyan vicdanları yaralayan görüntüler, yardım toplanmasında propaganda aracı olarak kullanılmaktadır. Toplanan bağışlar konvoylarla Suriye’ye gönderilir. Gönderilenler arasında giyim, ilaç ve araçlar (ambulanslar gibi) gibi malzemeleri ve

⁵⁵ Bundesamt für Verfassungsschutz, 170.

* Sivil hareket yanlısı olup, Kuzey Ren-Vestfalya’da aşırı sağcı ve Anayasa karşıtı bir Alman küçük partidir.

⁵⁶ Bundesamt für Verfassungsschutz, 170-171.

ihtiyaç duyulan diğer malzemeler yer alır. Ancak 2014'ten bu yana, yardım etkinliklerinin sayısında keskin bir düşüş yaşanmıştır.⁵⁷

Almanya'daki Selefilere çoğunluğu *Cihadi Selefî* değil *Suudi Selefiler*'dir. Ancak ifade edilmelidir ki, şimdiye kadar Almanya'da tanımlanan tüm terörist yapılar ve bunlara katılan kişilerin Selefilikten etkilendiği veya Selefî çevrelerden geldiği ifade edilebilir. Selefî düşüncenin talepleri varlığını korumakta bu da, kısa ve orta vadede Selefilğe katılımın süreceğini göstermektedir. Zira Selefilik üzerinden yapılan propagandalar radikalleşme süreçlerini hızlandırmaktadır.⁵⁸

1.3.2. Vehhabilik

Vehhabilik, Muhammed b. Abdülvahhab (1703-1792) tarafından başlatılan, dini siyasi bir harekettir. Pek çok İslam mezhebinde olduğu gibi, “Vehhabi” ismi de kurucusunun hayatında muhalifleri tarafından verilmiştir. Davranışlarındaki sertlik, gösterdikleri taassub ve kendi inanışlarında olmayanları küfürle suçlamaları bakımından Vehhabilik ile Haricilik arasında benzerlik bulunmaktadır. Vehhabiler bu ismi kullanmazlar. Onlar kendilerini *Selef* yada basitçe *Ehl-i Sünnet* taraftarları olarak görürler. “Fırka-i naciye” nin kendileri olduklarını söylemekten geri durmazlar.⁵⁹

Günümüzde Vehhabilik ve Selefilik birbirlerinin yerine kullanılmaktadır. Vehhabiler, modern öncesi Selefîyye'nin bir parçasıdır ve aynı zamanda çağdaş Selefîyye'ye de aittirler. Modernist Selefîyye'den, başlangıçta çok farklıydılar. Muhammed b. Abdülvahhab'a atıfta bulunmaktan kaçınmak isteyen Vehhabiler de, kendilerini Selef olarak adlandırıyorlar. Onlar kendilerinde liderlik vasfı bulundurduklarını ve gerçek İslam dininin orijinal şeklini yaşasadıklarını belirtip, kendilerini diğer gruplardan ve herkesten üstün görüyorlar.⁶⁰

Almanya'da ki Vehhabi akımların beslenme kaynağı Suudi Arabistan merkezli makale çeviri kitaplar ve video görüntüleridir. Çoğu zaman Almanya'daki camilerde ve

⁵⁷ <https://www.verfassungsschutz.de/de/arbeitsfelder/af-islamismus-und-islamistischer-terrorismus/was-ist-islamismus/salafistische-bestrebungen>, Erişim 18.12.2018.

⁵⁸ <https://www.verfassungsschutz.de/de/arbeitsfelder/af-islamismus-und-islamistischer-terrorismus/was-ist-islamismus/salafistische-bestrebungen>, Erişim 18.12.2018.

⁵⁹ Esther Peskes, *Muhammad b. Abdalwahhab (1703-92) im Widerstreit: Untersuchungen zur Rekonstruktion der Frühgeschichte der Wahhabiya*, 1. Auflage, Franz Steiner Verlag, Beirut 1993, 15.

⁶⁰ Annika Lindow, *Salafismus in Deutschland*, Band 13, Verlag Traugott Bautz GmbH, Nordhausen 2014, 53.

Vehhabi-İslam seminerlerinde konuşanlar, Suud kökenli vaizlerden oluşmaktadır. Almanya'daki Vehhabi gruplar, öncelikle İslam anlayışını barışçıl yaymaya odaklanan ılımlı davetlerden hareket ederek daha sonra silahlı cihat çağrısı yapan birkaç gruba kadar uzanmaktadırlar. Önce ılımlı bir şekilde hareket eden gruplar daha sonra kendilerini aşırı bir şekilde kaptırmalarından dolayı tek çarenin diğer grupların kendi yollarına girmeleri olduğunu savunurlar. Almanya Federal Anayasa Koruması Rapor'una göre Alman gençlerine cihad sevgisi aşılanarak kamplarda eğitilmeleri söz konusudur.⁶¹

1.3.3. El-Kaide

Arapça “üs” anlamına gelen *el-Kaide*'nin, 1988 yılında Afganistan'da kurulmuş siyasal radikal islamcı bir harekettir. Kurucu ekip Sovyet işgaline karşı afgan cihadına katılan Arap asıllı kişilerden oluşmaktadır.⁶² El-Kaide, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, NATO, Avrupa Birliği gibi uluslararası kuruluşlar ile birçok ülke tarafından terör örgütü olarak tanımlanmaktadır. Örgüt, aralarında 11 Eylül ve 2003 Fas saldırılarının da bulunduğu, bir kısmı sivilleri hedef alan çeşitli saldırıların sorumluluğunu üstlenmiştir. Abdullah Azzam tarafından oluşturulan ve organizasyonel anlamda Üsame b. Ladin tarafından küresel bir boyut kazandırılan el-Kaide, ABD'nin Irak'ı işgal etmesinin ardından buraya odaklanmıştır. ABD ve Koalisyon güçlerinin 2003 yılındaki işgalinin ardından başlayan bu direniş, Ebu Mus'ab ez-Zerkavi liderliğinde el-Kaide unsurlarının direnişin bir parçası haline gelmesine neden olmuştur. Özellikle el-Kaide kanalının propaganda ve medya kısmını Azzam, finansal ve askeri kısmını ise Üsame b. Ladin üstlenmiştir.⁶³

El-Kaide, 2001 yılına kadar ulusal olarak birbirinden uzak ve dağınık halde olup bireysel gruplardan oluşan bir örgüt iken daha sonra sistemli bir şekilde hareket eden gruplardan oluşan bir örgüt haline geldi. Bununla beraber saldırıları planlamak ve yürütmek için eylem grupları kuruldu. Öncelikle ABD'de 2001 yılında yapılan 11 Eylül saldırıları ve daha sonra yapılan eylemler sonucunda örgüt, Batı'ya meydan okuyarak

⁶¹ Claudia Dantschke, Ahmet Mansour, Jochen Müller, Yasemin Serbest, “Ich lebe nur für Allah, Argumente und Anziehungskraft des Salafismus”, *Herausgeber ist das Zentrum Demokratische Kultur*, 1. Auflage, Berlin 2011, 8.

⁶² Büyükkara, 69-70.

⁶³ www.setav.org, Erişim 23.12.18.

kendisini dünyaya kanıtlamaya çalışmıştır. El-Kaide, ideolojisini yaymak ve daha fazla taraftar kazanabilmek için sesli ve görüntülü mesajların medya ve internette yayma çabasında bulundu. Daha sonra bu çabalarla birlikte el-Kaide ideolojik-stratejik bir kontrol merkezine dönüşmüştür. 2003 itibarıyla, gittikçe daha fazla sayıda bölgesel grup “el-Kaide” örgütüne katıldı. Örgüte bağlı kuruluşlar arasında “Arap Yarımadası el-Kaide’si” (AQAP), “Mağrip el-Kaide’si” (AQM), Somali’de “eş-Şebab” terör örgütü ve Suriye’de “Nusra Cephesi” bulunmaktadır. İsmi geçen bu yerlerde el-Kaide’ye bağlı çok sayıda küçük grup ve kişilerce saldırılar düzenlenmektedir.⁶⁴

Almanya’da el-Kaide yapılanmalarına dair bir bilgi yoktur. Ancak bu konuda genel çalışmalar ve denetlemeler devam etmektedir. Özellikle 11 Eylül olayları sonrası Avrupa ve Amerika’da büyük tedirginlik ve korku yaşanmaktadır. Üsame b. Ladin’in kurduğu el-Kaide, Müslümanların çoğunlukta olan ülkelerde İslamcı bir rejim kurmayı ve onu küresel olarak genişletmeyi hedefliyor. Mücadeleleri “*dış düşman*” olarak addedilen Batı etkisi, özellikle ABD ve İsrail ve “*iç düşman*” olarak addedilen Yakın ve Orta Doğu ve Kuzey Afrika’daki İslami olmayan hükümetlere yöneliktir. “El-Kaide”nin hedefi medyada daha etkili ve büyümeyi esas alarak daha çok taraftar kazanmaktır. Ayrıca, bireysel failer veya küçük gruplar, dayanışma ve organizasyonla resmi bir bağlantı olmadan saldırıları gerçekleştirmeye çağırılmaktadır.⁶⁵

1.3.4. Daes/İşid

Irak ve Şam İslam Devleti; kısaca IŞİD; resmi adıyla “İslam Devleti” (İD) ya da Irak ve Levant İslam Devleti (İLİD), Irak ve Suriye’de etkinlik gösteren silahlı grup ve terör örgütüdür. Eski adının Arapça’daki kısaltmasının telaffuzu: Da’iş; okunuşunun latin alfabesine göre olan DAES ya da DAİŞ, DEAS, *Devlet-ül İslamiyye fil-Irak ve’s Şam* adlarıyla da bilinir. Arapça, Türkçe ve İngilizce birçok kısaltması bulunan örgütün ismi, yıldan yıla değişmiştir. Temmuz 2014’te ise hilafeti ilan etmesiyle kendisini “İslam Devleti” olarak tanıtmaya başlamıştır. Petrol kaynaklarına yakınlığı nedeniyle dünyanın en zengin terör grupları arasında sayılmaktadır. 2003 yılındaki ABD ve Koalisyon güçlerinin işgalinin ardından başlayan Sünni direniş, Ebu Mus’ab ez-Zerkavi

⁶⁴ <http://www.verfassungsschutz-bw.de/Lde/Startseite/Arbeitsfelder/al-Qaida>, Erişim 25.12.2018.

⁶⁵ Bundesamt für Verfassungsschutz, 200.

liderliğinde el-Kaide unsurlarının direnişin bir parçası haline gelmesine neden olmuş ve ardından IŞİD’i var eden sürecin yaşanmasını beraberinde getirmiştir.⁶⁶

IŞİD, İslam’ı korumak, yaymak ve Müslümanların birliği için hilafetin yeniden kurulmasını dile getirmiştir. Bunun için de kutsal gördüğü toprak parçalarını ele geçirmeyi planlamıştır. Örgüt tüm Ortadoğu için giderek büyüyen bir tehdit haline gelmiştir. Irak’taki siyasi dengeleri değiştirmiş yeni ayrışmalar ve ittifaklara neden olmuştur. Irak siyasi sisteminin yönünü belirleyecek güce de sahip olmuştur.⁶⁷ IŞİD’in kıtalararası örgüt yapılanmasına yönelmesinin nedenleri; tutunacak yeni yer arayışı, Suriye ve Irak’ta maruz kaldığı baskıyı hafifletme, güvenini geri getirecek başarı elde etme ve daha çok militan toplama çabası olarak görülmektedir.⁶⁸

Geçtiğimiz birkaç yıl boyunca Almanya’dan 950’den fazla IŞİD sempatzanı, örgüte katılmak için Suriye ve Irak’a gitmişti. Örgüte katılanların % 20’ye yakını kadınlardan oluşmaktadır. Onların bazıları çatışma bölgelerinde ölmüş, üçte biri ise daha sonra Almanya’ya geri dönmüştü. Almanya Federal Ceza Polis Bürosu Başkanı Holger Münch, cihatçı milislerden kaynaklanan tehlikelerin dikkate alınması gerektiğini önemle vurgulamaktadır. Münch, IŞİD’in Irak ve Suriye’de halifeliği ilan etmesine rağmen son yıllarda İslam Devleti’nin çok uyarlanabilir olduğunu belirterek, internet üzerinde güvenlik kurumları için kontrol edilmesi zor olan cihatçı sosyal ağlar kurulmuş olduğunu ifade etmektedir. Terörist milislerin sosyal medyada sohbet forumları düzenleyerek ve burada bilgi alışverişinde bulunduğunu belirten Münch, Almanya’nın bu örgütün yapacağı saldırılara karşı dikkatli olması gerektiğini belirtmektedir.⁶⁹

ABD’nin IŞİD’e karşı düzenlediği hava saldırılarının 2014’te başlamasından bu yana, DAESH’in Batı’da yani Avrupa ve Amerika’da saldırılar yapması beklenmektedir. Neredeyse tam bir askeri yenilgiye uğramasına rağmen İslam Devleti, bölgesel saldırıların yanı sıra, bu örgütten ilham alan bireyler ve küçük gruplar, Batı’da ve İslam ülkelerinde gelecek için öngörülemeyen çok yüksek bir terör tehdidiyle karşı karşıya

⁶⁶ Ünal Bayraktar, *Arap baharı sonrası Ortadoğu’daki statüko karşısı yapılanmaların Türkiye’nin güvenlik stratejilerine etkileri*, (Yüksek Lisans Tezi), İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler, İzmir 2015, 64.

⁶⁷ Bilgay Duman, “DAESH’in Irak’ta bir yılı: Siyaset ve güvenlik algısının dönüşümü”, *Ortadoğu Analiz*, 2015, 5.

⁶⁸ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/deasin-degistirdigi-irak-/974382>, Erişim 26.12.2018.

⁶⁹ <https://www.dw.com/de/wie-gefährlich-kann-der-is-deutschland-noch-werden/a-41630006>, Erişim 26.12.2018.

kaldığı söylenebilir. Almanya Federal İçişleri Bakanı 12 Eylül 2014 tarihinden itibaren, aşırı grup olarak görülen IŞİD’i Almanya’da yasakladı. IŞİD’e katılmak ve ona sempati duymak, sosyal medyada veya gösterilerde, bağış toplama, IŞİD markalarının kamuoyuna açıklık göstermesinde, bu gibi toplantılar ve konferanslar yasaklanmıştır. Buna göre, son zamanlarda YouTube’da öne çıkan IŞİD’i öven videolar ve IŞİD’e ait olan kara bayrağının önünde durup fotoğraf çekmek ve yayınlamak da yasaktır. Almanya Federal Anayasa Raporunda, IŞİD’in genel olarak yapısı bu kadarla sınırlı olup geniş bir bilgi mevcut değildir.⁷⁰

1.3.5. Hizbü’t-Tahrir

Hizbü’t Tahrir, Türkçesi Kurtuluş Partisi, tüm Arap ülkelerinde, Endonezya, Malezya, Türkiye ve Almanya’da faaliyet yasağı olan aşırı kökenci bir organizasyondur. Tüm Müslümanları birleştirerek şeriat kurallarıyla yönetilecek İslami hilafet devleti kurmayı amaçlayan uluslararası bir siyasi örgüttür. Hizbü’t Tahrir, 1953 yılında Ürdün’ün kontrolündeki Doğu Kudüs’te kuruldu. Kurucusu Filistinli siyasetçi ve avukat Muhammed Takiyyuddîn en Nebhânî’dir (ö. 1977). Hizbü’t Tahrir üyeleri 18 Nisan 1974’te, Mısır hükümetini devirmek ve İslami bir devleti ilan etmek için Kahire’deki askeri akademiyi işgal ettiler.⁷¹

Bir süredir gözetim altında olan örgüt, İsrail’in varlığını reddediyor ve Yahudilerin ortadan kaldırılmasını istiyor. İlgili ifadeler, diğerlerinin yanı sıra kuruluşun web sitesinde ve Almanca dergileri olan “*Explizit*” de görülmektedir. Örgütün amacı, İsrail’in yok edilmesi ve İslam dünyasının Batı etkisinden kurtulması, özellikle de Müslüman devletlerin, İsrail ve ABD ile işbirlikçi olarak nitelendirdiği faaliyetlerden vazgeçmelerini sağlamaktır. Onlar bu ülkelerde hilafet ve şeriatın “İslami düzen’nin” temel unsurları olarak yeniden kurulması için savaşıyorlar. Bu örgütün çoğu Müslüman devletlerde varlığı mevcuttur. Almanya ve diğer Avrupa ülkelerinde, örgüt üniversitelerde etkindir. Yoğunlaştırılmış propaganda faaliyetlerinden dolayı, örgüt git gide Almanya Güvenlik Birimleri’nin dikkatini çekmiştir.⁷²

⁷⁰ Bundesamt für Verfassungsschutz, s. 199, Büyükkara, 187.

⁷¹ Thomas Schmidinger, Dunja Larise, *Zwischen Gottesstaat und Islam – Handbuch des politischen Islam*, 1; Auflage, Deuticke Verlag, Wien 2008, 91–93.

⁷² <https://www.hamburg.de/innenbehoerde/archiv/231738/hizb-ut-tahrir-artikel/>, Erişim 27.12.18.

Hizbü't Tahrir, Almanya'da 15 Ocak 2003'te anayasaya aykırı bir örgüt olduğu öne sürülerek Alman İçişleri Bakanlığı tarafından yasaklanmış, bu karar 25 Ocak 2006'da Federal İdare Mahkemesi tarafından onaylanmıştır. Bu Örgüt, 2003 Ocak ayında, Almanya Federal İçişleri Bakanlığı tarafından, örgütün faaliyetlerinin Almanya'nın uluslararası ilişkilerine zarar verdiği olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla da Örgütün Almanya Federal topraklarında tüm faaliyetleri durdurulmuş ve örgüt 25 Ocak 2006'da yasaklanmıştır.⁷³

Örgütün yasağın kalkması için Leipzig'deki açtığı davaları reddeden Federal İdare Mahkemesi, İçişleri Bakanlığı'nın örgütün yasaklanmasına ilişkin kararını onaylamıştır. Hizbü't Tahrir örgütünün, uluslararası ilişkilere zarar verdiği kesinleşmiş olup, bütün faaliyetleri durdurulmuştur. Hizbü't Tahrir örgütü dernek vasfından dışarı çıkıp, radikal ve aşırı dinci bir örgüt haline geldiği tespit edilmiştir. Ayrıca İsrail-Filistin çatışması bağlamında kendisine atfedilebilecek çok sayıda kamuoyunun ifadesinde, İsrail devletinin şiddetli bir şekilde ortadan kaldırılması ve halkın öldürülmesi çağrısında bulunduğu dair kanıtlar bulunmuştur.⁷⁴

1.3.6. Hizbullah

Hizbullah (Allah'ın Grubu), 1982'de İsrail'in Lübnan'ı işgali sırasında İran'ın desteğiyle ortaya çıkmıştır. Hizbullah hem sivil hem de askeri kanadı olan Şii inançlı ve her türlü Şii görüşe sıcak yaklaşan siyasi ve askeri bir harekettir. Hizbullah'ın şu andaki genel sekreteri Hasan Nasrallah'dır. Hizbullah 1982 yılında, İsrail tarafından işgal edilen Güney Lübnan'ı kurtarmak ve ardından İsrail'i yıkmak amacıyla İran tarafından kurulmuştur. İran yüzlerce devrimci muhafız üyesini Lübnan'a "Siyonistlerle savaşması" için gönderdi. Baalbek'in başındaki Doğu Lübnan Bekaa vadisi onun kalesi oldu. Adam kaçırma, Beyrut'taki Amerikan elçiliğine saldırı ve yapılan birçok olayın Hizbullah tarafından gerçekleştirildiği iddia edilmektedir.⁷⁵

⁷³ <https://web.archive.org/web/20171021063545/http://bverwg.de/presse/pressemitteilungen/prsessemitteilung.php?jahr=2006&nr=3>, Erişim 26.12.18.

⁷⁴ <https://web.archive.org/web/20171021063545/http://bverwg.de/presse/pressemitteilungen/prsessemitteilung.php?jahr=2006&nr=3>, Erişim 26.12.18.

⁷⁵ <https://web.archive.org/web/20060719234627/http://www.zdf.de/ZDFde/inhalt/13/0,1872,2000717,00.html>, Erişim 27.12.18.

Şii grup olan Hizbullah, İsrail'in varlığını reddediyor. İsrail'e karşı silahlı mücadelesini meşruiyeti "Filistin toprağı işgalcisi" olarak gördüğü İsrail'e karşıdır. Onlar İsrail'in Filistin topraklarını gasp etmesinden dolayı, İsrail'e karşı olduklarını eylem ve sözleriyle dile getirirler. Almanya'da Hizbullah'ın takipçileri, camilerde, özellikle bağış yoluyla kendilerini finanse eden birey ve gruplarla, örgütsel ve ideolojik olarak faaliyet gösterirler. Sadece İsrail, Kanada ve ABD, Hizbullah'ı terör örgütü olarak kabul etmektedir. Fakat AB ve Avustralya, Hizbullah'ın sadece silahlı kanadını terör örgütü olarak görmektedir. Mart 2016'da ise, Arap Birliği toplantısında, Hizbullah terör örgütü olarak ilan edilmiştir. Lübnan hükümeti İsrail'e karşı tampon bir bölge oluşturduğu için, Hizbullah'ı silahsızlandırma politikasını reddediyor.⁷⁶

Hizbullah'ın Almanya'daki takipçilerin birçoğu İran kontrolünde olan 30 cami ve kültür derneğinden oluşmaktadır. Bunlar arasında Hamburg'daki İslam Merkezi ve Münster-Hiltrup'taki İmam Mehdi Merkezi bulunmaktadır. Hizbullah, 1997'den beri Almanya'dan Hizbullah adına savaşacak insan toplamaktadır. Alman Stefan Smyrek, Müslüman olduktan sonra Hizbullah örgütüne katıldığını ve hatta İsrail'e karşı suikast düzenlemek için özel eğitim aldıklarını kısa bir röportajda belirtmiştir. Hizbullah'ın, Almanya'daki Müslümanları radikalleştirme konusunda hızla ilerlediği tespit edilmiştir. Hizbullah'a ait olan *El-Manar* Televizyon kanalı, Almanya'da özgürce faaliyet göstermektedir. Orada intihar bombacılarının anneleri oğullarının şehitliği hakkında konuşurlar ve diğer çocuklarının da bu yolda ölmesini umduklarını açıklıyorlar. Örneğin Hizbullah lideri Hasan Nasrallah, Şubat 2006'daki karikatür anlaşmazlığı sırasında Müslümanları kendilerini Peygamberin onurunu savunmak için feda etmeye çağırdığı tespit edilmiştir.⁷⁷

Almanya Federal İdare Mahkemesi, 16 Kasım 2015 tarihli kararıyla Hizbullah'ı, münferit davalarda siyasi, sosyal veya terörist bir yapı olarak görülüp görülmediğine bakılmaksızın, uluslararası ilişkilere zarar verdiği kesinleşmiş olup, bütün faaliyetleri durdurulmuştur. Federal İdare Mahkemesi yasağı 16 Kasım 2015'te onaylamıştır. Derneğin verilen karara itirazı reddedilmiş, böylece dernek yasağı kesinleşmiştir.⁷⁸

⁷⁶ Melanie Herwig, Rudolf Schlaffer, "Der libanesische Staat und die Hisbollah seit 1970", *Hrsg. im Auftrag des Militärgeschichtliches Forschungsamt*, Paderborn 2009, 2. Auflage, 145.

⁷⁷ <https://www.welt.de/politik/article2300815/Die-Hisbollah-wird-in-Deutschland-unterschaetzt.html>, Erişim 27.12.18.

⁷⁸ Bundesamt für Verfassungsschutz, 206.

1.3.7. Müslüman Kardeşler Cemiyeti (İhvan-ı Müslimin)

Müslüman Kardeşler Cemiyeti, en eski ve en etkili hareketlerde biri olarak kabul edilmektedir. Ancak birçok Arap ülkesinde en geniş siyasi muhalif grup olarak görülür. Yapılan araştırmalara göre, ağırlıklı olarak 70'in üzerinde Müslüman ülkesinde farklı derecelerde temsil edilmektedir. Filistinli Hamas gibi birçok İslamcı grubun ana oluşum kaynağı Müslüman Kardeşler Cemiyeti kabul edilmektedir. Müslüman Kardeşlerin hedefi İslami değerlere sahip bir devletin kurulmasıdır. 1970'lerden bu yana Müslüman Kardeşler, hedeflerine ulaşmak için şiddetten bile vazgeçmeyi benimsemiştir. Bununla birlikte, Müslüman Kardeşler İsrail'in Filistini işgal etmesine karşı direniş göstermektedir.⁷⁹

2010'dan beri Muhammad el-Bedi, Müslüman Kardeşler'in genel lideridir. Mısır'da Müslüman Kardeşler'in aktif üye sayısının yaklaşık bir milyon, Almanya'da ise yaklaşık 1300 takipçiye sahip olduğu tahmin edilmektedir. Avrupa'da Müslüman Kardeşler ideolojisi, dernekler, enstitüler ve okullar ağı aracılığıyla yayılmaktadır. Müslüman Kardeşlerin bazı şube üyeleri, Tunuslu Ennahda, Libya Adalet ve İnşaat Partisi ve Sudan'ın iktidardaki Ulusal Kongre Partisi de dahil olmak üzere, kendi yollarında hareket ederek devam etmişlerdir.⁸⁰

Almanya'ya 1960 yıllarda giriş yapan Müslüman Kardeşler, Hasan el-Benna'nın sağ kolu ve damadı olan Said Ramazan (1926-1995) ile birlikte, Münih'te İslam Merkezi'ni kurarak ilk adımlarını attılar. O zamandan beri Avrupa'daki etkilerini arttırarak, kendilerini göstermeye çalıştılar. Müslüman Kardeşlere yakınlığı ile bilinen "Avrupa İslam Organizasyonları Federasyonu" (Föderation der Islamischen Organisationen in Europa FIOE) merkezi Brüksel'de bulunmaktadır. Almanya'daki en önemli temsilcilerinin, Almanya İslam Toplumu (Islamische Gemeinschaft in Deutschland e.V.-IGD) derneği olduğu belirtilir. Bu dernek daha sonra Alman Müslüman Topluluğu (Deutsche Muslimische Gemeinschaft e.V.-DMG) olarak yeniden adlandırıldı.⁸¹

⁷⁹ Bundesamt für Verfassungsschutz, s. 210.

⁸⁰ <https://www.kas.de/web/islamismus/die-muslimbruderschaft>, Erişim 04.04.2019.

⁸¹ Guido Steinberg, "The Muslim Brotherhood in Germany", in: *The Muslim Brotherhood: The Organization and Policies of a Global Islamist Movement*, New York: Palgrave MacMillan, 2010, 149.

IGD veya DMG dernekleri ile ilgili Müslüman Kardeşler grubuna bağlı olduklarına dair resmi bir açıklama olmayıp bunun yerine mevcut yasal sisteme olan bağlılıklarını ifade etmektedirler. 1994 yılında kurulan Alman Müslüman Gençliği (Muslimische Jugend Deutschland e.V. MJD), yetkililer tarafından birkaç yıl önce Müslüman Kardeşler grubuna yakın olduklarına yönelik bir iddiada bulunuldu, ancak şuanda Müslüman Kardeşlere yakın olup olmadığı netleşmeyen dernekler arasında yer almaktadır.⁸²

Almanya Müslüman Gençlik derneği, Yusuf al-Karadavi, Ebu el-Ala el-Mevdudi ve Seyyid Kutub'un yolunda olduklarını açık bir şekilde belirtmişlerdir. İslami Yardım (Islamic Relief e.V.-IR) derneği, 2015 yılında Almanya İslam Toplumu derneğinin gerçekleştirdiği yıllık toplantıya ana sponsor oldu. Almanya İslam Toplumu derneği, Almanya'daki Müslüman Kardeşler taraftarlarının en önemli organizasyonu olarak kabul edilmektedir. Bu derneklerin Müslüman Kardeşler grubu ile iletişimde olduğu hatta bu derneklerden Müslüman Kardeşler'e para yardımı yapıldığına dair medya da ve Almanya Federal Anayasa Raporunda bu iddialar yer almaktadır.⁸³

Müslüman Kardeşler grubu, sayısız kurum ve dernekler aracılığıyla diğer gruplarla bağlantılı olduğu ve özerk şubeler ürettiği için, Avrupa toplumları üzerindeki etkisi belirsiz kalmaktadır. Müslüman Kardeşler grubunun Almanya'daki etkisi ve yapısı, diğer gruplarla olan yakınlığına göre açıklanmaktadır. Kamuoyundaki iddialara göre Müslüman Kardeşler grubunun Almanya İslam Toplumu, Almanya Müslüman Gençlik Derneği ve İslami Yardım derneği ile yakınlığı olduğu iddia edilmektedir. Kesin bir sonuç olmadığından, Alman medyasının Müslüman Kardeşler grubunu kamuoyunda radikal, aşırılık veya terör yanlısı bir örgüt olarak kabullendirebilmesi için daha çok kaynak ve delillere ihtiyacı vardır.⁸⁴

⁸² <http://www.bpb.de/politik/extremismus/islamismus/286322/die-muslimbruderschaft>, Erişim 04.04.2019.

⁸³ Antwort der Bundesregierung auf die Kleine Anfrage der Abgeordneter Volker Beck (BÜNDNIS 90/DIE GRÜNEN), "Welche Erkenntnisse hat die Bundesregierung über den Islamic Relief Deutschland e. V., insbesondere hinsichtlich seiner Verbindungen zum – wegen angeblicher Verbindungen zum Hamas", *Deutscher Bundestag -18. Wahlperiode*, Drucksache 18/10104, Berlin 2017, 6-7.

⁸⁴ Bundesamt für Verfassungsschutz, 210.

1.3.8. Hamas

Hamas, Türkçe anlamı coşku, savaş ruhu, “İslami direniş hareketi”nin kısaltması olan, bir Sünni-İslamcı Filistinli gruptur. Hamas, Avrupa ve Amerika tarafından bir terör örgütü olarak kabul edilmektedir. Hamas, Müslüman Kardeşlerin bir dalı olup 1976-77 yıllarında, 1928’de Mısır’da kurulan Müslüman Kardeşlerin fikri anlayışına uygun bir şekilde gelişmiştir. 1987’de Ahmed Yasin, Abdülaziz er Rantisi ve Muhammed Taha tarafından “İlk İntifada’nın” başlangıcı esnasında Mısır’daki Müslüman Kardeşlerin bir kolu olarak kuruldu. Paramiliter Kassam Tugayları, bir yardım örgütü ve bir siyasi partiden oluşur. Filistin Parlamentosunda çoğunluğu elinde tutan paramiliter örgüt ve siyasi partidir. İslami Direniş Hareketi, Allah’a inancını koruyan ve yolu İslamiyet tarafından belirlenmiş olan tamamen Filistinli bir harekettir.⁸⁵

Hamas’ın hedefi, Filistin topraklarında silahlı mücadeleyle İslami bir devletin kurulmasıdır. Filistin ile Hamas, İsrail ile aynı bölgede olan ve Akdeniz ile Ürdün arasındaki alanı ifade eder. Almanya gibi Batılı devletler, Hamas örgütüne yapılan bağışları, yeni taraftarlar kazandırılması ve propagandalarını yaymaya odaklandığı sohbetleri, Hamas için bir geri çekilme gibi görünmesine rağmen ileride buna göre aşırı hareketlerin oluşacağı kanaatindedirler. Müslüman Kardeşler gibi Hamas da, 1970’lerde ve 1980’lerde Suudi Arabistan ve Suriye gibi çeşitli devletler tarafından doğrudan ve dolaylı olarak finanse edildiği iddia edilmektedir. Bugün finansal kaynaklar sürgündeki Filistinlilerden, İran’dan ve Arap devletlerinden gelen özel destekçilerden geldiği belirtilmektedir. Finansman ve propaganda faaliyetleri de Batı Avrupa ve ABD’de gerçekleşmektedir. Hamas’ın Askeri kolu, 1993’ten beri çoğunlukla İsrail’li sivilleri ve askerleri hedef alan intihar saldırıları ve diğer saldırıları sürdürüyor. Hamas, Avrupa Birliği, ABD, İsrail ve Arap Müslüman ülkeleri dahil olmak üzere diğer devletler tarafından terör örgütü olarak kabul edilmektedir.⁸⁶

Almanya’da, 1981 yılında *Filistin İslam Birliği (IBP)*, Filistinli Müslüman Kardeşlerin üyeleri tarafından Münih İslam Merkezinde kuruldu. İlk intifada 1987’den 2003’e kadar Hamas’ın amaçlarını açıkça ortaya koydu. Almanya’da kayıtlı bir dernek

⁸⁵ <http://embassies.gov.il/berlin/AboutIsrael/the-middleeast/naherostendokumente/Die%20radikalislami%20Terrororganisation%20Hamas.pdf>, Erişim 28.12.2018.

⁸⁶ Armin Pfahl Traughber, *Antisemitismus und Antizionismus in der Charta der "Hamas". Eine Textanalyse aus ideengeschichtlicher und menschenrechtlicher Perspektive*, Erster Halbband, Jahrbuch Öffentliche Sicherheit 2010/2011, Verlag für Polizeiwissenschaft, Frankfurt am Main 2011, 197- 210.

olmayan IBP'nin yaklaşık 300 üyesi vardır ve bu dernek bir buluşma yeri olarak kullanılmaktadır. *İslam Kültür ve Eğitim Merkezi Berlin e. V. (IKEZ)* derneğinde Haziran 2000'de ayrıca IBP'nin 19. yıl dönümü kongresi yapıldı. Almanya Federal İçişleri Bakanı Otto Schily, derneği 5 Ağustos 2002'de terör örgütü olarak yasakladı. Alman Güvenlik Birimleri, IBP yönetim kurulu üyelerinin dernek evlerini ve apartmanlarını aradılar ve derneğin varlıklarına Aachen ve Köln'deki hesaplarında 300.000 avro tutarında paraya el koydular. 3 Aralık 2004 tarihinde, Federal İdare Mahkemesi yasağı onayladı ve dernek dağıldı. 5 Eylül 2005 tarihinde, Hamas'a yakın olduğu tespit edilen "Yatim Kinderhilfe e. V." derneği Essen'de yasaklandı.⁸⁷

Almanya Federal İdare Mahkemesi, Hamas'ın, bireysel davalarda siyasi, sosyal veya terörist bir yapı olarak görülüp görülmediğine bakılmaksızın, uluslararası ilişkilere zarar verdiği kesinleşmiş olup, bütün faaliyetleri durdurulmuştur. 2004 yılında Hamas'ın faaliyetlerinden dolayı terörist ve politik eylemlerden ayrılamayan üniter bir örgüt olduğuna karar verilmiştir.⁸⁸

1.4. AKTİF OLMAYIP TAKİP EDİLEN DİĞER GRUPLAR

1.4.1. Mağrip El-Kaidesi

Mağrip el-Kaidesi (Tanzimü'l Kaide fi Biladi'l-Mağribi'l-İslami), el-Kaide'ye bağlı olarak Mağrip'te* faaliyet gösteren yasa dışı silahlı Selefi grup olarak ABD, Avustralya, Birleşik Arap Emirlikleri, Kanada, Rusya ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi tarafından terör örgütü olarak tanımlanmıştır. Eylül 2006'da resmi olarak el-Kaide'ye bağlılığını açıklayan örgüt, ocak 2007'da internette yayınladığı bildiriyle örgütün adını ve yapılanmasının değiştirdiğini açıkladı.⁸⁹

Cezayir İçişleri Bakanlığı'nın tahminlerine göre Mağrip el-Kaide örgütünün aktif üye sayısı her geçen gün azalıyor. Örgütün üye sayısı 2005 yılında 800 iken, 2006'da yaklaşık 500, şu anda ise 300 ila 400 civarında olduğu belirtiliyor Aktif savaşçı üyelerinin azalma sebebi, esas olarak Cezayir yetkilileri tarafından yapılan baskın ve

⁸⁷ http://www.documentarchiv.de/brd/2002/verbot_al-aqsa.html, Erişim 28.12.2018.

⁸⁸ Bundesamt für Verfassungsschutz, 206.

* Afrika'nın Mısır dışındaki kuzey ülkeleri olan günümüzde Tunus, Cezayir, Fas, Libya, Mali, Nijer ve Batı Sahra'yı içerir.

⁸⁹ Bundesamt für Verfassungsschutz, 201.

tutuklamalardan kaynaklanıyor. Bu örgüt mensuplarının büyük bir bölümü Cezayir ve Tunus'lulardan oluşuyor. Grubun lideri Ebu Musab Abdulvedud'tür.⁹⁰

Almanya'da AQM'nin faaliyetleri tam olarak bilinmemektedir. Ancak el-Kaide örgütü son dönemde Almanya'ya yönelik bir çok tehdit görüntüsü yayınladı. Bu yılın başında da Afganistan'da olduğu tahmin edilen aşırı radikal Alman asıllı Müslüman Bekkay Harrach, Almanya'ya yönelik saldırılar düzenleneceği tehdidinde bulunmuştu. Harrach'ın el-Kaide'nin lider kadrolarından olduğu tahmin ediliyor. El-Kaide örgütünün, Almanya'nın Afganistan'daki çabalarına karşı olduğu ve Alman askerlerinin Afganistan'dan çekilmelerini sağlamak için bu yönde bir karar aldığı kaydedildi. Saldırının ise örgütün Afrika'nın kuzeyindeki uzantısı olan İslami Mağrip el-Kaide'si tarafından gerçekleştirilebileceği üzerinde duruluyor. Haberde Afganistan-Pakistan sınırında gizlenen el-Kaide liderlerinin İslami Mağrip el-Kaide'ye saldırı talimatını verdiği iddia edilmektedir.⁹¹

Mağrip el-Kaidesi'nin Almanya Federal Anayasayı Koruma Raporu'nda yer alma nedeni, örgüt üyelerinin özellikle Cezayir'deki Alman şirketlerine ya da Kuzey Afrika'da yaşayan Alman vatandaşlarına yönelik saldırılar düzenlemelerinden endişe duymalarından dolayıdır. Alman Federal Anayasayı Koruma Dairesi, Almanya'da da saldırıların mümkün olabileceğini bildirdi. Bu tehditler nedeniyle Almanya Güvenlik biriminin eyalet yönetimlerine uyarı raporları gönderdiği de belirtiliyor. Şuana kadar bu örgüt tarafından Almanya'da herhangi bir fiili eylem gerçekleşmemiştir.⁹²

1.4.2. Arap Yarımadası El-Kaidesi

Arap Yarımadası el-Kaidesi (Tanzimü'l-Kaide fi Cezirei'l-Arab), el-Kaide'ye bağlı olarak, başlıca Suudi Arabistan ve Yemen olmak üzere Arap Yarımadası'nda faaliyet gösteren, yasa dışı silahlı örgüt olarak kabul edilir. Arap Yarımadası el-Kaidesi'nin, 24 Ocak 2009'da el-Kaide'nin Suudi Arabistan ve Yemen'deki yapılanmalarının birleşmesi sonrasında kurulduğu, internette yayınlanan bir video ile duyuruldu. Grubun en önemli askeri lideri olan Nasır el-Vuheyşi, Haziran 2015'te öldürülünceye kadar bu pozisyonda kaldı. El-Vuheyşi'nin ölümü sonrasında örgüt

⁹⁰ <https://www.abendblatt.de/archiv/nachrichten-vom-18-8-2003.html>, Erişim 01.04.2019.

⁹¹ Bundesamt für Verfassungsschutz, 201-202.

⁹² Bundesamt für Verfassungsschutz, 201.

liderliği, yapılanmada ikinci sırada yer alan Kasım er-Rimi'ye geçti. Amaç, Arap Yarımadası'nda bir İslam devletinin kurulmasıdır.⁹³

Alman Federal Anayasayı Koruma Dairesi tarafından izlenmekte olan örgütün, Almanya'da da saldırıları mümkün olabileceğini konusunda önlemler alınarak her türlü eyleme karşı hazırlıklı olunması gerektiğini belirtilmiştir. Şuana kadar bu örgüt tarafından Almanya'da herhangi bir eylem gerçekleştirilmemiştir. Ayrıca örgütün Almanya'daki yapıları bilinmemektedir. Almanya'ya gelen Yemen ve Suudi vatandaşlar Havalimanlarında özellikle aranmakta, Almanya'da bulundukları süre içerisinde takip edilmektedirler.⁹⁴

1.4.3. Eş-Şebab

Hareketü's-Şebabi'l-Mücahidin (Mücahit Gençlik Hareketi), veya kısaca *eş-Şebab* (Gençlik), Somali'de Federal Hükümeti ortadan kaldırmak için savaşan bir silahlı örgüt olduğu belirtiliyor. Grup, 2004-2006 yılları arasında Somali'nin on beş yıl boyunca iç savaşta olduğu bir tarihte kuruldu ve ülkedeki iki eski İslamcı örgüt olarak adlandırılan, İslam Birliği ve İslam Mahkemeleri Birliği'ne dayanmaktadır. Grubun başında ilk önce İslam Birliği'nden Hassan Daahir Aweys ve Aden Hashi Ayro vardı. Ayro liderliğindeki örgüt "İslam Mahkemeleri Birliği"nden ayrıldı ve el-Kaide gibi uluslararası cihatçı örgütlerle temas kurdu. Mart 2008'de ABD, eş-Şebab'ı terör örgütü olarak tanıdı. İki yıl sonra İngiltere ve Kanada'da aynı şekilde bu yolu takip etti. Ayro daha sonra bir ABD uçağı saldırısında öldürüldükten sonra halefi Muhtar Ebu Zübeyr örgütün lideri oldu. Terör örgütü el-Kaide ile temaslarını daha da güçlendirdi. Buna benzer şekilde, Zübeyr'in internetteki propagandaları vasıtasıyla, Avrupa ve ABD'den bu gruba katılan birçok kişi olmuştur. Eş-Şebab, komşu ülkelerdeki faaliyet alanlarını daha da genişletti.⁹⁵

Örgüt pek çok Batılı devlet ve kuruluş tarafından terörist olarak tanımlanmaktadır. Şubat 2012'de yayınlanan bir video mesajla, el-Kaide'ye bağlandığını ilan etti. Örgüt üyeleri, 21 Eylül 2013'te, Nairobi'deki bir alışveriş merkezine düzenlediği saldırıda 67 kişiyi öldürdü. 2 Nisan 2015'te, yine örgüt üyesinin, Kenya'nın Garissa şehrindeki

⁹³ Bundesamt für Verfassungsschutz, 202.

⁹⁴ Bundesamt für Verfassungsschutz, 202-203.

⁹⁵ <https://www.dw.com/de/welche-ziele-verfolgt-al-shabaab/a-18129260>, Erişim 02.04.2019.

Garissa Üniversitesi'ne düzenlediği saldırıda 148 kişi öldürüldü. Eş-Şebab, el-Kaide terör örgütüne bağlı bir harekettir. 2018 yılında Somali'de, IŞİD ve eş-Şebab üyeleri arasında yaşanan rekabetten dolayı bombalar patlatılmış ve silahlar çekilerek birçok masum kişi öldürülmüştür. İki terörist grup arasında yaşanan rekabetin tek sebebinin aralarında rant olduğu belirtilmektedir.⁹⁶

Alman Federal Anayasayı Koruma Dairesi tarafından izlenmekte olan örgütün, Almanya'da her hangi bir eylemde bulunmadığı ve ayrıca örgütün Almanya'daki yapıları bilinmemektedir. Ancak internette yapılan tehditlerden ötürü, bu örgüt takip edilmektedir.⁹⁷

1.4.4. Heyetu Tahriru'ş-Şam

Heyetu Tahriru'ş-Şam (Şam'ı Özgürleştirme Heyeti), Suriye'deki iç savaşta savaşılan çeşitli militanlardan oluşan, aşırılık yanlısı olarak görülen İslamcı bir ittifak örgütüdür. Suriye'deki İdlib'i şuanda elinde bulunduran Heyetu Tahriru'ş-Şam'ın temelini el-Nusra örgütü oluşturmaktadır. El-Kaide'nin Irak'taki kolu olarak bilinen el-Nusra'nın süreç içinde yapı ve isim değiştirerek Heyetu Tahriru'ş-Şam ismini aldı. El-Kaide'nin içindeki bir grup Irak'tan ayrılarak Suriye'deki iç savaşa katıldı.⁹⁸

Dünyada birçok ülke tarafından terör örgütü olarak tanımlanan el-Nusra, 23 Ocak 2012 tarihinde internet üzerinden yayınladığı bir video ile kurulduğunu duyurdu. 2013 yılında ise el-Kaide'ye bağlılığını açıkladı. Bu andan sonra da el-Kaide'nin Suriye kolu olarak kabul edildi. El-Nusra'nın bu açıklamasından sonra terör örgütleri listesine alındı. 2016 yılına gelindiğinde ise uluslararası baskıdan korunmak için isim değişikliğine gitme kararı aldı. Önce el-Kaide'den ayrıldığını duyurdu ve adını Fetih el-Şam Cephesi olarak değiştirdi. Ocak 2017'de ise Fetih el-Şam Cephesi öncülüğünde Suriye'nin muhalif gruplarından Fethu'ş Şam, Ceyşü'l Sünne, Ensaruddin, Liva El Halk ve Nureddin Zengi adlı gruplar kendilerini feshederek Heyet Tahriru'ş Şam adı altında birleştiler.⁹⁹

⁹⁶ <https://www.tagesschau.de/ausland/somalia-anschlag-123.html>, Erişim 02.04.2019.

⁹⁷ Bundesamt für Verfassungsschutz, 203.

⁹⁸ Bundesamt für Verfassungsschutz, 204.

⁹⁹ <http://www.gazetevatan.com/yeni-dusman-heyet-tahrir-el-sam-kim--1108619-gundem/>, <https://www.adoptrevolution.org/leben-unter-dschihadisten/>, Erişim 02.04.2019.

En-Nusra, Kanada ve ABD dahil olmak üzere birçok ülke tarafından terör örgütü olarak kabul edilir. İran hükümeti ise bu örgütün Suudi Arabistan ve Katar tarafından desteklediğini iddia etmektedir. Almanya, Suriye’den gelen göçmenler arasında bu radikal ve aşırılık örgüte üye olabilecek kimselerinde mevcut olabileceği düşüncesine sahiptir. Ayrıca Almanya’dan Suriye’ye gidip ve tekrar geri dönenlerin arasında, bu örgüt adına savaşıp ve eğitim alan kişilerinde olabileceği konusunda şüphe duyulmaktadır. Alman Federal Anayasayı Koruma Dairesi tarafından izlenmekte olan örgütün, Almanya’da gerçekleştirdiği herhangi bir eylemi bulunmamaktadır. Ancak örgüt üyelerinin Suriye’ye gidenler veya tekrardan dönen üyeleri olmasından şüphe duyulduğundan dolayı, bu kişiler takip edilmektedirler.¹⁰⁰

1.4.5. Cemaat-i Tebliğ

Cemaat-i Tebliğ, Muhammed İlyas Kandehlevi (1885-1944) tarafından 1926’da Hindistan’da, ihya ve ıslah hareketi olarak kuruldu. Müslümanları sünni İslam’a çağırmayı ve uyandırmayı hedefleyen küresel bir hareket olup bilhassa ibadet, kıyafet ve şahsi tavırlara ağırlık vermektedir. Kandhlav, artan siyasi ve kültürel Batı etkileri nedeniyle İslam’ın zayıflamasını engellemek için İslami uygulamanın derinlemesine yenilenmesi ve canlanması çağrısında bulundu. Kur’an’daki emirden yola çıkarak “*Emr-i bi’l ma’rûf ve nehy-i anil münker*” prensibi gereği İslami mesajla yaymanın gerekliliğini ortaya koydu. Teşkilat çoğu Güney Asya’da olmak üzere, 150 ila 213 ülke arasında varlığını sürdürmektedir.¹⁰¹

Cemaat-i Tebliğ’in Almanya’daki faaliyetleri, sosyal medya üzerinden gayri resmi temaslar aracılığıyla koordine edilmektedir. Hareket, yeni taraftarlar kazanabilmesi için, eğitim gezileri düzenliyerek kendini tanıtmaktadır. Son iki yılda, Cemaat-i Tebliğ destekçileri ve Almanya’ya gelen mülteciler arasında özellikle Suriye’den gelenler ile temaslar artarak, onları cami ziyaretlerine veya diğer etkinliklere davet ederek yeni üyeler kazanmaktadırlar. Tüm Müslüman gruplara açık olduğunu gösteren çok milletli bir grup oluşturmaya çalışan Cemaat-i Tebliğ, özellikle Müslüman mültecileri kazanmak için çalışmaktadır.¹⁰²

¹⁰⁰ Bundesamt für Verfassungsschutz, 204.

¹⁰¹ Bundesamt für Verfassungsschutz, 212.

¹⁰² Bundesamt für Verfassungsschutz, 212.

Görevleri arasında toplantıların düzenlemesi için gerekli olan organizasyonlar da yapılmaktadır. Hindistan, Pakistan ve Bangladeş'teki yıllık meclisler toplantılarının her biri, dünyanın dört bir yanından katılımcılar dahil olmak üzere bir ile iki milyon üye ve yeni takipçilerin katılımlarıyla düzenlenmektedir. Tüm üyelerin kendi seyahatlerini finanse etmeleri gerekmele birlikte, varlıklı takipçilerden gelen bağışlar hareketin hedefleriyle tutarlılıklarını gösterdikten sonra kabul edilmektedir. Yapılan bağışlar hareketin prensiplerine karşı olmadığı müddetçe kabul edilmektedir. Cemaat-i Tebliğ, Avrupa'nın en büyük camiini Birleşik Krallık'ta Londra'da inşa edeceğini haber verince medyanın dikkatini çekmiştir. Cemaat-i Tebliğ'in hem siyasetten kaçınması, hem de Müslümanların gündeminden eksik olmayan bir çok konudan uzak kalması, siyasi-ictimai bakış açısının olmaması, onun siyaseten aktif dini grupların ciddi kısıtlamalarla karşı karşıya kaldığı ülkelere, bilhassa Batı ülkelerine ve toplumlarına girmesine ve toplumlarda faaliyet gösterebilmesine yardımcı olmuştur.¹⁰³

Almanya'da Cemaat-i Tebliğ grubuna ait bir üst düzey yetkili makam tespit edilememiştir. Faaliyetleri, destekçilerin gayri resmi temasları ile koordine edilmektedir. Bununla birlikte, bazı insanlar misyonerlik yolculukları konusundaki deneyimleri, ortalamanın üzerinde bilişsel bilgileri ve harekete devam eden bağlılıkları nedeniyle kendilerini diğerlerinden ayırmaktadır.¹⁰⁴

1.4.6. Türkiye Hizbullahı (Kürt Hizbullahı)

Hizbullah (Allah'ın Grubu), diğer adlarıyla Türkiye Hizbullahı veya Kürt Hizbullahı (Kürtçe: Hizbullahî Kurdî), 1980'lerin başında Diyarbakır'da kurulan sünni İslamcı ve çoğu faaliyetini Türkiye'de gerçekleştiren radikal bir grup olarak nitelendirilmektedir. Bu hareketin, Lübnan Hizbullah örgütü ile hiç bir ilişkisi yoktur. Hizbullah, kendisine muhalif olan gruplara ve özellikle PKK'ya karşı yönelik şiddet içeren farklı düşüncelere sahip bir gruptur. 2000 yılında Liderleri Hüseyin Velioğlu'nun öldürülmesiyle grupta bir dağılma oldu. Kürtlerin egemen

¹⁰³ <https://www.kas.de/web/islamismus/tablighi-jama-at>, Erişim 06.04.2019.

¹⁰⁴ Bundesamt für Verfassungsschutz, 212.

olduğu Türkiye Hizbullahı'nın asıl amacı Türkiye topraklarında İslamcı bir devletin kurulması ve bunun nihayetinde küresel olarak genişlemesidir.¹⁰⁵

Hizbullah 1979-1980 yıllarında Diyarbakır'daki Vahdet kitapevinde, Fidan Güngör ve Hüseyin Velioğlu tarafından düzenlenmekte olan toplantılarla oluşmaya başladı. İlk başta kendilerini tebliğ görevi ile sınırlı tuttular. Örneğin kitapçılarda, camilerde ve çayevlerinde yaptıkları tebliğ göreviyle başladılar.¹⁰⁶

1981 yılında Fidan Güngör, Menzil kitapçısını kurarken, 1982 yılında Hüseyin Velioğlu ise İlim kitapçısını kurdu. 1979'da kurulan grup, 1987'ye kadar bu kitapçılarda toplanarak faaliyetlerini sürdürdü. 1987'de Hüseyin Velioğlu İlim kitapçısını Batman'a taşıdığına, liderlik ve diğer faaliyetler üzerindeki farklı fikirler sonucu grup, iki kola ayrıldı. Velioğlu'nun liderliğindeki İlim kolu, hemen silahlı faaliyetlere başlama kanaatindeydi. Anlaşmazlıklar, iki grup arasında geçen kanlı çatışmalarla sonuçlandı. 1990'arın başında, halihazırda yükselişe geçen Hizbullah, PKK terör örgütüne karşı doğrudan bir tehdit oluşturmuştur. Kürt Sünni İslamcı örgüt, şiddet ve cinayet gibi eylemlerini ilk başta PKK üzerine yoğunlaştırmıştır.¹⁰⁷

Hizbullah örgütünün kontrolden çıkmasıyla ve halka yönelik yaptıkları tehdit ve cinayetler sonucunda örgüt, Türkiye Güvenlik Güçleri tarafından ülke çapında tutuklama emri çıkarıldı. Hizbullah lideri Hüseyin Velioğlu, polisle yapılan bir çatışmada hayatını kaybederken diğer kilit yöneticiler ve 900 eylemci toplu hapis cezasına çarptırıldı. O zamandan bu yana örgüte ait olan toplu mezarlar bulundu. Burada insanları öldürüp gömdükleri tespit edilmiştir. Birkaç Hizbullah üyesi 2000 yılında kendilerine yönelik çıkan tutuklama kararı ile Türkiye'den kaçarak Avrupa'ya yerleştikleri belirtiliyor. 2000 yılından sonra Hizbullah üyeleri çeşitli Avrupa ülkelerinde Almanya, Avusturya, İsviçre, İtalya, Belçika, Hollanda ve Fransa'da yaşamaktadırlar.¹⁰⁸

Alman Makamları, Almanya'da herhangi bir eylemde bulunmayan örgütün yapısı ve ne kadar üyesi olduğu hakkında bir bilgiye sahip değildir. Ancak Almanya'da

¹⁰⁵ Faik Bulut, *Kod Adı: Hizbullah, Türkiye Hizbullahı'nın Anatomisi*, 1. Baskı, Ozan Yayınları, İstanbul 1999, s. 21, Bundesamt für Verfassungsschutz, 208.

¹⁰⁶ Bulut, 60.

¹⁰⁷ Mehmet Faraç, *Hizbullah'ın Kanlı Yolculuğu*, 2. Baskı, Günizi Yayınları, İstanbul 2002, 61.

¹⁰⁸ Antwort der Bundesregierung auf die Kleine Anfrage der Abgeordneten Ulla Jelpke, Wolfgang Gehrcke, Jan van Aken, weiterer Abgeordneter und der Fraktion DIE LINKE, "Türkische Hizbollah (Kurdische Hizbollah)", *Deutscher Bundestag-18. Wahlperiode*, Drucksache 18/2974, Köln 2014, 2.

kendilerine ait olduğu iddia edilen dergi yayınları olduğu belirtilmektedir. Bunlar: *Yeni Müjde*, *Inzar*, *Doğru Haber*, *Kelhaamed*, *Kendi Dilinden Hizbullah*, *Susaningulleri*, *Huseynisevda* (internet yayını) gibi yayınlar ile Almanya’da tebliğ amaçlı faaliyetlerde bulunmaktadırlar. Örgüt yeni üyeler çekmek, yardım fonları sağlamak, dini ve kültürel toplantıları düzenlemek için Almanya’yı bir sığınak olarak kullanmaktadır. Ayrıca Almanya’da konferansda vermektedirler. Örneğin Kutlu Doğum Haftası olarak bilinen Hz. Peygamber’i anma programları yapılmaktadır. Bu programlar Alman yetkililerinden izin alınarak yapılmaktadır.¹⁰⁹

1.5. AKTİF OLAN DİNİ DERNEKLER

1.5.1. Almanya İslam Toplumu (Islamische Gemeinschaft in Deutschland e.V. - IGD)

Almanya İslam Toplumu (Islamische Gemeinschaft in Deutschland e.V. - IGD), Almanya'daki en eski Müslüman derneklerinden biridir. 1960’lı yıllarda kurulan dernek, Alman kamuoyunda aşırılık yanlısı ve radikal olarak görülen Müslüman Kardeşler Cemiyetine yakın ilişkilerde olduğu iddia edilmektedir. Almanya Federal Anayasa Koruma Bürosu tarafından izlenen dernek hakkında, önde gelen üyelerinin, bir İslam Devleti kurma niyetinde olduklarını varsaymaktadırlar. Almanya İslam Toplumu, kendisini Almanya’da İslam için çalışan tek grup olarak nitelemektedir.¹¹⁰

Almanya İslam Toplumu derneği, Müslüman Öğrenciler Birliği (Muslimischen Studentenvereinigung) ve Müslüman Zihin ve Sosyal Bilimciler Derneği (Gesellschaft Muslimischer Geistes und Sozialwissenschaftler) gibi diğer dernek ve kuruluşlarla yakından bağlantılıdır. Ayrıca kendilerini Müslümanların, Müslüman olmayan bir ortamda kimliklerini bulmalarına yardımcı olmak isteyen modern, genç ve ağırlıklı olarak Almanca konuşan bir topluluk olarak görüyorlar. Almanya’da bulunan diğer dini

¹⁰⁹ Antwort der Bundesregierung auf die Kleine Anfrage der Abgeordneten Ulla Jelpke, Wolfgang Gehrcke, Jan van Aken, weiterer Abgeordneter und der Fraktion DIE LINKE, “Türkische Hizbollah (Kurdische Hizbollah)”, *Deutscher Bundestag-18. Wahlperiode*, Drucksache 18/2974, Köln 2014, 8, Bundesamt für Verfassungsschutz, 208.

¹¹⁰ Bundesamt für Verfassungsschutz, 211.

topluluklarla diyalog içinde olup kendi görüşlerini bu şekilde ifade etmeye çalışıyorlar.¹¹¹

Bu nedenle Almanya İslam Toplumu, Müslüman Kardeşler Cemiyeti ideolojisine yönelik politik ve sosyal etki stratejisini izlemektedir. Kendilerinin verilerine göre, IGD faaliyetlerini 50’den fazla cami topluluğu ile yürütmektedir. Almanya Anayasa Koruma Bürosu’nun iddialarına göre, Müslüman Kardeşler Cemiyetine ideolojik yönelimi nedeniyle, Almanya İslam Toplumu merkezlerinin faaliyetlerinin Batı değerlerine karşı olumsuz bir tutumu güçlendirmesi ve demokrasiden uzaklaşmayı teşvik eden bir stratejiye sahip oldukları düşünülmektedir. IGD’nin şu anda merkezi Köln’de bulunmaktadır. Kendilerini Almanya’da çoğunlukla üyelik aidatları, camiler veya diğer özel bağışlar yoluyla finanse etmektedirler.¹¹²

Dernek önce bir cami inşaat komisyonu olarak Münih’te *Güney Almanya İslam Toplumu* (Islamische Gemeinschaft in Süddeutschland) adıyla kuruldu. 1982 yılında ise adını *Almanya İslam Toplumu* (Islamische Gemeinschaft in Deutschland e.V) olarak ismini değiştirdi. Almanya İslam Toplumu, Almanya’daki Müslümanlar Merkez Konseyi’nin (Zentralrats der Muslime in Deutschland) 1993, Almanya’daki İslam Konseyi’nin (Islamischen Konzil in Deutschland) 1989 ve Avrupa’daki İslami Örgütler Federasyonu’nun (Federation of Islamic Organisations in Europe) 1989 kurucu üyesidir.¹¹³

Kurucu üyelerinden İbrahim El-Zayat, 2002’den beri görevde olan Almanya’daki Müslüman Öğrenciler Derneğine (Muslim Studenten Vereinigung in Deutschland e.V.-M.S.V.) başkanlık etmektedir. İki yeni adlandırmayla beraber derneğin Münih şehri ve bağlı güney Alman bölgesi üzerindeki faaliyetlerinin bir uzantısı oldu. Her ne kadar isimlerini değiştirseler de ideolojilerinin değişmediği ve Müslüman Kardeşler Cemiyeti grubuna olan yakınlıkları devam etmekte olduğu iddiaa edilmektedir. Almanya İslam

¹¹¹ Bischof Dr. Wolfgang Huber Vorsitzender des Rates der Evangelischen Kirche in Deutschland, “Klarheit und gute Nachbarschaft - Christen und Muslime in Deutschland”, *Herausgegeben vom Kirchenamt der Evangelischen Kirche in Deutschland (EKD)*, 86. Auflage, Hannover 2006, 99-100.

¹¹² https://www.verfassungsschutz.niedersachsen.de/extremismus/islamismusundsonstigerextremismus/islamistische_organisationen_und_bestrebungen/muslimbruderschaft_mb/die-muslimbruderschaft-54221.html, Erişim 05.04.2019.

¹¹³ <https://www.fes.de/fulltext/asfo/00803008.htm#E10E9>, Erişim 05.04.2019.

Toplumu, Frankfurt am Main, Marburg, Nürnberg, Stuttgart ve diğer şehirlerde İslami merkezlerin kurulmasıyla, Arap Müslümanları birliği haline geldi.¹¹⁴

Almanya İslam Toplumu, İslam dinini anlatma ve tanıtmaya yönünden yıllarca Almanca dilinde dergiler yayınlamaya birçok kişiye ulaştı. Bu dergilerin başında Said Ramazan tarafından kurulan *İslam Merkezi Münih* (Islamische Zentrum München) adlı dergi gelmektedir. Derginin Müslüman Kardeşler Cemiyetine yakınlıkları ve bu yolla onlara maddi yardım ve tanınmalarını sağlamakta oldukları iddia edilmektedir.¹¹⁵

Diğer önemli yayınlarından olan *Al-Islam* dergisi, 1960'lı yıllarda Malik Assmann ve H. Achmed Schmiede tarafından Köln'de kuruldu ve 1979'a kadar Münih'te Schmiede tarafından devam ettirildi. O zamandan beri derginin yayıncısı Ahmad von Denffer'dir. Almanya İslam Toplumu, 2018'de üçüncü kez ismini *Alman Müslüman Toplumu* (Deutsche Muslimische Gemeinschaft e.V.-DMG) olarak değiştirdi. 15 Kasım 2014'te Birleşik Arap Emirlikleri kabinesinde, İslami terörizm ile ilgili 83 kuruluşun bir listesi yayınlandı. Almanya'da kurulan bu dernek yeni adıyla Alman Müslüman Toplumu da bu listede yer almıştır.¹¹⁶

1.5.2. Hamburg İslam Merkezi (Islamisches Zentrum Hamburg E.V.-IZH)

Almanya'da farklı milletlerden oluşan, Şii'leri etkilemeye çalışan ve İran hükümetine bağlı olan gruplar mevcuttur. 1966'da, Müslüman İran toplumundan oluşan ve aynı zamanda İmam Ali Camii'nin de sahibi olan Hamburg İslam Merkezi, Almanya'daki Şii'lerin merkezi ve İran'ın Alman temsilcisi olarak kabul ediliyor. Hamburg İslam Merkezi'nin başkanı, Almanya'daki İran İslam Cumhuriyeti'nin devrimci liderinin temsilcisi şu anda Ayetullah Seyyid Ali Hamaney'dir.¹¹⁷

Hamburg İslam Merkezi'nin faaliyetleri, Şii-İran karakterinin İslami öğretisinin Almanya ve Avrupa'da farklı şekillerde yaygınlaştırılmasını hedefliyor. Bu amaçla Hamburg İslam Merkezi Almanya'da, düzenli dua ve konferans etkinlikleri, dini törenler, dil dersleri ve diğer dersler düzenlemektedir. Uzun yıllar boyunca Hamburg İslam Merkezi, İranlı din görevlilerinin düzenli olarak yazılar yazdıkları "*Al-Fadschr*"

¹¹⁴ Huber, 99-100.

¹¹⁵ <https://www.fes.de/fulltext/asfo/00803008.htm#E10E9>, Erişim 05.04.2019.

¹¹⁶ <https://vunv1863.wordpress.com/tag/deutsche-muslimische-gemeinschaft/>, Erişim 05.04.2019.

¹¹⁷ Bundesamt für Verfassungsschutz, 213.

dergisini yayınlamaktadır. Derneğin faaliyetleri Hannover ve Münster'deki Şii camilerini de içermektedir.¹¹⁸

Şiilerin Almanya'daki Müslümanlar arasında da bir azınlık olduğu gerçeği göz önüne alındığında, kendi aralarında bağlantı ve işbirliğine girmeleri söz konusu değildir. Almanya'daki Şii örgütlerinin merkezdeki yoğunluğu, İran İslam Cumhuriyeti'nin niyetiyle aynı doğrultuda ilerlemekte olduğu iddia edilmektedir. Politikalarının bir kısmı, İran liderliği altındaki tüm Şiilerin dünya çapında birleşmesidir. 1990 yılında Tahran'da olan *Ehl-i Beyt Topluluğu* kuruldu. Bu topluluğun amacı, Şiilerin birleşmesinin ötesinde, Şiilerin dünyadaki bütün Müslümanlar üzerinde siyasi ve dini liderliğini sağlamaktır.¹¹⁹

Bu nedenle Almanya'daki Şii kurumlarının Hamburg İslam Merkezi çevresinde toplanarak, *Almanya Ehl-i Beyt Toplulukları İslam Konseyi* (Islamischen Rat der Ahl-ul-Bait Gemeinschaften in Deutschland-IRAB) adında, 31 şehirde şuan da 44 dernekle beraber, Berlin, Bochum, Dortmund, Duisburg, Essen, Frankfurt am Main, Freiburg, Gelsenkirchen, Hagen, Hamburg, Hannover, Kassel, Kiel, Köln, Leipzig, Mannheim ve Nürnberg'te bağlantı içerisinde olarak biraraya geldiler. Alman makamları Hamburg Camii'nin, İran İslam Cumhuriyeti ile bağlantısı olduğu ve bu derneğin kuruluşundan beri İran'daki Şii din görevlileriyle yakın temaslarda bulunduğunu söylemektedir.¹²⁰

Ayrıca bu derneğin bir parçası, 25 Ocak 1993 tarihinde Delmenhorst'ta Almanca konuşan Müslümanların bir derneği olarak kurulan *İslam Yolu (Islamischer Weg)* derneğidir. Özellikle üst düzey İranlı din görevlisi Ayetullah Ali Hamaney'in fikirlerinin yayılması için çalışmaktadırlar. İslam Yolu derneği, eğitim seminerleri ve kökenci içerikle ilgili çok sayıda yazı sunmaktadır. Diğer şeylerin yanı sıra İslami amaçlara yönelik gösterilere ortak katılım görevi üstlenerek, Almanya İslam Toplumu ile işbirliği içerisinde dirler.¹²¹

¹¹⁸ <https://www.fes.de/fulltext/asfo/00803008.htm#E10E9>, Erişim 06.04.2019.

¹¹⁹ <https://www.hamburg.de/contentblob/2963154/968d3152069ed0dccb50cb53e45ae1e4/data/verfassung-gsschutzbericht-2010-illustriert-fhh.pdf>, Erişim 06.04.2019.

¹²⁰ <https://www.hamburg.de/contentblob/2963154/968d3152069ed0dccb50cb53e45ae1e4/data/verfassung-gsschutzbericht-2010-illustriert-fhh.pdf>, Erişim 06.04.2019.

¹²¹ Huber, 100.

Hamburg İslam Merkezi, Hamburg Anayasasını Koruma Dairesi'nin gözetiminde olmakla beraber İran hükümetinin bir ajanı olarak tanımlanmaktadır.¹²²

1.5.3. İslam Toplumu Milli Görüş (Islamische Gemeinschaft Milli Görüş -IGMG)

Milli Görüş, Avrupa'da uluslararası bir aktif İslami hareket olarak görülmektedir. Milli Görüş hareketinin ana oluşum merkezi ortak bir ideolojik dini yönelim anlayışına sahip Necmettin Erbakan Hoca'nın önderliğinde kurulmuştur. Almanya Anayasa Federal Börosu tarafından takip edilen Milli Görüş hareketi birçok dernekten oluşmaktadır. Bunlardan Türkiye'de bulunan Saadet Partisi (SP), Erbakan Vakfı ve İsmailağa cemaati olduğu açıklanmaktadır. Tüm dernekler özgür ve birbirlerinden bağımsız olarak çalışsalar da, "Milli Görüş Hareketi" ideolojisi, tek ortak unsurdur. Milli Görüş, Avrupa'ya odaklanmanın yanı sıra Kuzey Amerika, Avustralya ve Orta Asya'da da aktif bir şekilde hareket etmektedir.¹²³

Milli Görüş hareketinin sahip olduğu gazetenin ismi "Milli Gazete"dir. Gazete de Türkiye ve Avrupa ile ilgili haberler basılmaktadır. Gazete özellikle Milli Görüş hareketinin sahip olduğu bireysel bileşenleri arasında önemli bir bağlantı kuruyor ve ideolojik konumların sağlamlaştırılmasına katkıda bulunuyor. Almanya'da Milli Gazete'nin Avrupa baskısı Mayıs 2011'den bu yana sadece abonelere ulaştırılmaktadır.¹²⁴

İslam Toplumu Milli Görüş (Islamische Gemeinschaft Milli Görüş-IGMG), Almanya'nın en büyük İslamcı derneği olarak kabul edilmektedir. Merkezi Köln'de bulunmakla beraber, Almanya'da 1995'ten bu yana kayıtlı olan bir dernektir. Türkiye'deki Milli Görüş hareketinden kaynaklanmıştır ve Almanya'daki en büyük Sünni Müslüman topluluklardan birini temsil etmektedir. IGMG, Müslüman Koordinatörler Konseyi'nin kurucu üyesi olan Federal Almanya Cumhuriyeti İslam Konseyi'nin bir üyesidir. Halen Federal Anayasayı Koruma Dairesi tarafından geçmiş nedeniyle izlenmektedir.¹²⁵

¹²² <https://www.zeit.de/hamburg/stadtleben/2017-01/elbvertiefung-13-01-17>, Erişim 06.04.2019.

¹²³ <https://www.igmg.org/tr>, Erişim 21.03.2019, Bundesamt für Verfassungsschutz, s. 214.

¹²⁴ Bundesamt für Verfassungsschutz, s. 216.

¹²⁵ https://www.verfassungsschutz.niedersachsen.de/extremismus/islamismusundsonstigerextremismus/islamistische_organisationen_und_bestrebungen/islamische_gemeinschaft_milli_goerues_ev_igmg/islamsche-gemeinschaft-milli-goerues-ev-igmg-129066.html, Erişim 20.03.2019.

1960'lı yıllardan itibaren konuk işçi alımı sırasında Türkiye'den ve diğer ülkelerden milyonlarca Müslüman Batı Avrupa'ya geldi. 1970'lerin başında, Müslüman işçiler ibadetlerini gerçekleştirmek için küçük cemaatler oluşturarak namaz kılabilcekleri mescitler kurdular. 1970'lerin sonunda dernek faaliyeti adı altındaki sebeplerden dolayı bir araya gelerek bölge ve federasyonlar oluşturdular. Bu kuruluşların bir "Genel Merkez" oluşturma ihtiyacı, cami inşaatı, hac ve umre organizasyonları, imam ve dini hizmet veren irşad görevlilerinin temini ve eğitimi gibi çeşitli dini hizmetlerin yerine getirilmesi için bir zorunluluk oldu. Bu zorunlulukla, 1995 yılında kurulan İslam Toplumu Milli Görüş, kurulduğu dönemin ekonomik ve sosyal gelişmelerinin şekillendirdiği süreçte, toplumsal gerçeklere göre davranarak programlar oluşturdu.¹²⁶

IGMG'nin dini, kültürel ve sosyal hizmetleri, merkezi birlik, bölgesel birlikler ve cami toplulukları tarafından yürütülmektedir. Kuruluş, İslam'ın öğrenilmesi, öğretilmesi, yaşanması, gelecek nesillere aktarılması ve İslam dininin tanıtılması ile bu dinin gereklerinin yerine getirilmesi amacıyla çeşitli hizmetler sunmaktadır. Kuruluş, Müslümanların tüm meseleleriyle ilgilenir, hayat şartlarının düzeltilmesi ve temel haklarının korunması için gereken çalışmaları yapmaktadır.¹²⁷

IGMG, bünyesinde barındırdığı; Kadınlar teşkilatı, gençlik teşkilatı, üniversiteliler teşkilatı ile birlikte 2330 şube sayısına sahiptir. Dünya çapında 304'ü Almanya'da olmak üzere toplam 518 cami topluluğu ve Avrupa'da 12 ülkede, ayrıca Avustralya ile Kanada'da hizmet veren köklü bir teşkilat olma vasfını taşıyan kuruluş; 35 bölge, 17.000'i aşkın idareci ve 127.000 civarında üye olmak üzere toplam 350 bini aşan cemaatiyle hizmet vermektedir. Almanya'daki üye veya destekçi sayısı yaklaşık 31.000 olarak tahmin edilmektedir.¹²⁸

Almanya'nın, IGMG Genel Başkanı Kemal Ergün Türkiye'deki "Milli Görüş" hareketinin etkisinden hareketle, IGMG'nin bağımsız bir profil vermesini istemektedir. IGMG faaliyetlerin odağı artık dini alanda, örneğin uygun eğitim kurumlarının

¹²⁶ <https://issuu.com/aypa/docs/politik-im-namen-allahs/4>, Erişim 20.03.2019.

¹²⁷ <https://www.igmg.org/tr>, Erişim 21.03.2019.

¹²⁸ <https://www.igmg.org/tr>, Erişim 21.03.2019.

geliştirilmesinde açıkça görülmektedir. Çok sayıda broşürün yanı sıra, IGMG *Perspektif* (aylık veya iki ayda bir) ve *Camia* (iki haftada bir) süreli yayınlar yayınlamaktadır.¹²⁹

Tarihteki oluşumundan dolayı, IGMG Almanya Federal Anayasa Koruma Dairesi (BfV) ve birkaç yıl boyunca, birçok Eyalet Mahkemeleri (LfV) tarafından izlendi. Almanya Federal Anayasa Koruma Dairesi (BfV), IGMG'yi “yasal İslamcılık” olarak adlandırmaktadır. Bu genel olarak anayasa karşıtı olarak görünmektedir, ancak IGMG'nin şiddet yanlısı olmadığından dolayı, anayasada bu kavram ile ifade edilmektedir. IGMG, üyelerinin Almanya'da rahat bir şekilde İslami bir yaşam sürdürebilmeleri için politik yollardan hareket etmeye çalışmaktadırlar.¹³⁰

IGMG'nin Anayasa'nın korunması kısmındaki gözlemleri giderek daha fazla sorgulanmaktadır. Örneğin, Anayasanın Korunması Hamburg Eyalet Ofisi, Nisan 2014'te IGMG'yi takip etmeyi bıraktığını duyurdu. Bunun sebebi IGMG tarafından Almanya demokrasisine tehlike arz edecek her hangi bir kanıt veya delilin bulunmamasıdır. 2014 Mayıs ayında, Aşağı Saksonya Anayasayı Koruma Devlet Dairesi, IGMG hareketinin yeniden takip edildiğine dair bir açıklama yaptı. Aşağı Saksonya Eyaleti, Anayasayı Koruma Devlet Dairesi Başkanı Maren Brandenburger, “genel organizasyonun artık İslamcı yelpazeye net bir şekilde atfedilemeyeceğini savunan” bir reformdan bahsederek, IGMG hareketinin Alman hukukuna karşı bir tehlike arz etmediği ve Almanya'da uyum içerisinde hareket eden bir dernek olduğu belirtilmiştir. Haziran 2014'te Bremen Anayasayı Koruma Devlet Dairesi, IGMG'nin artık Anayasayı Koruma Devlet Dairesi raporunda listelenmediğini açıkladı. Nisan 2015'te Schleswig-Holstein eyaleti de yeniden değerlendirmeye katıldı. İçişleri Bakanlığı, IGMG'nin tüm bölümlerinin artık anayasal karşıtı olarak kabul edilmediğini ve IGMG'nin bir bütün olarak gözlemine son verildiğini belirtti. Kuzey Ren-Vestfalya ve Saarland eyaletleri de artık IGMG'yi 2014 yılına ait yıllık raporlarında listelememişlerdir. 2016 yılına ait rapordan bu yana, Rheinland-Pfalz Eyaleti'de, IGMG'nin artık Anayasayı Koruma Devlet Dairesi raporunda listelenmediğini açıklamıştır.¹³¹

¹²⁹ Bundesamt für Verfassungsschutz, 216.

¹³⁰ Bundesamt für Verfassungsschutz, 163.

¹³¹ <https://www.abendblatt.de/hamburg/kommunales/article127003356/Islamische-Gemeinschaft-Milli-Goerues-ist-nicht-verfassungsfeindlich.html>, <http://www.schleswig-holstein.de/MIB/DE/Service/Presse/>

Almanya'daki İslam Cemaati Milli Görüş, Türkiye-Almanya siyasi ilişkilerine göre farklı değerlendirilmektedir. Alman Hükümeti, IGMG'nin Ak Parti ve Türkiye makamları tarafından görevlendirilerek, Almanya'da casusluk yaptıklarına dair değerlendirmelerde bulunmaktadır. Bu değerlendirme Türkiye-Almanya ilişkileri bakımından değişmektedir.¹³²

Federal Almanya Hükümeti, Türkiye Büyükelçiliği ve Başkonsoloslugu üyelerinin DITIB, İslam Topluluğu Milli Görüşü (IGMG) veya İslam Kültür Merkezleri Birliği tarafından düzenlenen etkinlikler hakkında bilgi sahibi olduklarını belirtmektedirler. Ak Parti Üyesi ve Ak Parti'nin Yabancı Ülkeler Seçim Koordinasyon Merkezinden sorumlu olan eski Milli Görüş Genel Sekreteri Mustafa Yeneroğlu ile birlikte diğer başka yönetimlerin aracılığı ile Ak Partiden aldıkları emirler doğrultusunda Milli Görüş'ün hareket ettiği Alman hükümeti ve medya tarafından ileri sürülmektedir.¹³³

İlk başta Türkiye ile Milli Görüş'ün muhalif bir ilişkiye sahip olduğunu iddia eden Yeşiller Partisi'nin din politikası basın sözcüsü Volker Beck ve eski DITIB avukatı Murat Kayman, AK Partinin iktadarıyla, IGMG'nin Türkiye olan ilişkisini örgütün “*diyanetizasyonu*” olarak nitelendirmektedir. Alman basında Milli Görüş'ün, DITIB'le beraber Erdoğan'ın özel organizasyonu olduğu iddia edilmektedir. Alman hükümetinin Türkiye ile yaşadığı siyasi sıkıntılardan dolayı Milli Görüş'e yönelik, başta medya olmak üzere birçok mercada karalama propagandası yürütülmektedir.¹³⁴

Alman basınında, Ak Parti'nin iktadara gelmesiyle DITIB ile Milli Görüş arasında sıkı ilişkilerin olduğu belirtilmektedir. Örneğin, Gazeteci Kemal Hür, “Milli Görüş, Erdoğan'ın siyasi okulu sayılıyor” diye yazmaktadır. Alman Milletvekili Sevim Dağdelen Milli Görüş, “Almanya'daki Erdoğan ağına aittir” demektedir. Gazeteci Eren Güvercin, IGMG ve DITIB'in yerinden edilmiş toplumlar olarak hareket ettiğini ve

[PI/2015/150428_im_verfassungsschutzbericht.html](https://www.tagesspiegel.de/politik/verfassungsschutz-bericht-2015-150428-im-verfassungsschutzbericht.html), <https://www.tagesspiegel.de/politik/verfassungsschutz-bericht-2015-150428-im-verfassungsschutzbericht.html>, Erişim 21.03.2019.

¹³² Antwort der Bundesregierung auf die Kleine Anfrage der Abgeordneten Volker Beck, Katja Keul, Dr. Tobias Lindner, weiterer Abgeordneter und der Fraktion BÜNDNIS 90/DIE GRÜNEN, “Einfluss ausländischer Staaten, Parteien und Stiftungen auf islamische Gemeinschaften in Deutschland und offene Fragen aus der Deutschen Islam Konferenz (DIK)”, *Deutscher Bundestag -18. Wahlperiode*, Drucksache 18/13658, Köln 2017, 4-5.

¹³³ <https://www.n-tv.de/politik/Verhaltens-Beteiligung-in-Deutschland-article20480506.html>, Erişim 22.03.2019.

¹³⁴ <https://www.ksta.de/politik/tuerkische-islam-verbaende-ditib-und-milli-goerues-im-schulterschluss-29949890>, Erişim 22.03.2019.

milliyetçi eğitim ile kültürel bir program olarak pazarlanan gençlik programları düzenlediklerini söylemektedir.¹³⁵

1.5.4. Diyanet İşleri Türk İslam Birliği (Türkische Islamische Union der Anstalt für Religion E.V.-DITIB)

Diyanet İşleri Türk İslam Birliği (DITIB), dini, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetleri gerçekleştirmek ve Almanya genelinde kendisine bağlı derneklerin bu tür faaliyetlerini koordine etmek amacıyla 05.07.1984 tarihinde kurulmuştur. Almanya’da yaşayan Müslümanların ibadethanelerini yönetmek üzere faaliyet gösteren ve Almanya’da resmi olarak “Türkisch-Islamische Union der Anstalt für Religion e. V.” adıyla kayıtlı dernek statüsünde faaliyet gösteren bir kuruluştur. Merkezi Köln’de bulunan DITIB, Diyanet İşleri Başkanlığı’nın Almanya şubesi olarak faaliyet göstermektedir. DITIB başkanı, Türkiye Cumhuriyeti’nin din ataşesi olarak da görev yapmakta ve Ankara’dan tayin edilmektedir. DITIB bünyesinde görev yapan imam ve müezzinler, Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından kendi kadrosundan seçilip, 5 yıllığına Almanya’da görev yapmak üzere tayin edilmekte ve maaşlarını Diyanet İşleri Başkanlığı’ndan almaktadırlar.¹³⁶

DITIB, Almanya’daki Müslüman Koordinasyon Konseyi’nin kurucu üyesidir. 135 dernekle kuruluşu gerçekleşen ve bu gün 960 bağlı derneğe ulaşan, Alman dernekler yasalarına göre kuruluşunu tamamlamış ve alanındaki en büyük sivil toplum örgütü olarak görünmektedir. DITIB’e bağlı görevliler, Erdoğan’ın Cumhurbaşkanı seçilmesiyle ve Almanya-Türkiye arasındaki siyasi sıkıntılardan dolayı casusluk yaptıkları iddiasıyla Alman Federal Korunması Bürosu tarafından takip edilmektedir. Eylül 2018’den bu yana Federal Anayasanın Korunması Bürosu, DITIB derneğini şüpheli sıfatıyla takip etmektedir.¹³⁷

Bu konuda Die Linke (Sol Parti) milletvekili Sevim Dağdelen’in DITIB hakkında “Erdoğan’ın Almanya’daki uzun kolu” olduğu iddia edilmektedir. Bu konu hakkında

¹³⁵ <http://murat-kayman.de/2018/04/04/grosse-erwartungen-falsche-voraussetzungen/>, <https://www.welt.de/politik/deutschland/plus181737516/Ditib-Graue-Woelfe-Milli-Goerues-Erdogans-Netzwerk-inDeutschland.html>, Erişim 22.03.2019.

¹³⁶ <http://www.ditib.de/default1.php?id=5&sid=8&lang=de>, Erişim 24.03.2019.

¹³⁷ <https://www.welt.de/politik/deutschland/article181605862/Koeln-Verfassungsschutz-prueftBeobachtung-von-Ditib.html>, Erişim 24.03.2019.

Yeşiller Partisi'nin lideri Cem Özdemir de aynı görüşte olduğunu belirtmiştir. Federal Meclis'teki Yeşiller'in din politikası basın sözcüsü Volker Beck ise, DITIB'in Almanya'da dini bir topluluk olarak değil de Ankara ile işbirliği yaptığını ileri sürmektedir.¹³⁸

Federal Almanya Cumhuriyeti'nde faaliyet gösteren dini ve sosyal amaçlı bir dernek olan DITIB, Türkiye Cumhuriyeti Diyanet İşleri Başkanlığı'nın bir organı olarak Almanya'da Sünni İslam anlayışını temsil etmektedir. Derneğin tüzüğü DITIB tarafından kamuoyuna açıklanmamıştır. Ancak Köln'deki yetkili yerel mahkemede görülebilmektedir ve talep edildiği takdirde bir nüshası alınabilir. DITIB'in başlıca hedefleri, Almanya'da yaşayan Müslümanların dini ihtiyaçlarının giderilmesi, bu doğrultuda mescit ve camilerin yapımı, bakımı ve idaresi başta olmak üzere, din eğitimi temin etmek ve sosyal etkinlikler düzenlemek şeklinde özetlenebilir. İstatistiklere göre Almanya'daki Müslümanların % 30'unu temsil eden DITIB, alanındaki en büyük kuruluş haline gelmiştir. Teşkilat, genel kurul, yönetim kurulu, danışma kurulu ve kasa denetçileri olmak üzere, toplam 4 ana yönetim biriminden oluşmaktadır.¹³⁹

Birçok eleştirmen, DITIB'i "Türk devletinin genişletilmiş kolu" olarak nitелеmektedir. DITIB, Erdoğan'ın partisi "Ak Parti'nin ön örgütlenmesi" olarak değerlendirilmektedir. DITIB mütevelli heyeti ve tüm birimleri, Almanya siyaseti tarafından Türkiye'nin İslamcı politikaları doğrultusunda çalışmakla suçlanmaktadır. Nitekim İslam bilimi uzmanı olan Ralph Ghadban'a göre, DITIB "entegrasyon yerine Türk milliyetçiliği" anlamına gelmektedir.¹⁴⁰

Baden-Württemberg'deki Anayasa Koruma Dairesi, Recep Tayyip Erdoğan'ın katılımından bu yana DITIB topluluklarında Türkiye bağlılığının daha da arttığını söylemektedir. CSU Partisi'nin Genel Sekreteri Andreas Scheuer, DITIB'in Erdoğan'a yakınlığını endişe kaynağı olarak gördüğünü belirtmektedir. Ona göre yurtdışından, özellikle de Türkiye'den ve Suudi Arabistan'dan gelen cami hizmetleri ve İslami

¹³⁸ <https://www.tagesspiegel.de/politik/moscheeverband-ditib-der-lange-arm-erdogans-in-deutschland/13961072.html>, Erişim 24.03.2019.

¹³⁹ https://www.deutschlandfunk.de/satzung-des-islamverbands-ditib-tuerkischefunktionaere.886.de.html?dram:article_id=375487, Erişim 25.06.2019.

¹⁴⁰ <http://www.kath.net/news/53746>, Erişim 25.03.2019.

anaokullarının finansmanı durdurulmalı, böylelikle aşırı değerlerin Almanya ve Avrupa'ya girmesi önlenebilecektir.¹⁴¹

Alman *Focus* dergisi, Türk istihbarat servisinin DITIB ile işbirliği halinde olduğunu birçok kez yazılarında iddia etmiştir. Derginin, Nisan 1994'te ki bir yazısında, Türkiye tarafından finanse edilen imamların, Almanya'daki Türk topluluklarının iç işleri hakkında her dört ayda bir ayrıntılı rapor yazmak zorunda olduklarını ileri sürmektedir. Türkiye-Almanya arasında yaşanan siyasi krizden dolayı, Almanya'daki 700 devlet camisi ve görevlilerin, Türkiye için çalışan gizli servis ajanı olarak görülmektedir. DITIB ise tüm bu iddiaları reddetmekte ve bunun saçma bir komplo teorisi olduğunu belirtmektedir.¹⁴²

Alman makamlarına göre 2016 yılında Türkiye'deki darbe girişiminden sonra, DITIB'in Almanya'da Feto Terör örgütüne yönelik casusluk hareketi başlattığı iddia edilmektedir. İddialara göre Diyanet İşleri tarafından Almanya DITIB teşkilatına gönderilen gizli mektuplarda, Feto Terör örgütü hakkında düzenli bir rapor verilmesi konusunda emir verilmiştir. Alman Medyasının bu konuda ısrar ederek, 2016 yılı sonunda imamların Türkiye hükümetine Almanya'da casusluk yaptıkları ve DITIB'in bu raporlarını topladıkları söylenmektedir.¹⁴³

Federal Yüksek Mahkemesi Başsavcısı, iddiaların ardından, DITIB imamlarının eylemlerinden ne kadar sorumlu olup olmadığı konusunda inceleme başlattı. Şubat 2017'de, polis tarafından Kuzey Ren-Vestfalya ve Rheinland-Pfalz'daki DITIB İmam lojmanlarına yapılan baskınlar sırasında casusluğa dair bazı kanıtların ele geçirildiği söylendi. Dönemin Türkiye Adalet Bakanı Bekir Bozdağ, bu yapılan baskınları "uluslararası anlaşmaların ve Alman anayasasının açık bir ihlali" olduğunu söyleyerek kınadı. Bozdağ, "bu eylemlerin din ve inanç özgürlüğünü ihlal ettiğini ve baskınların Almanya'nın terörist iddialarına ne kadar kolay inandığını gösterdiğini" söyledi.¹⁴⁴

¹⁴¹ <https://www.welt.de/politik/deutschland/article154689954/So-naehren-Erdogans-PredigerIslamismus-in-Deutschland.html>, Erişim 25.03.2019.

¹⁴² https://www.focus.de/politik/ausland/politik-und-gesellschaft-erdogan-und-seine-schattenkrieger_id_4776655.html, Erişim 26.03.2019.

¹⁴³ Reiner Burger, Rainer Hermann, "Wehe dem, der auf der Liste steht", In: *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, vom 16. Februar 2017, 4.

¹⁴⁴ <https://www.zeit.de/politik/2017-01/tuerkei-ditib-deutsch-tuerkischer-islamverband-spitzelei-guelen-anhaenger>, Erişim 26.03.2019.

Federal Anayasanın Korunması Dairesi Eylül 2018’de DİTİB’nin takip edildiğini belirterek, Federal Eyaletlerden Ekim ayının ortasına kadar bu konu ile geniş bir rapor hazırlanmasını istedi. Alınacak bilgiler ve kanıtlar doğrultusunda hareket edecek olan Federal Anayasa Koruma Dairesi, DİTİB’in resmi şüpheli bir durum olarak mı yoksa daha alt bir seviyede mi takip edileceğine karar verecektir. Şunu ifade etmek gerekir ki verilecek karar, Almanya-Türkiye siyasi ilişkilerinin geleceğinede etki edecektir.¹⁴⁵

¹⁴⁵ <https://www.sueddeutsche.de/politik/moscheeverband-verfassungsschutz-nimmt-ditib-ins-visier-1.4138179>, Erişim 26.03.2019.

İKİNCİ BÖLÜM

DİNİ GRUPLARIN MEDYA AYAĞI

Radikal dini grupların ortaya çıkmasıyla beraber, buna yönelik propagandalar, *televizyon, internet-sosyal medya, gazete, dergi ve broşürler* üzerinden yapılmaya başlandı. IŞİD'in getirdiği yeni propagandalar internet ve diğer iletişim araçlarıyla yayılmaya çalışılıyor.

Avrupa'da, hızla yayılan Selefilik, hayal kırıklığına uğramış, dışlanmış Müslümanlara dini ve ideolojik ilham kaynağı olmaktadır. Bu yapılar onlara aşağılanmışlıktan yüceltilmişliğe çıkma perspektifi kazandırıyor. Gençlerin çoğunun din bilgileri eksik olduğundan, başkalarına bağımlı hale geliyorlar. Onlar İslam dininin tek sözcüsü olduğunu iddia eden, radikal ve aşırı grupların tuzağına düşüyorlar. Avrupa'da Müslümanların da dışlanıp, saldırıya maruz kalmaları genç Müslümanları, aşırı sağcıların kendilerinden duyduğu nefrete nefretle karşılık vermeye sevk etmektedir. IŞİD veya bu gruba benzer örgütlerin temel amacı geleneksel dindarlığı yaymak olup, dünyada tek kurtarıcı olduklarını kabul ettirmektir. Avrupa'daki hedefleri, Müslüman kuruluşların çoğunluğunun temsil ettiği dini otoritelere zarar vermek ve onları itibarsızlaştırmaktır. Görev yapan imamlar, bu örgütler tarafından Avrupa'da cami dernekleri içindeki çalışmaları nedeniyle Batı'nın hainleri veya işbirlikçileri olarak kınanmaktadır.¹⁴⁶

Almanca, İngilizce ve Fransızca yayın yapan web sitelerinde açık bir şekilde, cihadist içeriklerin varlığı son yıllarda ciddi şekilde azalma göstermektedir. IŞİD veya el-Kaide'den gelen birçok propaganda videosu ve haberi 2012 ve 2015 yılları arasında Youtube, Facebook, Twitter, Snapchat veya diğer sosyal medyada göreceli olarak açık ve problemsiz olsa da, son iki yılda içerik konusunda bir azalma eğilimi göstermektedir. Birçok sosyal medya, özellikle Youtube ve Twitter uzmanlar tarafından daha yakından izleniyor ve aşırı içeriğe sahip siteler siliniyor veya engelleniyor.¹⁴⁷

¹⁴⁶ Muhammad Hanifi Hassan, "The Danger of Takfir (Excommunication): Exposing IS' Takfiri Ideology", *Counter Terrorist Trends and Analyses*, Vol. 9, Issue 4, 2017, 3–12.

¹⁴⁷ Nico Prucha, "Ideologische Strahlkraft: Bewaffneter Dschihad und Medienwesen militanter Gruppen im Netz", In: *Biene J./Junk J. (Hrsg.): Salafismus und Dschihadismus in Deutschland: Herausforderungen für Politik und Gesellschaft, Sicherheitspolitik-Blog*, Frankfurt am Main 2016, 63–72.

2.1. İNTERNET

İnternetin yaygın olarak kullanılmaya başlandığı 1990 yıllardan bugüne internet ve ilgili teknolojilerde pek çok gelişme ve değişim meydana gelmiştir. Her şey gibi web teknolojileri de gelişti, değişti ve hayatımızı değiştirdi. Web teknolojilerinde, *Web 1.0*, *Web 2.0* ve *Web 3.0* olarak adlandırılan gelişimler yaşandı. Web 1.0 1995-2000, Web 2.0 2000-2010 yılları arasında uygulamada yer bulurken, 2010 yılında geliştirilmeye ve uygulanmaya başlayan Web 3.0'ın ise 2020 yılına kadar hayatımızı etkileyeceği görülmektedir.¹⁴⁸

İnternet uzun zamandır şiddet içeren fakat aynı zamanda şiddet içermeyen radikalleşme biçimleriyle de yakından bağlantılıdır. Sanal dünyadaki teknolojik ilerlemeler arttıkça, radikal ve aşırılık yanlılarının onları değiştirmeleri ve kendi aleplerine kullanmalarıda bir o kadar da kolaylaşmıştır. Zamanla internet dünya çapında aşırılık yanlıları için giderek daha önemli bir hale gelmiştir. Bununla beraber terör örgütleri, saldırıları planlamak, taraftar toplamak ve finansmanı sağlamak için interneti kullanmaktadırlar. Önceleri internet, insanları bilgi amaçlı olarak geliştirmeye hedef alırken, daha sonraları aşırılık yanlısı gruplar tarafından bir kaynak haline dönüşmüştür. Bugün, internet artık aşırılık yanlısı aktivistlerin bir parçası değil, aynı zamanda politik ideolojilerin gerçekleşip planlandığı ve sosyal hareketlerin olduğu bir karargah haline dönüşmüştür. Hiç şüphe yok ki internet üzerinden planlanan aşırılık ve radikal eğilimler sürekli ve hızla değişmekle birlikte, ideolojik olarak farklı düşünen gruplar veya örgütler için gelecek yıllarda daha da fazla olanak sağlayacağı kesindir.¹⁴⁹

Radikal gruplar, internet kullanımını en üst düzeye çıkarmak, hedeflere ulaşabilmek için teknolojilerini sürekli güncelledikleri görülmektedir. Bununla birlikte, aşırılık yanlısı aktörlerin yarattığı tehdit, şu anda tamamen ortadan kalkmamasına rağmen, bu tehditler sağlam siyasi kararlarla hafifletilebilir. Mücadele için en etkili stratejileri belirlemek adına radikalleşme süreçlerinin çevrimiçi boyutunun daha iyi

¹⁴⁸ <https://dralabay.wordpress.com/2014/08/29/web-teknolojilerinin-gelisimi-ve-hayatimize-etkileri/>, Erişim 15.01.2019.

¹⁴⁹ Peter Neumann, Charlie Winter, Alex Ander Meleagrou-Hitchens, Magnus R Anstorp, Lorenzo Vidino, "Die Rolle Des Internets Und Sozialer Medien Für Radikalisierung Und Deradikalisierung", *PRIF Report*, 2018, *Leibniz-Institut Hessische Stiftung Friedens-Und Konfliktforschung*, Frankfurt am Main 2018, No: 10, 1.

anlaşılması gerekmektedir. Bu da ancak yalnızca örgütün önceki eğilimleri tarih açısından da incelendiğinde mümkündür.¹⁵⁰

Radikal dini grupların, internet kullanımında dört ana hedefleri olmuştur. İlk olarak uluslararası çekiciliğini artırmak, ikincisi asker kitlesini çoğaltmak, üçüncüsü benzer düşünen gruplarla bağlantı kurmak ve dördüncüsü profil bakımını yapmaktır. Yani her ülkeye göre kendini güncellemektir. Öte yandan aşırılık yanlıları arasında, özellikle terör hedefleri peşinde koşan örgütler için internet, başlangıçtan itibaren cazip bir yoldur. Çünkü internet psikolojik savaş, propaganda, hassas verilerin korunması, fonların alınması, askeri birliğin çoğaltılması, ağ kurma, lojistik bilgi paylaşımı, saldırı planlaması ve koordinasyonu gibi çeşitli faaliyetlerde bulunmalarını sağlamıştır.¹⁵¹

İnternetin ilk döneminde *Web 1.0* kavramı kullanılır. Bu dönemde kullanıcılar internet sitelerini bilgi edinme amacıyla ziyaret eder, almak istediği bilgiyi alır ve siteden çıkardı. Kullanıcı olarak verilen içeriğe yorum yapma, katkıda bulunma, içerik üretme gibi bir olanağı olmazdı. Bu dönem internet anlayışı genel olarak bunun üzerine kurulmuştur. Site sahibi ne yazarsa, kullanıcılar onu okurdu. Her ne kadar 1990'ların ve 2000'lerin başlarındaki “*Çevrimiçi aşırılık (Online-Extremism)*” araçları bugüne kıyasla tamamen farklı olsa da, hedefler neredeyse değişmedi. Bugünün sağcı-solcu aşırılık yanlıları ve radikal aşırı dini grupların, 2000'lerin başlarında araştırmacıların belirlediği hedeflere ulaşmak için interneti kullandıkları görülmektedir.¹⁵²

Web 1.0 kullanımında, İslam dini adı altında hareket eden radikal dini gruplar, forumları çoğunlukla kullanıcı dilinde yalnızca Arapça düzeyinde değil, aynı zamanda tüm organizasyonun hedef kitle dili olarak da, Almanca, Fransızca ve İngilizce dillerini de kullanmaktadırlar. Arabistan Yarımadası'ndaki el-Kaide için Ebu Candal el-Azdi ve AQAP için Adem Yahya Gadan gibi örgütlerin yetkilileri, bu forumları iç rakiplerle alay etmek, muhaliflerine saldırmak ve inananların dikkatini çekmek için kullandılar.

¹⁵⁰ <https://www.usip.org/publications/2004/03/wwwterrornet-how-modern-terrorism-uses-internet>, Erişim 09.01.2019.

¹⁵¹ <https://www.usip.org/publications/2004/03/wwwterrornet-how-modern-terrorism-uses-internet>, Erişim 09.01.2019.

¹⁵² Phyllis B. Gerstenfeld, Diana R. Grant, Chau-Pu Chiang, “Hate Online: A Content Analysis of Extremist Internet Sites”, in: *Analyses of Social Issues and Public Policy*, Vol: 3, No: 1, 2003, 29–44.

Daha da önemlisi takipçilerini en yeni ideolojik kurallara uymalarını sağlayıp itaatkar olmaları için çabaladılar.¹⁵³

Bu sanal alanlar aynı zamanda, aşırı radikal dini gruplar tarafından stratejik ve taktiksel tavsiyelerin belirlenebileceği ve saldırı planlamasına dahil edilebileceği sanal topluluklar olarak da kullanıldı. Bununla birlikte, bu forumlar cihatçı gruplar için önemliydi, çünkü bu şekilde el-Kaide'nin labirentli medya bağı ve Irak'taki IŞİD hakkındaki propagandayı dünyaya yaymayı başardılar. El-Kaide ve eş-Şebab gibi radikal aşırı gruplar forumların yetkililerce takip edilmesi ile beraber, örgütler farklı yollara başvurdular. Bunun yerine, odaklarını daha uyumlu ve daha erişilebilir platformlara örneğin *Twitter*, *Facebook*, *Vkontakte* gibi sosyal medya ağlarına ve *YouTube* gibi veri paylaşım merkezlerini kullandılar. Bu yeni erişim formlara ulaşmak Almanya'da ve tüm Batı dünyasında yayılarak daha çabuk bir şekilde ulaşım sağlamıştır.¹⁵⁴

İnsanların dinlerini daha kolay ve daha fazla ayrıntılı öğrenme imkanı sağladığı için Avrupa'da özellikle Almanya'da radikal, aşırı veya terör yanlısı gruplara katılma olanağı sağlayan kaynaklardan en önemlisi internettir. Ancak şu da bir gerçek ki, internet üzerinden yapılan araştırmalar doğru bilgiye ulaştırdığı gibi yanlış bilgiye de ulaştırmaktadır. Kesin olmayan bilgilerin yayınlanması farklı sonuçlara da yol açmaktadır. Radikal, aşırı, cihat ve terör içeriğinin internet ve sosyal medyada yer alması, özellikle gençler arasında ideolojilerin olumsuz olarak gelişiminde önemli bir faktör olabileceğini göstermektedir. Söz konusu çevrimiçi ve çevrimdışı alanlar arasında yapılan analizlerde, sadece çevrimiçi içeriğin radikalleşmede sorumlu olamayacağı konusunda fikir birliği vardır. Ancak çevrimiçi propagandalarda, bireysel başvuru süreçlerinde, ideolojileri, iç dinamikleri ve aşırılık yanlısı grupların psikolojik süreçlerini etkileyebilecek güçlendirici ve hızlandırıcı bir faktör olabileceği kesindir.¹⁵⁵

Son on yılda internet, pratik olarak hayatın her kesiminde davranışlarımızı değiştirdi. Aynı zamanda radikalleşme süreçlerini de etkiledi. Aşırılık yanlısı gruplar o

¹⁵³ Paul Kamolnick, "How Muslim Defenders Became "Blood Spilling" Crusaders: Adam Gadahn's Critique of the "Jihadist" Subversion of Al Qaeda's Media Warfare Strategy", in: *Terrorism and Political Violence*, Vol: 29, No: 3, 2017, 444-463.

¹⁵⁴ <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/the-state-of-global-jihad-online>, Erişim 09.01.2019.

¹⁵⁵ Guido Steinberg, "Jihadistische Radikalisierung im Internet und mögliche Gegenmaßnahmen", *Aus Politik und Zeitgeschichte*, Berlin 2013, Nr. 29-31, 17-25.

zamandan beri her yeni gelişmeyi kendi amaçları doğrultusunda kullandılar. Onların yöntemleri temelde farklı değildi. İnternetin genel gelişimini izleyen elektronik siyah bülten panoları ve statik web sitelerinden forumlara, sosyal medyaya ve şifreli akıllı telefon uygulamalarının kullanımına kadar, yeni teknolojiler ve iletişim kanallarını üst düzeyde kullanabilir hale geldiler.¹⁵⁶

Radikal ve aşırılık mensubu dini grupların eğitim alanı olarak kullandıkları internet, onların vazgeçilmez metotlarından. İnterneti, diğer tüm siyasi örgütlerde aynı nedenlerle kullanılmaktadır. Fikir üretmek, yeni destekçiler bulmak ve mevcut destekçilere katılmaları için de ikna etmeye çalışırlar. İslam dini adı altında hareket eden örgütlerin, cihad çağrısı yaparak, bu savaşta yer alacak gönüllü askerlerini büyük ölçüde internet ve sosyal medyadan sağlamaktadır. İnternet ve sosyal medya, aşırı yanlısı grupların en büyük silahıdır. İnternette oluşturulmaya çalışılan düşünce, hedef kitlelerinden “*sanal ümmetçilik*” adı altında yeni bir zihniyetin oluşmasını sağlamaktadır.¹⁵⁷

İlk önce elektronik bülten panoları, daha sonra haber grupları ve 1990’ların ortasından itibaren Cezayir, Bosna, Çeçenistan ve Afganistan gibi aşırı cihatçı militanları içeren çatışmalar hakkında sansürsüz bilgi aktaran web siteleri kuruldu. Muhtemelen en etkili web sitesi 1996 da kurulan *azzam.com*’du. İngilizce olarak yayınlandı ve ismini Filistinli Abdullah Yusuf Azzam’dan (1941-1989) aldı. Her şeyden önce, o zamanki cihatçıların en önemli beklentisi Çeçenistan’daki mücadele hakkında bilgiler elde etmektir. Özellikle, 1999’da ikinci Çeçen savaşının başlangıcı, genç sempatanlar üzerinde radikalleştirici bir etki yarattı. Sitenin kurucusu, Londra’dan Babar Ahmed adlı 24 yaşında bir bilgisayar öğrencisiydi.¹⁵⁸

Azzam.com’dan başka, 1997’de *alneda.com* web sitesi kuruldu. *alneda.com*, önemli bir el-Kaide ideoloğu olarak kabul edilen Yusuf el-Uyeyri (1973-2003) tarafından yönetilmekteydi. El-Uyeyri, 2003 yılında Suudi Arabistan el-Kaide lideri

¹⁵⁶ Peter R. Neumann, *Der Terror ist unter uns*, 1. Auflage, Ullstein Verlag, Berlin 2016, 164.

¹⁵⁷ Souad Mekhennet, Claudia Sautter, Michael Hanfeld, *Die Kinder des Dschihad*, 1. Auflage, Piper Verlag, München/Berlin 2008, 161.

¹⁵⁸ Steinberg, 19.

olarak tanındı. 1997’de kurulan *alnedat.com*, el-Kaide’nin Arapça yayın yapan ve ideolojik materyallerin sunumunu yapan etkili web sitesiydi.¹⁵⁹

11 Eylül saldırılarının ardından, bunlar başta olmak üzere birçok internet sitesi kapatılıp yöneticileri yargılandı. Çoğu örgüt 2001’den bu yana kendi web sitelerine sahip değildi. Bunun yerine halkla ilişkilerini yerelleştirmeye çalışıyorlardı. Sempatizanlar ve destekçiler tarafından yürütülen ve onlarca kişiye sunulan bu forumlar materyalleri hızla dağıtabilmekteydi. Bu şekilde cihatçı gruplar, bireysel sayfaların kapatılmasından etkilenmeyen, sürekli bir malzeme akışını sürdürme fırsatına sahip oldular. Sadece İslami Cihad Birliği (IJU) gibi yapılar, interneti geç kullanmaya başladıklarından, kendi sayfalarını koruyamadılar. Daha sonraki süreçteki gelişmeler 2000’lerin başında başladı. O zaman, hareketin sanal pazar yerleri haline gelen çevrimiçi forumlar geliştirildi. Burada sadece en son haberler ve söylentiler yoktu, aynı zamanda başkalarıyla görüşme ve fikir alışverişi yapma şansı da mevcuttu.¹⁶⁰

Web 1.0’ın ihtiyaçları yeterince cevap verememesinden dolayı web 2.0 doğmuştur. Web 2.0, web-insan etkileşimini sağlayan web teknolojileri olarak nitelendirilebilir. Web 2.0, internet kullanıcılarının ortaklaşa ve paylaşarak meydana getirdikleri sistemi ifade etmekte, internette sunulan içeriğin kullanıcılar tarafından oluşturulmasına ve bu içeriklerin başkaları ile paylaşılabilmesine imkan verir. Sosyal ağ siteleri, bloglar, web tabanlı wikipedia gibi özgür ansiklopediler, iletişim araçları vb. çevrimiçi araçlarla etkileşim ve paylaşım gerçekleşir. 2003’ten itibaren izlenme oranları gittikçe çoğalan popülerleşen videolar, çoğu internet bağlantısının bant genişliği videolar gibi daha büyük dosyaları indirmek için yeterli seviyedeydi. Bu videolarda, askeri hareketler, intihar saldırıları, infazlar ve birçok korkunç ve acımasız şeyler çekilip yayınlanmaktaydı. Daha sonra dünya çapında kendilerini İslam Devleti olarak adlandıran örgütler, rakip örgütlerden daha fazla, daha şiddetli videolar yayınlamaya başladılar. Bu şekilde internet kullanıcılarına ulaşarak onlara bu his ve duyguyu yaşatmaya çalıştılar.¹⁶¹

Ağ kullanımının artmasıyla 2002-2003’ten itibaren cihad örgütleri kendi medya prodüksiyon şirketlerini kurdular. Böylece daha sonra ürünlerini içerik ve logo gibi

¹⁵⁹ Guido Steinberg, “Jihadismus und Internet: Eine deutsche Perspektive”, *Stiftung Wissenschaft und Politik Deutsches Institut für Internationale Politik und Sicherheit*, Nr. 23, Berlin 2012, 9-10.

¹⁶⁰ Steinberg, 9-10.

¹⁶¹ Neumann, 166.

resmi özelliklerle doğruladılar. İlk medya merkezi el-Kaide'nin Pakistan'da işlettiği *es-Sahab* 'tı. Bu, aynı zamanda en önemli produksiyon şirkettir. Çünkü 2001'den beri el-Kaide'nin tüm video ve sesli mesajları burada ürettiyordu. Ayrıca el-Kaide merkezinin Afganistan'daki üssünün kaybının ardından ağır baskı altında olduğu bir dönemdeki faaliyetlerini genişletmişti. El-Kaide, zayıf olmasına rağmen, ABD ve müttefikleri için tehdit unsur olmaya devam etmektedir.¹⁶²

Bu süre zarfında, Arapça yayın yapan örgütler, artık kendi web sitelerini kullanmamaktadır. Aksine örgütler, kullanıcılarına geleneksel web sitelerini, birbirleriyle temasa geçme ve akla gelebilecek tüm konuları tartışma fırsatı sunan, birçok dilde web forumları kurdular. Bu forumlarda kuruluşların medya organları tarafından üretilen materyaller, daha büyük bir kitleye sahip olabilmek için dağıtılmaktadır. Forumlar, cihatçıların ideolojilerini aktarmak için kullandıkları uluslararası bir araçtır. Ek olarak, cihatçıların forumları etkili olarak kullandıklarına dair sayısız işaretler vardır. Medya kuruluşları genellikle bulundukları coğrafya çevresinden yayın yaparlar. İlk medya merkezi el-Kaide'nin Pakistan'da işlettiği *es-Sahab* 'tı. Mesela el-Kaide'nin ilk medya merkezi olan Sahab, Pakistan'dan yayın yapmaktaydı ve aynı zamanda el-Kaide'nin Kuzey Veziristan'daki karargahına yakın bir yere yerleşmişti.¹⁶³

Irak savaşı sırasında ve sonrasında, örgütlerin internet propagandası, örgütlerin taraftar kazanmasına sebep oldu. Arap dünyasından ve Avrupa'dan binlerce genç, Irak'a ABD birliklerine ve yeni Irak devletine karşı ayaklanma mücadelesi için harekete geçti. Bu yıllarda yayınlanan materyallerin çoğunluğu Irak'taki olaylarla ilgiliydi. 2004 yılında Irak'ta bulunan el-Kaide, Ebu Musab ez-Zerkavi başkanlığında, 2008 yılına kadar dünyanın en büyük örgütü haline geldi. Irak'ta bulunan örgütler, özellikle görsel ve işitsel propagandayı destekleyen teknik yeniliklerden yararlandılar. 2003'ten bu yana, Irak'ta genişbant internet erişimi de mevcuttu. Düşük maliyetli dijital kameralar ve dizüstü bilgisayarlar için kullanımı kolay video düzenleme programları üretimi kolaylaştırdı. Bununla beraber, ilerleyen yıllarda cihad propagandası için videolar gittikçe daha önemli hale geldi.¹⁶⁴

¹⁶² Yassin Musharbash, *Die neue Al-Qaida. Innenansichten eines lernenden Terrornetzwerks*, 1. Auflage, Kiepenheuer & Witsch Verlag, Köln 2006, 102.

¹⁶³ Steinberg, 11.

¹⁶⁴ Asiem El Difraoui, "Jihad.de. Jihadistische Online-Propaganda: Empfehlungen für Gegenmaßnahmen in Deutschland", *Stiftung Wissenschaft und Politik*, Nr. 5, Berlin 2012, 12.

Bu aşamada yeni bir eylemci türü ortaya çıktı: Bunlar başlangıçta internet propagandasında aktif olan taraftarlar ve sempatizanlardı. Bu süreçte cihatçılar, medya kuruluşlarında çalışan sayısız yeni üyeler topladılar. Es-Sahab ve diğer medya kuruluşlarının çalışmalarının kalitesinde önemli bir gelişme sağladılar.¹⁶⁵

İnternetin bu yüksek evresindeki bir diğer gelişme, yalnızca Arapça olarak bulunabilen cihatçı propaganda malzemelerinin daha çok dilde yayılmasıydı. Bireysel aktivistler ve büyük dernekler, daha fazla materyali Avrupa dillerine ve Türkçe'ye çevirmeye başladılar. Buna paralel olarak, Batıdaki ve Türkiye'deki aktivistler tarafından birçok yeni web sitesi, forum oluşturuldu ve yönetildi. Sonuç olarak, radikal dini akımların ideolojileri, özellikle 2003'ten beri dünyaya yayıldı ve farklı milletlerden yeni cihatçıların katılımlarıyla daha da büyüdü. Türk vatandaşlarının yanı sıra, Alman vatandaşları da, 2006'dan bu yana artan sayıda bu hareketlerde yer aldılar.¹⁶⁶

Radikal ve aşırı örgütlerin internette en çok kullandıkları alan forumlarıdır. Bunu, bilgi paylaşmak ve tartışmalar yapmak için tercih ederler. Ancak forumların kalitesinin 2007-2008'den bu yana düştüğünü ve internetin giderek daha güvenilir hale geldiği tespit edilmiştir. Özellikle Batılı güvenlik kuruluşlarının, bireysel forumlara sızmış olması forumların kullanımını olumsuz bir şekilde etkilemiştir. Bugün 2007'ye oranla daha az sayıda forum mevcuttur. İçerik olarak da eskiye oranla aktifliğini kaybetmiştir. Birkaç yıl önce olduğu gibi artık forumların durumu açık bir şekilde tartışılmamaktadır. Tanınmış pek çok internet aktivisti yaptıkları eylemlerden dolayı güvenlik nedeniyle tutuklandı yada forumlardan uzak tutuldular. Hatta forumları aktif kullananlar, yapılan operasyonlarla etkisiz hale getirildiler.¹⁶⁷

2008'den bu yana, internette radikal, aşırı ve terör örgütlerin varlığı, teknolojik gelişmelerin bir sonucu olarak multimedya da daha da çeşitlendi ve zenginleşti. Bu özellikle Facebook ve Twitter gibi yeni sosyal mecraların ve YouTube gibi video platformlarının kullanımında belirginleşti. Bir yandan, bu yeni medya kendisini İslam ile ilişkilendiren grupların, propaganda malzemelerini öncekinden daha geniş kitlelere

¹⁶⁵ Steinberg, 12.

¹⁶⁶ Guido Steinberg, "Jihadistische Radikalisierung im Internet und mögliche Gegenmaßnahmen", *Aus Politik und Zeitgeschichte*, Herausgeber: Bundeszentrale für politische Bildung, Nr. 29-31, Berlin 2013, 19.

¹⁶⁷ Guido Steinberg, "Jihadismus und Internet: Eine deutsche Perspektive", *Stiftung Wissenschaft und Politik Deutsches Institut für Internationale Politik und Sicherheit*, Nr. 23, Berlin 2012, 13.

ulaştırmalarına olanak sağladı. Bu sosyal medyanın etkileşimi gruplara, internet kullanıcılarının web sayfalarına erişmelerini beklemek yerine, web’deki bireyleri ve gruplara daha kolay bir şekilde ulaşma olanağı sağlamaktadır. Burada en önemli araç, görsel-işitsel propagandaların daha önemli hale gelmesidir. YouTube’un kullanımının artması, birçok radikal, aşırı ve şiddet içerikli videonun yayınlamasına da olanak sağladı. Özellikle el-Kaide ve IşİD gibi radikal grupların, Almanca videolarının sayısının son yıllarda büyük ölçüde artması, genç Almanların radikalleşmesinde ve terör örgütlerine katılmalarında önemli bir rol oynadığı belirtilmektedir.¹⁶⁸

Diğer bir etkili unsur ise, radikal aşırılık veya terör yanlısı gruplarla hiçbir ilgisi olmayan, ancak internette yayınlanan bu haberlere destek veren, sırf eğlenmek için kullanan, hatta bunun üzerinden menfaat sağlayan birey ve gruplar da mevcuttur. Yaptıkları fotoğraf montajları veya videoları yayınlayarak, bunu kendi yöntemlerine göre Avrupa dillerine tercüme ederek bir kazanç sağlamaktadırlar.¹⁶⁹

Amerikalı terör uzmanı Jarret Brachman, bu tür grupları “hobi-cihatçıları” olarak nitelendirmektedir. Sadece grupların kendileri internetteki bu amacın önemli unsurları olmadığı, ayrıca bunun dışında, örgütlerle herhangi bir bağı olmamasına rağmen birey yada gruplarında internette etkili olduğu anlaşılmıştır.¹⁷⁰

2014’ün sonuna gelindiğinde, radikal, aşırı veya terör yanlısı grupların internetteki varlıklarını az çok rahatsız edilmeden devam ettiler. Ancak sosyal ağların gruplara karşı daha saldırgan davranmaya başlamaları ve buna karşı önlemler almalarıyla beraber Twitter hesaplarını ve Facebook profillerini toplu olarak kapatmaya başladı. Bu aşırılık mensubu grupların varlıklarını sosyal medyada sürdürebilmeleri için biraz olsun kısıtlama olsa da onlar farklı yöntemler kullanarak varlıklarını sürdürmüşlerdir. Radikal, aşırılık veya terör yanlısı gruplar hala içeriklerini forumlarla yaymaya devam ediyorlar. Hatta bu konuda

¹⁶⁸ Gabriel Weimann, “Terrorist Facebook: Terrorists and Online Social Networking”, in: *Mark Last/Abraham Kandel (Hg.), Web Intelligence and Security. Advances in Data and Text Mining Techniques for Detecting and Preventing Terrorist Activities on the Web*”, Amsterdam u.a.: IOS Press, 2010, 19–29.

¹⁶⁹ Peter Neumann, *Die neuen Dschihadisten*, 1. Auflage, Econ Verlag, Berlin 2015, 151-155.

¹⁷⁰ Jarret Brachman, *Global jihadism: Theory and Practice*, 1. Edition, Routledge, New York 2009, 39.

uzmanlaşmış savaşçıları sayesinde profillerini yada hesaplarını internette koruma altına almaktadırlar.¹⁷¹

Günümüzde internet kullanımı tüm dünya üzerinde oldukça yaygın bir hal aldı. Bir çok iş internet üzerinden yapılmaya başlandı. Her şey internetten aranıyor, ancak aramalarda işe yarayacak sonuçları bulmakta zaman zaman güçlük çekiliyor ve zaman kaybediliyor. *Web 3.0* hayatımıza girmesiyle beraber internetteki kullanımlar daha da kolaylaştı. *Web 3.0*, internet kontrolünün insanın elinden çıktığını ve kendi kendini yönettiği bir web dünyasıdır. İnternet üzerindeki tüm bilgiler ve ilişkilerinin, sadece insanlar tarafından değil, makineler tarafından da anlaşılabilir. Makineler, insanlar gibi, bilgileri hafızaya alacak ve bir çok alanda en uygun olanları insanlara sunacaktır. Bu dönemde değişim süreci ilk olarak metinler üzerinde daha sonra resimler ve videolar üzerinde semantik arama şeklinde devam edecektir. Ancak iletişimin büyük bir kısmı şimdi, *Whatsapp*, *Telegram Messenger* gibi özel mesajlaşma servislerine yöneldi. Burada, birbirleriyle kapalı ama bazen oldukça büyük gruplar halinde tartışmalar yapılıyor, fotoğraf ve video alışverişleri gerçekleştirilebiliyor.¹⁷²

İnternet hayatımızda önemli bir konuma gelmesiyle, hayatımızı değiştirmiş ve bilgiye ulaşmayı kolaylaştırmıştır. Bu özellik aynı şekilde radikal gruplarcada istifade etmektedir. Bununla mücadele etmek için kalıcı önlemler alınmalıdır. Aksi takdirde bu gibi grupların hedeflerine ulaşmaları her geçen gün daha da kolaylaşacaktır. Elektronik iletişim, geçtiğimiz on yıllar boyunca varlığımızın çok önemli bir parçası haline geldi ve aynı zamanda, o kadar çarpıcı bir şekilde değişti ki, aşırılık yanlılarının iletişim alışkanlıkları da aynı şekilde değişti. İnternet, takipçilerine anonimlik hissi verdiği gibi, diğer aşırılık yanlılarıyla etkileşime girme imkanı doğurdu. İnternet, radikal gruplara uluslararasıda bile halk ile doğrudan temas kurma imkanı verdi. İnternetin yeni takipçileri çekmek ve mevcut destekçileri harekete geçirmek için uygun olması, aşırılık yanlısı çevrimiçi varlığın temel nedeni idi. Radikalleşme süreçleri için belirleyici faktör sadece çevrimiçi kullanımı değil, aynı zamanda çevrimiçi ve çevrimdışı etkilerin birbirleriyle olan ilişkisinde çok önemlidir. İnternetin radikalleşme

¹⁷¹ Peter R. Neumann, *Der Terror ist unter uns*, 1. Auflage, Ullstein Verlag, Berlin 2016, 168.

¹⁷² Neumann, 168.

süreçlerini değiştirdiği gerçeği, aynı zamanda her ikisinin de temsil eden iki eğilim ile ilişkili olduğu gerçeğini yansıtmaktadır.¹⁷³

2.2. TELEVİZYON

Radikal veya terör grupları, herhangi bir televizyon kanalına sahip olmamasına rağmen iletişimlerini internet aracılığıyla sağlamaktadır. Sahip oldukları çeşitli teknik cihazlar sayesinde ses ve videoları internet forumları yada sosyal medya ağları üzerinden servis edilmektedir. Bunlar bütün televizyon kanalları tarafından, haber bülteninde halka açık olarak yayınlanmaktadır. Özellikle Alman kanallarında, İşlam dinini karalamak ve İşlam'ın şiddet üreten bir din olduğunu göstermek için, halka bu ses veya videolar gösterilmektedir. Hiç şüphesiz bu karalama aynı zamanda terör örgütlerinin dünyada tanınmasına ve onlara yönelik katılımların artmasınada sebep olmaktadır. El-Kaide'ye yakınlığıyla bilinen sosyal medya ağları üzerinden yayınlanan ve örgütün medya kanalı olan *es-Sahab* tarafından servis edilen ses veya videolar kaydında dünyaya meydan okuma, tehdit mesajları ve uyarılar yer almaktadır. *es-Sahab* kanalında Üsame b. Ladin'e ait videolar yayınlanmaktadır. Video veya ses kayıtlarında, cihad çağrısı yapılmaktadır. Bu çağrıda sadece Müslüman ülkelerinde olanlar değil, aynı zamanda "Daru-l harb" tabiri ile ifade edilen Avrupa ve Amerika'daki genç Müslümanlar da bu çağrıya davet edilmektedir.¹⁷⁴

2007 yılında Pakistan'da kurulan genç Alman ve Almanya'da büyüyen Türkler'in oluşturduğu *Elif Medya*, 2009 yılında dünyada tanındı. Bu medya *Alman Taliban Mücahid*'lerinin (DTM) propagandasını yapmakla görevlilerdir. DTM 2010'dan bu yana, bir Alman cihad örgütü kurmak isteyen, Alman ve çoğunluğu Türk kökenli küçük bir gruptan oluşmaktadır. Bununla birlikte Elif Medya, yaptıkları internet propagandalarıyla, önemli bir öncü haline geldi ve Arap medya kuruluşları tarafından şekillendirilen bir ortamda yenilik oluşturdu. Özellikle Türkiye'de yaptıkları internet propagandalarıyla, 2011'den bu yana düzenli olarak taraftar kazanmaktadır. Ancak, önceden var olan tüm Alman ve Türk taraflarının aksine, *Elif Medya Bilgi Grubu*'nun internet varlığı, bir terör örgütü olarak görülen Özbek *İşlami Cihad Birliği'nin (IJU)*

¹⁷³ Neumann, 177-178.

¹⁷⁴ Souad Mekhennet, Claudia Sautter, Michael Hanfeld, *Die Kinder des Dschihad*, 1. Auflage, Piper Verlag, München/Berlin 2008, 165.

yakın çevresinde ortaya çıkmıştır. Ayrıca bu Özbek grupla aynı görüşlere sahip olduğu ve bir terör örgütü kurmaya çalışan *Alman Taliban Mücahid* örgütüyle tamamen aynı görüşlere sahip oldukları belirtilmiştir.¹⁷⁵

DTM'nin lideri Türk asıllı Alman Ahmet Manavbaşı'ı (1977-2010). Elif Medya'nın en meşhur yüzü ise, Alman Müslüman Eric Breininger'dir (1987-2010). Her iki grubun farklı işlevlerine rağmen çoğu zaman aynı hedef doğrultusunda hareket ettiği kabul edilmektedir. DTM'nin lideri Ahmet Manavbaşı ve Eric Breininger'in ölmesiyle, DTM grubu dağıldı. Elif Medya, 2012'nin başına kadar militan bir grubun medya ofisi olarak değil, sadece bir web sitesi olarak varlığını sürdürdü.¹⁷⁶

Bununla birlikte, Elif Medya Alman cihatçılığı üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olmasıyla beraber radikal, aşırı ve terör yanlısı birey ve gruplar için hep bir yol gösterici öncü rolünde rol model olmaya devam edecektir. DTM grubu, Elif Medya aracılığıyla, 2009'dan bu yana, medya etkinliklerinde destek bulmak, bağış toplamak ve yeni savaşçılar bulmak için Türkiye'nin yanı sıra, Almanya'da da sempatanlar kazanmaya çalışmaktadır. Muhtemelen, Ahmet Manavbaşı, İstanbul'da Emin Aydemir'in grubundan sonra, IJU ve Elif Medya için halkla ilişkiler yürütmekte olan bir destek grubu oluşturmayı hedefliyordu. İstanbul'da herşeyin yolunda gitmesi, Almanya'da da yolunda gideceği anlamına gelmiyordu. Ancak Almanya'nın sınırlarına kadar ulaşabildiler.¹⁷⁷

DTM grubu tarafından, Almanya'da örgüt kurma girişimi, Nisan 2010'da başarısızlıkla sonuçlandı. Grup, Ahmet Manavbaşı, Eric Breininger ve Berlin'li Danny Reinders'in Pakistan ordusuyla yapılan bir çatışmada ölmeleriyle ciddi bir krize girdi. Bu olaydan sonra DTM grubu üyelerinden dörtte birini kaybetti. Liderlerini ve grubun önemli kişilerini kaybetmelerinden dolayı, üyelerin çoğu sonraki aylarda diğer grup ve örgütlere katıldılar veya Pakistan'dan ayrılıp farklı yerlere yerleştiler. Her ne kadar defalarca grubu tekrar canlandırmak ve üyeleri biraraya toplama girişimleri olduysa da sonuç vermedi.¹⁷⁸

¹⁷⁵ Guido Steinberg, "Jihadismus und Internet: Eine deutsche Perspektive", *Stiftung Wissenschaft und Politik Deutsches Institut für Internationale Politik und Sicherheit*, Nr. 23, Berlin 2012, 56-63.

¹⁷⁶ Steinberg, 56-63.

¹⁷⁷ Steinberg, 56-63.

¹⁷⁸ Steinberg, 56-63.

2.3. GAZETE VE DERGİ

Almanya’da internet veya televizyon üzerinden, radikal, aşırılık veya terör yanlısı gruplar için propaganda yapıldığı gibi, bu konuda ek olarak gazeteler ve dergilerde kullanılmaktadır. Arap Yarımadası’ndaki el-Kaide örgütü (AQAH), 2010 yılında İngilizce yayınlanan bir cihad dergisi *Inspire*’ın (ilham vermek) ilk sayısını yayınladı. İnternette yayınlanan dergi, özellikle ABD ve Avrupa’da, büyük bir medya tepkisi yarattı. Derginin bu kadar tepkiye yol açmasının nedeni, Batı dünyasındaki cihatçılar ve sempatanlar için ilham kaynağı olması ve buna yönelik saldırılar için harekete geçmeye teşvik eden, ilk cihatçı yayın olarak yayınlanmasıdır. Yemen’de yayınlanan dergi, cihad hareketinin internet üzerinden cihad örgütlerinin günümüzde bölgesel kökleri küresel hedeflerle nasıl birleştirdiğini göstermektedir. 2011’den bu yana, Almanya’da *Inspire* dergisinin, yerli cihatçıların radikalleşmesine katkıda bulunduğu ve ayrıca saldırıya yönelik hazırlanmalarına ilham verdiğine dair çok sayıda kanıt bulunmaktadır.¹⁷⁹

Inspire yayıncısı editörü, Ekim 2011’e kadar Pakistan kökenli bir Amerikalı olan Samir Khan idi. 1985 yılında Suudi Arabistan’da doğdu ve New York’ta büyüdü. Khan, AQAH’a katılmak için Ekim 2009’da Yemen’e göç etmeden önce ailesiyle Kuzey Carolina’da yaşadı. Ağustos 2010’da, Amerikan güvenlik ekipleri tarafından, Khan’ın örgüte üyeliğinden dolayı soruşturma başlatıldı. Khan, örgütün önde gelen isimlerinden Enver el-Evlaki ile birlikte Yemen’in başkenti Sana’a yakınlarındaki bir konvoyda seyahat ederken, 30 Eylül 2011’de, bir Amerikan dronunun roket saldırısında öldürüldü.¹⁸⁰

Samir Khan, *Inspire* dergisinin toplam sekiz sayısında yer almıştır. Yedinci sayı, Eylül 2011’de el-Evlaki’nin ölümünden üç gün önce yayınlandı. Sekizinci sayı, ancak Mayıs 2012’de yaklaşık yedi ay süren bir duraklamanın ardından dokuzuncu sayıyla beraber yayınlandı. Eski editöryal ekibin kalan tek üyesi Yahya İbrahim’dir. Onun

¹⁷⁹ Steinberg, 32.

¹⁸⁰ Alexander Meleagrou-Hitchens, “As American as Apple Pie: How Anwar al-Awlaki Became the Face of Western Jihad”, *International Centre for the Study of Radicalisation and Political Violence (ICSR)*, London 2011, 84.

kimliği hakkında fazla bilgi mevcut değildir. İbrahim, derginin ilk sayısından beri yazar olarak aktif bir şekilde ve beşinci baskıdan itibaren şef editör olarak yer almıştır.¹⁸¹

Inspire dergisi, radikal veya cihadist gruplara, onların destekçileri ve sempatanlarına örgütlenmede klavuzluk eden bir profesyonel dergidir. Inspire dergisi AQAH tarafından yayınlanmaktadır. Temmuz 2010'dan bu yana toplam dokuz sayı yayımlandı. Derginin son sayısı Mayıs 2012'de yayınlandı. Inspire'ın tüm sayıları Arapça ve daha sonra kısmen Urduca ve Rusça ya çevrildi. Radikal düşünceye sahip olan yayımlar, okuyucuları tarafından dikkat çekmek için kapak yazıları, çekici tasarımı ve modern görünüşü çok önemlidir. Radikal ve terör içeren dergiler, genellikle okunması kolay metinlerle birlikte, özellikle güvenlik yetkililerini kışkırtan bir dil ve üslup kullanırlar. Inspire dergisi, kentsel yaşam koşullarından dolayı parlak dergilere aşina olan Batı sempatizan gruplarına göre hazırlanmıştır. İçerisinde cihad reklamları, klasik reklam ilanları gibi dergilerde tasarlanan ve ideolojik temelleri profesyonel bir şekilde ileten resimler ve yazılar bulunmaktadır.¹⁸²

Inspire dergisinin öncelikli hedefi taraftar kazanmaktır. Derginin ilk sayısında editörler, her Müslüman'ı Allah'ın istediği bir şekilde mücahit yapmak istediklerini, yazılarında belirtmektedirler. Inspire yazarları, okuyucularından eğitim kamplarına yapılan pahalı ve tehlikeli yolculuklar yerine, kendi ülkelerinde basit saldırılar düzenlemelerini istiyor. Bu bağlamda özellikle suikastçıları motive etmek ve ellerinde bulunan bu kaynakları Avrupa başkentlerine saldırı için kullanmalarını istiyorlar. Dergide yer alan konu başlıkları bomba yapımından, bir AK-47'nin kullanımına ve binaları patlatmaktan, güvenli iletişim ve gizlilik tekniklerine varıncaya kadar çeşitli terör faaliyetlerini kapsar. Bu bölümde yayınlanan en sert makalelerden biri Yahya İbrahim'in *The Ultimate Mower* (En mükemmel biçme makinesi) başlıklı yazısıdır. Bu makalede Yahya İbrahim, çelik bıçakların ağır bir aracın önüne takılmasını, kalabalığa atılmasını ve mümkün olduğunca çok sayıda sivilin öldürülmesini tavsiye etmektedir.¹⁸³

Inspire dergisinin görevi sadece destekçileri kazanmak değildir. Dergi aynı zamanda psikolojik savaşın bir aracı ve büyük bir propaganda kanalı olarak çalışmaktadır. Sadece AQAH örgütü için değil, bir bütün olarak el-Kaide için pazarlama

¹⁸¹ <http://news.intelwire.com/search/label/Inspire-Magazine>, Erişim 24.01.2019.

¹⁸² <http://articles.latimes.com/2010/nov/26/nation/la-na-terror-magazine-20101126>, Erişim 24.01.2019.

¹⁸³ Yahya İbrahim, "The Ultimate Mowing Machine", *Inspire*, 2. Edition, 2010, 53.

aracı olarak da görev yapmaktadır. Böylelikle örgütler dergilerde medyada çarpıtma olmadan, kendi eylemlerini sunmalarını sağlayan, kendileri için güvenli bir sanal limanı oluşturmaktadırlar. Bu dergi öncelikle Arap dünyasının dışında daha geniş bir kitleye erişebilmek, markalaşmak ve konumlanmak için bir araç olarak hizmet vermektedir. Özellikle *Inspire* dergisinin ilk baskıları, Batı medyasında büyük bir yankı oluşturmaları, derginin büyük propaganda başarısını göstermektedir. *Inspire* dergisi, şu ana kadar Batı’da en fazla dikkat çeken radikal, aşırı ve terör konularını içerisinde bulunduran dergiler arasındadır. Derginin her yeni sayısını dikkatle takip eden uluslararası medya, derginin büyük propaganda başarısını kanıtlamaktadır. Dini eğitim, siyasi propaganda ve saldırıların somut kanıtlarının birleşimi, *Inspire*’i Batı’ya, özellikle de ABD’ye karşı olan cihat mücadelesinde önemli bir araç haline getirmektedir.¹⁸⁴

AQAH gibi yerleşik bir terör örgütü ile bağlantısı olmadan derginin böyle bir başarısı düşünülemezdi ve *Inspire* dergisi muhtemelen pek fark edilmezdi. Medya açısından, her iki tarafında işbirliğinden yararlanıldı. Her ne kadar *Inspire*’in dokuzuncu ve son sayısı 2012’de yayınlanmış olsa da, derginin geleceği belirsizliğini korumaktadır. Yeni editöryal ekibin derginin sürekliliğini sağlama girişimi olsada, önemli yazarların kaybı ve iletişimde ki çeşitli başarısızlıklar engel olarak görülmektedir.¹⁸⁵

Almanya’da *Inspire* dergisinden başka *Dabiq* adlı bir dergide, radikalleşme ve terör eylemlerinde ilham kaynağı olmuştur. *Dabiq*, Arapça yayınlanmaktadır. Dergi aynı zamanda yurtdışında İngilizce, Almanca başta olmak üzere birçok dile çevrilerek basılmaktadır. Derginin asıl hedefi, genç Müslüman göçmenler ile ihtida etmiş Avrupalı, Rus ve Amerikalı yeni Müslümanlardır. *Dabiq* kendisini, özellikle tevhid, göç, cihad ve topluluk temalarıyla ilgilenen bir dergi olarak göstermektedir. Dergi, IŞİD ile ilgili çeşitli konulara dair röportajlar ve örgütsel fotoğraflar içermektedir. *Dabiq*, İslam hilafetini dergi üzerinden yaymak, asker toplamak ve meşrulaştırmak için terör örgütü IŞİD tarafından aylık dağıtılmaktadır. Temmuz 2014’teki ilk sayısından bu yana, çeşitli dillere çevrilmiştir. *Dabiq* (Dabık), aynı zamanda Kuzey Suriye’nin Halep iline bağlı, Azez ilçesinde bir kasabanın adıdır. Bazı rivayetlere göre, burası Müslüman

¹⁸⁴ Guido Steinberg, “Jihadismus und Internet: Eine deutsche Perspektive”, *Stiftung Wissenschaft und Politik Deutsches Institut für Internationale Politik und Sicherheit*, Nr. 23, Berlin 2012, 43-44.

¹⁸⁵ Steinberg, 43-44.

ordularının zaman içinde düşmanlarıyla mücadele edecekleri yerdir. Bu iddia IŞİD tarafından şiddetle savunulmaktadır. Kendilerine göre, dünyayı kurtarıp huzur getirecek olan IŞİD orduları, Dabiq'taki Haçlılar ile savaşaacağını belirtmektedir. 17 Ekim 2016'da, IŞİD işgali altındaki Dabiq, daha sonra muhalifler tarafından ele geçirilmiş ve IŞİD ordusu Dabiq'i terk etmiştir.¹⁸⁶

Dabiq'in yayınladığı çok sayıda savaş raporu acımasız görüntülerle gösterilmektedir. Buna karşılık dergi IŞİD'in gelişimini takipçilerine götürebilecek bir başarı öyküsüyle dergiyi satmaktadır. Dergiye internette herkes kolay bir şekilde ulaşabilmektedir. Her ne kadar Federal Almanya Cumhuriyeti'nde derginin bastırılıp satılması ve dağıtılması yasak olsada dergiye internet üzerinden erişim mümkündür.¹⁸⁷

Dabiq dergisinin ilk Alman baskısının içeriği aşağıdaki gibidir:

1. Dabiq yerinin eskatolojik anlamı
2. Halifeliğin iddia edilen meşruiyetine ilişkin açıklamalar
3. İslam Devleti stratejisinin sunumu.

Dabiq dergisi, İslam Devleti propagandasının öncü aracı olarak değerlendirilmektedir. Birçok yazının yanı sıra Halife kabul edilen el-Bağdadi ve hareketin diğer liderlerinin sesli veya görüntülü mesajları internetteki sayfasında bulunmaktadır.¹⁸⁸

Derginin 2016 Nisan sayısında, IŞİD taraftarlarını, Almanya'da Selefilik düşüncesine sahip önde gelen isimlerden olan Pierre Vogel'ı öldürmeye yönelik bir çağrıda bulunuldu. Pierre Vogel'in, "Batı dünyasının rahatlığını kabul eden ve İslam'ın eski düşmanlarının topraklarında huzurlu bir yaşam benimseyen bir mürettebat" olduğunu söylediler. Pierre Vogel ise Avrupa'ya yönelik tehdit ve saldırıları kınamış ve bu konuda destek verenleri eleştirmiştir. Vogel, 13 Kasım 2015'teki Paris saldırılarından sonra, Facebook aracılığıyla Kuran'a göre bu tür

¹⁸⁶ <https://www.sueddeutsche.de/medien/islamistische-propaganda-gottesstaat-fuer-einsteiger-1.2077643>, Erişim 22.01.2019.

¹⁸⁷ <https://www.sicherheitspolitik-blog.de/2015/03/03/das-dabiq-magazin-als-rekrutierungswerkzeug-des-is/>, Erişim 23.01.2019.

¹⁸⁸ <https://www.sicherheitspolitik-blog.de/2015/03/03/das-dabiq-magazin-als-rekrutierungswerkzeug-des-is/>, Erişim 23.01.2019.

saldırıların yasak olduğunu ve İslam'da asla bu gibi olayların kabul edilemeyeceğini belirtmesi nedeniyle, dergi tarafından ağır ithamlara maruz kaldı.¹⁸⁹

Almanya'da yaşayan radikal yanlısı birey ve gruplar üzerinde güçlü bir etki bırakan dergilerin, Almanya'da radikalleşmeye yol açtığı Alman hükümeti tarafından iddia edilmektedir. Ayrıca Almanya'ya yönelik saldırı planları bu dergilerden ilham alınarak gerçekleştirilmektedir. Bu dergileri okuyanlardan biri olan 24 yaşındaki Afgan asıllı Alman Keramat G., dergide bomba yapımına yönelik yazıları okuduğunu ve bundan aşırı şekilde etkilendiğini söylemiştir. Ardından şubat 2011'de patlayıcı bir cihaz yapmaya karar veren Keramat, kimyasal maddeleri karıştırması sonucu bir patlamaya sebep olmuş, ciddi yanıklarla hastaneye kaldırılmıştır. Alman polisleri tarafından yapılan araştırmada evinde ve internette bu dergi ve benzeri sayfalara rastlandığı ve bunlardan ilham alarak bomba yapmayı plandığı belirlenmiştir. Bu ve benzeri vakıalar başta Almanya olmak üzere, diğer ülkeleri de tehdit etmektedir.¹⁹⁰

2.4. ALMAN MEDYASININ ETKİSİ

Medyanın görevi kamuoyunu bilgilendirme ve kamuoyuna yönelik verilen kararları halka bilgi amaçlı olarak aktarmaktır. Ayrıca fikir oluşumunu kontrol ve eleştirerek katkıda bulunmaktır.¹⁹¹

Günümüzde Medya radikal dini gruplar için önemli bir kaynak olmanın yanı sıra, en büyük silah olarak da tanımlanabilir. Radikal dini gruplar tarafından gerçekleştirilen eylem yada olaylar hakkında yapılan haberler grupların daha iyi tanınmasına sağlamakta ve gruplara katılım oranını arttırmaktadır. Yapılan haberler halkı bu konuda daha da meraklandırmaktadır. Aynı zamanda, medya dini grupları kötüleyerek halkın gözünde itibarsızlaştıra bilmektedir. Dini gruplara yönelik hazırlanan raporlar, her zaman olumsuz yönde etkilemektedir. Bunun yanında radikal olmayıp

¹⁸⁹ <https://www.n-tv.de/politik/Pierre-Vogel-steht-auf-IS-Abschussliste-article17470541.html>, Erişim 24.01.2019.

¹⁹⁰ Florian Flade, "Die Gefahr der einsamen Wölfe", *Die Welt*, 4. Ausgabe, Berlin 2012, 4.

¹⁹¹ <http://www.bpb.de/izpb/7492/warum-medien-wichtig-sind-funktionen-in-der-demokratie?p=all>, Erişim 25.01.2019.

sadece dini vazifelerini yerine getirmekle yükümlü olan dindar kişiler yada gruplar da, Almanya ve bir çok Avrupa ülkesinde zarar görmektedir.¹⁹²

Almanya’da radikal dini gruplar olarak İslam dini ve bu dine mensup olan Müslümanlar yer almaktadır. İslam dininin, medyada ve haberlerde olumsuz bir şekilde yer alması birkaç sorun teşkil etmektedir. Örneğin, Müslümanlara karşı şiddet içeren, geriye dönük bir önyargı oluşturulmaya çalışılmaktadır. Bu sorun büyük bir tehlike olarak yayılmaktadır. Konuyla ilgili olumsuz haberler İslam dinine düşman olan ve dinin yayılmasına engel olmak isteyen araştırmacılar tarafından hazırlanıp medyaya ulaştırılmaktadır. İslam dini hakkında geniş bir araştırma yapma niteliğine sahip olamayan araştırmacılar, bu konuyla ilgili kitaplar ve yazılar yazarak, İslama karşı kin ve nefretlerini göstermektedirler.¹⁹³

Geçmişte az sayıda gazete, radyo ve televizyon kanalları vardı, rekabet azdı. Ancak bugün ise televizyon kanalları ve gazeteler arasında, çok daha zorlu bir rekabet mevcuttur. Daha çok izleyiciye ulaşabilmek için yapılan haberlerin, izleyici ve okuyucuların dikkatini çeken türden olması lazımdır. Bugün yapılan haberlerin doğru ya da yanlış olduğunun hiçbir önemi yoktur. Önemli olan haber üzerinden kazanılan menfaattir. Bu nedenle, medyada sadece metinden ve haberlerden daha fazlasına ihtiyaç duyulmaktadır. Metinleri daha ilginç hale getirmenin en basit yolu resimlerdir. Ayrıca bu konuda çekilen videolar konuyu daha ilginç hale getirmektedir. Resimler ve videolar halkta bir heyecan ve canlılık oluşturmali ve konuyu açıkça tanınabilir hale getirmelidir. İslam dini hakkında kötü bir imaj oluşturulabilmesi için ise, elde olan resim yada videoların şiddet ve terör içermesi lazım. Ne kadar çok şiddet yada terör, bi o kadarda izleyici kitlesinin çoğalmasını sağlamaktadır.¹⁹⁴

Alman medyası ve özellikle önde gelen televizyon kanallarından *ARD* ve *ZDF*’nin, İslam dini adı altında hareket eden radikal dini gruplar hakkında bir araştırma yaparak, bu grupların şiddete başvurmalarının yegane sebebinin İslam dininden kaynaklandığını savunmaktadırlar. Bununla beraber İslam dini ile ilgili konular yada haberlerin, internet ve sosyal medyada, dergi yayınlarında içerisinde genel olarak şiddet ve çatışma konuları barındırdığı, Alman medyası tarafından ileri sürülmektedir. 11

¹⁹² Biene, Junk, 113.

¹⁹³ Biene, Junk, 113.

¹⁹⁴ <http://publikationen.ub.uni-frankfurt.de/frontdoor/index/index/year/2016/docId/39126>, Erişim 29.01.2019.

Eylül 2001'deki saldırılar, Alman medyasında önemli bir haber kaynağı olmuştur. Alman medyası İslam'ı terör ile bağlantılı, şiddet ve çatışma sorunları ile yüksek oranda ilişkilendiren bir rapor kültürü oluşturmaya çalışmaktadır.¹⁹⁵

Almanların çoğu Müslümanlarla veya İslam dünyasıyla çok az temas kurduğundan, İslam dini hakkındaki görüşlerini, iyi mi yada kötü mü imajını ancak medya veya kitle iletişim araçları tarafından şekillendirmektedirler. Son on yıla bakıldığında, Almanların çoğunluğu İslam'dan korkma eğilimi göstermektedir. Medyanın desteğiyle beraber İslam'ın Almanya'da her şeyden önce dış ve iç politikada sürekli bir sorun ve tehlike kaynağı olarak görüldüğü ve çatışma odaklı bir sosyal iklimi desteklemekte olduğu iddia edilmektedir. İslam dininin, Alman halkı tarafından iyi anlaşılabilmesi ve sosyal barışın korunması için, medyadaki İslam imajının yansımaları ve tartışılması çok önemli bir rol oynamaktadır.¹⁹⁶

Yapılan araştırmalarda İslam dini ile ilgili konular, radikal ve terör grupların yaptıkları eylem ve olaylar sonucunda, Alman haber kanallarında veya bireysel programlarda gündemdeki yerini hep korumaktadır. Önde gelen Televizyon kanallarından ARD ve ZDF'in, İslam dini veya gruplar üzerinden yapılan haberlerin tüm konularının % 81'inin negatif çağrışımlarla atfedildiğini göstermektedir. Sadece % 19'u tarafsız veya olumlu bir konu yelpazesini temsil etmektedir. Radikal dini gruplar hakkında yapılan haberler, Alman dergilerinde yer aldığı gibi bunun üzerine belgeseller de çekilmektedir.¹⁹⁷

İslam dini ile ilgili günümüzde Batı tarafından anlaşılması zor olan belli konular da vardır. Bu konular Alman medyası tarafından yapılan programlar ve benzeri kanallar vesileyle halka açık olarak, araştırmacılar veya bu konu hakkında söz sahibi olan kişiler tarafından tartışılmaktadır. Gündemde olan belli başlı konular şunlardır; Müslüman kadınların başörtüsü, İslam dininin terörle anılması, İslamın Almanya'nın bir parçası olup olmadığı veya Müslümanların Almanya'daki entegrasyon problemleri v.b. konular ele alınmaktadır. Radikal veya terör grupları tarafından düzenlenen eylem veya olaylar, temel olarak Batı'nın güvenlik ihtiyaçları ile ilgili söylemleri tetiklemektedir. Medyada

¹⁹⁵ Kai Hafez, Carola Richter, "Das Islambild von ARD und ZDF", *Aus Politik und Zeitgeschichte*, Band 27, Frankfurt am Main 2007, 40.

¹⁹⁶ Hafez, Richter, 40.

¹⁹⁷ Elisabeth Noelle Neumann, Renate Köcher, "Angst vor dem Islam. Die Einstellungen der Deutschen zum Islam", *Allensbacher Jahrbuch für Demoskopie*, Band 10, München 2007, 62.

güvenlik ve şiddet konularına değinilirken, “Tehlikeli İslamcılar” veya “Nefret Vaizleri” gibi başlıklarla, televizyon haberlerinde yada gazetelerde yer verilmektedir. Tartışma programlarında ise İslam dini veya radikal terör örgütleri, yalnızca mevcut haber akışında önemli hale geldiğinde tartışma konusu olmaktadır.¹⁹⁸

Dergilerde kaleme alınan yazılar, ilgili konuya geniş olarak bakılmaksızın ve sorular sorulmaksızın ele alınmaktadır. Burada önemli olan gündemde yer alan haberin sıcaklığını devam ettirip, bir çok okuyucuya böylelikle ulaşmaktır. Böylece İslam dini adı altında hareket eden grupların sebep olduğu ön yargılar devam edecektir. İslamın savaş bölgelerinden gelen bir inanç olarak algılanması, büyük bir tehdit olarak gösterilmektedir. İslam dini adına, eylem veya olaylarda bulunan kişilerle yapılan röportajlar ile Alman halkına İslamın ne kadar tehlikeli bir din olduğu aktarılmaya çalışılmaktadır.¹⁹⁹

Alman medyasının en büyük hedefi, İslam dini ve Müslümanlara yönelik olumsuz haberlerle çok yönlü bir kamuoyu tartışması yaratmak, İslamı bir tehdit unsuru göstererek halkı İslamdan uzaklaştırmaktır. Sabah programlarında, Müslüman kadınlar ile ilgili yapılan haberlerde, Müslüman kadınların, erkeklerin şiddetine yada İslam dininin radikal kararları sonucu baskıcı kurallara maruz kaldıkları ileri sürülmektedir. Medya Müslüman kadınların, İslam dininden bağımsız olarak özgürce yaşamalarını istemektedir. Açıkça görülüyor ki, hedef İslamın kadın düşmanı bir din olarak bilinmesini sağlamaktır. Özel Alman kilise yayınlarında ise, İslam’ın medyada olumsuz olarak gösterilmesini fırsat bilerek, İslama karşı kendilerini bu konuda konumlandırmaktadırlar. Özellikle karikatür olaylarını fırsat bilen Alman Kiliseleri, yaptıkları pazar ayinleri konuşmalarında Alman Hristiyanlara, İslam dinini kötüleyerek, zihinlerde kötü bir din algısı oluşturulmaya çalışılmaktadır.²⁰⁰

Diğer yandan İslam dini hakkında olumsuz haberler içermeyen belgeseller ve röportajlarda yapıp halka yayınlanmaktadır. Bunun sebebi ise, Alman medyasının Müslümanlar hakkında yapılan olumsuz haberlerden sonra, kendilerine yönelik ırkçı yada düşman izlenimleri verilmemesi için bu alanda yeni bir denge oluşturarak bir belgesel yada tarihten bir parça olarak, halka bilgi amaçlı yayınlar yapılmaktadır.

¹⁹⁸ Hafez, Richter, 41.

¹⁹⁹ Hafez, Richter, 42.

²⁰⁰ Sylvia Breckl, “Auslandsberichterstattung im deutschen Fernsehen”, *Die Dritte Welt in Weltspiegel und Auslandjournal*, Berlin 2006, 108.

Belgesellerin ana teması genel olarak İstanbul veya Kahire gibi modern şehirlerden bahsederek yada Müslüman düşünleri veya kültürleri hakkında konular içeren yayınlarla sağlamaktadır. Hedef kamuoyunu, her din için tarafsız ve objektif yayın yapıldığına inandırmaktır.²⁰¹

11 Eylül 2001 saldırılarından sonra İslam dininin daha çok gündeme gelmesi, Almanların İslam dini hakkındaki görüşleri, medyada yapılan haberlerle şekillenmiştir. Bununla beraber kamu televizyonlarının yaptıkları haberler, Almanya’da önemli bir yere sahip olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Özellikle toplumsal kriz durumlarında, birçok kişi medyanın fikirlerine ve görüşlerine güvenerek hareket etmektedir.²⁰²

Medyada yer alan kişiler veya gruplar, gündemde çokça yer almalarından dolayı bir sanatçı kadar halk tarafından tanınmaktadırlar. Örneğin 2014’te Wuppertal’deki Selefi grubunun önde gelen isimlerinden Sven Lau ve etrafındaki arkadaşları ile üzerlerine giydikleri “Şeriat Polisi” etiketli parlak turuncu yeleklerle sokaklarda gezerek, kumar salonlarındaki veya gece kulüplerinin önündeki insanlara yaşam tarzlarını değiştirmeleri ve Selefilğe davet etmek için tebliğde bulunmuşlardır. Yaptıkları bu eylemleri resim yada videolarla, “Şeriat Polisinin görevleri” adı altında internete yüklediler. Sadece Almanya medyasında değil, özellikle tüm Avrupa ve ABD’de medyada ciddi birer haber kaynağı olmuştur. İnternette yayınladıkları eylemlerden tepkiler aldıkları gibi, bu gruba destek olan kişilerde olmuştur. Bu sayede tüm dünyaya kendilerini tanıtarak gündemdeki yerlerini korumalarıyla beraber, birçok kişinin gruba katılmalarını da sağladılar.²⁰³

Özgür medya kapsamı, demokrasinin ve özgür bir toplumun temelidir. Bu noktada yasal kısıtlamalar son derece hassastır ve neredeyse imkansızdır. Sadece başkalarının haklarının ihlal edildiği durumlarda, özgür medya kısıtlanabilir. Ancak geri kalanlar sosyal olarak müzakere edilmeli ve uygulama büyük ölçüde gönüllü öz düzenleme yoluyla yapılmalıdır. Alman Temel Yasanın 5. Maddesinde bulunan basın ve yayın özgürlüğü temel hakkı ile korunmaktadır. Genel olarak medyanın üretimini ve yayılmasını devlet müdahalesine ve hepsinden önemlisi “kamu görevlerini” yerine getirmelerini engelleyenlere karşı korumaktadır. Bu nedenle medya, özgür medya

²⁰¹ Hafez, Richter, 41-42.

²⁰² Biene, Junk, 115.

²⁰³ Biene, Junk,. 115.

haklarından faydalanarak, şeriat polisi adı altındaki haberi halka özgür bir şekilde serbestçe yayımlayabilirler. Ancak bazı kuruluşlar, bu haberleri fırsat bilerek İslam dini hakkında abartılı ve şiddetli bir şekilde haber sunmuşlardır. Bunların en ünlüsü Alman gazetesi *BILD* gelmektedir. Almanya’da en çok okunan *BILD* gazetesi, genellikle İslam dini ile ilgili olumsuz haberler yayınlamaktadır.²⁰⁴

Genel olarak Alman medyasının İslam dini hakkındaki izlenimleri, kamu televizyonlarında yayınlanan haber yada belgesellerde, bu dinin siyaset ve toplumda bir tehlike ve sorun olduğu yönündedir. Önde gelen Alman kanallarından ARD ve ZDF’de bu tarzı takip etmekte hareket ederek, İslam ile ilgili abartılı şiddet içeren bir din olarak sunulmakta, İslam’ın Batı değerleri ile uyuşmadığı vurgulanmaktadır.²⁰⁵

Radikal İslami grupların eylemleri bu televizyonlar için önemli birer fırsattır. Bunlardan yola çıkarak, İslam’ın hoşgörüye sahip olmadığı ve bu dinden terörden başka birşeyin çıkmayacağı ifade edilir. Müslüman adı taşıyan bir kişinin hangi olayda yer alırsa alsın, sahip olduğu isim ve dinden ötürü, *radikal* yada daha ağır bir şekilde *terörist* olarak medyada açık bir şekilde itham edilmektedirler. Kullanılan kavramlar genel olarak “İslam terörizmi” yada “Ahmet, Mehmet adı altında Müslüman olan terörist” gibi ağır sözler kullanılmaktadır. Medyanın haberleri özgür olarak yayınlama hakları vardır. Ancak bu hak, İslam dinini karalama yada şiddet ve terör içeren bir din olarak sunulmasına yol açıyorsa, o zaman bunun adına medya özgürlüğü değil olsa olsa medya aracılığıyla nefret üretme denilebilir.²⁰⁶

²⁰⁴ <http://www.bpb.de/izpb/7492/warum-medien-wichtig-sind-funktionen-in-der-demokratie?p=all>, Erişim 30.01.2019.

²⁰⁵ <http://www.bpb.de/izpb/7492/warum-medien-wichtig-sind-funktionen-in-der-demokratie?p=all>, Erişim 30.01.2019.

²⁰⁶ Hafez, Richter, 44.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AVRUPA'DA RADİKALLEŞME ORANLARI VE GEREKÇELERİ

11 Eylül 2001 saldırılarından sonra, özellikle Almanya ve Avrupa'da hızlı bir şekilde büyüyen İslam dini adı altında hareket eden radikal dini gruplar olmuştur. Bu radikal dini grupların yaşamlarını sürdürebilmeleri için yeni alanlara yönelmeleri gerekmiştir. Bununla birlikte ekonomik kaynaklarını sağlamak ve grup üyelerinin sayılarını çoğaltmak için Avrupa ve özellikle Almanya'ya yerleşmişlerdir.²⁰⁷

Savaşların yoğun olduğu ülkelerden farklı yollarla gelen göçmenler, Avrupa'da sorun haline gelmektedir. Bu bölümde radikal dini grup mensuplarının Almanya'ya hangi ülkelerden geldikleri ve hangi etnik yapıya sahip oldukları incelenmeye çalışılacaktır. Ayrıca göçmenlerin Avrupa'ya gelme nedenleri, göçlerin asıl sebepleri üzerinde durulmuştur. Bu radikal grupların Avrupa'ya gelerek kültür ve yaşamlarıyla, sığındıkları ülkeleri ne tarzda etkiledikleri araştırılmıştır. Ayrıca sosyal çevreye uyum sağlayabilmeleri yada bu konuda ne türlü güçlüklerle karşılaştıklarına bakılmıştır.

Bir süredir İslam dini ve radikal gruplar eylemlerinden dolayı kamouyununda tartışılmaktadır. Bazı bilimsel tartışmalar radikalleşme ile ilgili tedbirler önerirken, siyasetde meseleyi güvenlik reflekslerinden hareketle yaklaşmaktadır. Özellikle Müslüman gençlerin hedef olarak gösterilmesinin sebepleri arasında giyim kuşamları ve toplumda hal ve hareketlerin olduğu ve İslam dininin bir terör dini olarak gösterilmesi yer almaktadır. Yoğun baskılara rağmen kendini kontrol edebilen gençler olduğu gibi, kontrolünü kaybeden ve bu sebeple İslam dinine zarar veren gençler de mevcuttur.²⁰⁸

3.1. ETNİK KÖKEN

İslam dini Almanya'da, Hristiyanlık'tan sonra en çok inananları bulunan dindir. Müslüman nüfusu 20. yüzyılın ikinci yarısından bu yana Orta Doğu, Asya, Balkanlar ve Kuzey Afrika'dan gelen göçlerden kaynaklanmaktadır. Sünniler çoğunluktadır. Almanya'daki Müslümanların etnik kökeni son yıllarda göçmenlik nedeniyle daha da çeşitlenmiştir. Etnik köken olarak Müslümanlar arasında Türkiye kökenli

²⁰⁷ Verfassungsschutz Berlin, "Hintergründe zu den Angehörigen des salafistischen Spektrums in Berlin", *Senatsverwaltung für Inneres und Sport*, Berlin 2017, 4.

²⁰⁸ Maruta Herding, "Radikaler Islam im Jugendalter, Deutsches Jugendinstitut", *Arbeits und Forschungsstelle Rechtsextremismus und Fremdfenfeindlichkeit*, Halle (Saale) 2013, 42.

Müslümanların sayısı mutlak anlamda büyük ölçüde istikrarlılığını devam ederek korumuştur. Orta Doğu'dan gelen Müslümanlar, % 17'lik pay ile ikinci büyük grubu oluşturmaktadır. Almanya'daki Müslümanların sayısının, nüfusun % 5,4 ila % 5,7'sine arasında tekabül ettiği, 2017 yılında yaklaşık 4,4 ila 4,7 milyon kişi olduğu tahmin edilmektedir.²⁰⁹

Bir bütün olarak Alman toplumuyla karşılaştırıldığında, Müslüman göçmenlerin gözle görülür biçimde daha dindar oldukları iddia edilmektedir. Müslümanların % 50'sinin kendilerini daha “daha dindar” ve % 36'sının daha “ılımlı inananlar” olarak nitelendirdiğini göstermektedir. Toplam nüfusun % 52'si “orta derecede dindar” ve % 18'i “muhafazakar dindardır”. Almanya'da yapılan çalışmalarda dini bağlantısı zayıf olan kişiler de görülmüştür. Dindar ve aşırı dindar oranı, Müslümanların egemen olduğu ülkelerin aynı çoğunluğundan gelen gayrimüslim göçmenler arasında nispeten daha yüksektir. 2008'de yapılan araştırmalarda yaklaşık 1.8 milyon Müslümanın Alman vatandaşı olduğu tespit edilmiştir. Aynı zamanda, Almanya'da yaşayan Müslümanların yaklaşık % 63'ünde Türkiye göçmen kökenli olduğu, 1960'larda ve 1970'lerde Türkiye'den gelen misafir işçiler olarak adlandırılan “göçmen işçi” alımına kadar izlenebilir. Diğer Müslümanlar ağırlıklı olarak Arnavutluk, Bosna Hersek, Kosova, Irak, İran, Fas, Afganistan, Lübnan, Pakistan, Suriye ve Tunus'dan gelen göçmenlerdir.²¹⁰

Almanya'daki genç Müslümanların radikalleşme süreçleriyle ilgili kamuoyu tartışmalarının yanı sıra, bu süreçlerde göç arkaplanının rolü sorusunun tartışılması genel uyum sorunlarıyla bağlantılıdır. Örneğin, 2007'den itibaren “Ekstremizm ve Terörle Mücadele Olarak Entegrasyon” başlıklı yayında “Anayasa'yı Koruma Federal Ofisi (BfV)” İslami radikalleşme ve buna katılma sürecinde motivasyon temel faktör olarak entegrasyon eksikliğini belirtmiştir.²¹¹ Yapılan değerlendirmelerde, Almanya'da yaşayan göçmen kökenli insanlar üzerinde etkisi olabilecek hususlara da işaret etmektedir. Entegrasyon için göçmenleri suçlamak yerine, yapısal ve sosyal

²⁰⁹ http://www.bamf.de/SharedDocs/Anlagen/DE/Publikationen/WorkingPapers/wp71-zahl-muslime-deutschland.pdf?__blob=publicationFile%7CSudie, Erişim 15.02.2019.

²¹⁰ <http://www.deutsche-islam-konferenz.de/DIK/DE/Magazin/Gemeindeleben/ReligiositaetMLD/religiositaet-mld-node.html>, Erişim 16.02.2019.

²¹¹ Elmar Theveßen, *Terroralarm. Deutschland und die islamistische Bedrohung*, 1. Auflage, Rowohlt Verlag, Berlin 2005, 184-210.

dezavantajlar veya ırkçılık gibi olguların da Müslüman gençlerin radikalleşmesine sebep olduğu belirtilmektedir.²¹²

Afganistan ve Irak savaşı, sonrasında Suriye/Orta Doğu'daki çatışmalar, Avrupa'daki Müslüman diaspora grupları için özel bir öneme sahip olmuştur. Bu savaşlar Müslüman gençlerin katılması için propaganda aracı olarak kullanılmıştır. Almanya'daki genç Müslümanlarda bu propagandalara maruz kalmıştır. Bu nedenle Almanya'da yaşayan Müslüman grupların, diğer ülkelerde savaş ve baskı altında yaşayan Müslümanlara olan ilgileri, ikamet ettikleri ülkelerde yaşadıkları aşağılanma ve mağduriyet duygularıyla birleşince, dini gruplarda özellikle de gençlerde dini radikalizmin artmasına yol açmıştır.²¹³

Almanya'da yaşayan Müslümanların yabancılaşma, aşağılanma ve ayrımcılığa bağlı kalıcı kompleksleri gibi olumsuz yönler, radikal ve aşırı yanlısı grupların propaganda aracı olarak kullanılmasına ve birçok üyenin bu sayede kazanılmasına yol açmaktadır. Siyasal kutuplaşma ve kamusal alandaki tartışmalar, Müslümanlar arasında dışlanmaya neden olmakta. Bu da yabancılaşmaya ve yeni kimliklerin aranmasına yol açmaktadır. Ayrıca iş hayatında yaşanan ayrımcılık ve iş bulamama nedeninden dolayı işsizlik gibi durumlarda Müslüman gençlerin radikalleşmesine yol açabilecek yollardır.²¹⁴

Kamu yayınları, çoğu zaman entegrasyon eksikliğinin, radikalleşmenin şiddete dönüşmesine neden olabilecek bir motivasyon faktörü olduğuna işaret etmektedir. Devlet yayınları, İslam dininden kaynaklandığını belirttikleri bu sorunun, radikalizmin önlenmesinde başarılı entegrasyonun temel bir katkı olduğunu düşünmektedirler.²¹⁵

Bilimsel bulgulara rağmen, “entegrasyon” ve “Müslümanların şiddete yönelik radikalleşmesi” konularını kamu tartışmalarında yer alması ve çeşitli sosyal sonuçlara yol açabileceği görülmektedir. Bu yüzden toplumda İslam dinine ve Müslümanlara yönelik çeşitli tehlikeler ortaya çıkmaktadır. Bu tehlikelerin başında ırkçılık, sağcı popülizm ve İslamofobi'nin yayılması gelmektedir. Bununla beraber Avrupa ve

²¹² Peter Waldmann, *Radikalisierung in der Diaspora. Wie Islamisten im Westen zu Terroristen werden*, 1. Auflage, Mumann Verlag, Hamburg 2009, 32.

²¹³ Matenia Sirseloudi, “Radikalisierungsprozesse in der Diaspora“, *Aus Politik und Zeitgeschichte*, Band 44, Frankfurt am Main 2010, 39–42.

²¹⁴ Waldmann, 30.

²¹⁵ Bundesamt für Verfassungsschutz, “Islamismus aus der Perspektive des Verfassungsschutzes 2008“, Herausgeber Bundesministerium des Innern, für Bau und Heimat, Köln 2008, 10.

özellikle Almanya’da yaşayan her etnik kökene sahip birçok Müslüman vatandaş da dahil olmak üzere, her gün psikolojik baskıya maruz kalabilmektedirler. Almanya’da yabancılar ve özellikle Müslümanların entegrasyon konusunun sürekli gündemde tutulması, artan ırkçılık sorununu da ortaya çıkarmaktadır. Avrupa’da her geçen gün İslam’a karşı bir korku ve nefretin yayılması bunun göstergesidir.²¹⁶

Almanya’da güvenlik makamları, radikalleşme süreçlerinin göçmen gruplardan ortaya çıkarak yayıldığını söylemekte, bunu da “entegrasyon eksikliklerine” bağlamaktadırlar. Ayrıca onlar medyada, radikal dini grupların oluşmasının bizzat İslam dininden kaynaklandığını ısrarla iddia etmektedirler. Onlar bazı gerçekleri ihmal etmektedirler. Zira Avrupa’nın sömürge tarihine bakıldığında onların Müslümanlara yönelik gerçekleştirdiği katliamlar ve savaşlar Müslümanlar arasında radikalleşmenin oluşmasında doğal bir sebeptir. Küresel çapta 11 Eylül saldırılarından itibaren dünyada İslam’ın baskılanması hususu Almanya’da da uygulanmıştır. Almanya’da, bilimsel yayınlar ve güvenlik kuruluşları “İslami radikalizm, terörizm“ üzerine yoğunlaşmaktadırlar.²¹⁷

Gerçek şu ki Avrupa’da mahkum olan Müslüman teröristlerin dinine mensup olarak görünen teröristler, farklı etnik kökenlere, mesleklere ve özelliklere sahip oldukları, farklı yaşamlardan ve yaş grubundan geldikleri görülmektedir. Oldukça aşırı katı ve muhafazakar olan failler, genellikle geçmişten yaptıkları hatalardan kurtulmak için, bu radikal gruplarda kendilerini daha rahat bir şekilde ifade etmeye çalışmaktadırlar. Bazıları politize olmuş, bazıları ise siyasete çok az ilgi göstermiştir.²¹⁸

2011 yılı Almanya Federal Anayasa Korunması Raporu’na göre, Almanya’da 38.080 kişinin organize edildiği 29 İslamcı grup vardır. En çok üyesi olan 32.270 kişi ile, Türkiye kökenli dini bir organize olan Milli Görüş’tür. Geri kalan 3.590 kişi Arap kökenli insanlardan oluşmaktadır. Almanya’da genç Müslümanlar için bir başlangıç noktası olarak görülmektedir. Genç erkek ve kadın Müslümanların bir kısmı, cami dernekleri bağlamında sunulan din hizmetleri ile irtibatlı iken, bir kısmı başka İslamcı

²¹⁶ Guido Steinberg, “Im Visier von al-Qaida. Deutschland braucht eine Anti-Terror-Strategie“, *Edition Körber-Stiftung Verlag*, 1. Verlag, Hamburg 2009, 31-42.

²¹⁷ Herding, 48.

²¹⁸ Herding, 50.

çevrelerce özellikle gençlerin bireysel yönelimleri üzerinde etki eden faaliyetlere katılmaktadır.²¹⁹

Bu bağlamdaki en önemli gençlik faaliyeti, Milli Görüş'e aittir. Bu teşkilat, Almanya'da doğru İslam imajını temsil etmeye odaklanmaktadır. Son yıllarda bu teşkilat içerisinde gençler ve yaşlılar arasında bir kuşak değişiminin getirdiği rahatsızlıklar görülmektedir.²²⁰

Daha sonra yapılan yeni değerlendirmelerde Milli Görüş'ün gençlik neslinin kurucu neslinden uzaklaştığını ve Alman toplumuna daha fazla benzediğini varsaymaktadır. Almanya'da, Almanya Müslüman Gençliği (MJD) veya genellikle yerel gruplar aracılığıyla örgütlenen "Lifemaker'lar" gibi çeşitli dini gençlik kuruluşları vardır. Bu nedenle şimdi hız kazandığı tahmin edilen Lifemakers grupları içinde, İslamcı mesajları dünyadaki siyasal militanlık ve dünyadaki yeni nesil bilinçli genç Müslüman neslini özgürleştirmeye çalışan Mısırlı vaiz Amr Khaled tarafından, ibadet merkezli ve erişilebilir hale getirildi. Bu bütünleşme yanlısı bir Batı İslamı ve toplum anlayışı yeni nesiller tarafından tanımlanmış popüler Müslümanlar olarak adlandırılan Müslüman bir gençlik kültürünün yaklaşımlarıyla sonuçlanmaktadır. Bu gençlik örgütlerinin özelliği, Batı pop kültürü estetiği ile ve ortodoks İslam muhafazakarlığını birleştirmektir.²²¹

Bu konuda modern gençlik kültürel trendleri, örneğin "Styleislam", dini hip-hop grupları ve açıkça Müslüman çevrimiçi ağlar gibi moda etiketleri yayılmaya çalışılmaktadır. Ancak İslam dininin stratejisi, İslam'ın modernleşmesine veya Batılılaşmasına dayanmadığı algısı devam etmektedir. Daha ziyade, Batılı toplumlardaki Müslüman göçmen gençlerin, pop-kültürel estetiğin yaşantısını İslami hale getirilmesiyle ilgilidir. Ancak her ne kadar kendilerini ılımlı İslam hareketleri bağlamında gösterebilirler, "pop-İslam" gençlerin katı İslami inançlara sahip olduğu anlaşılmıştır. Örneğin kadınlar için başörtüsü, kamusal alanlarda cinsiyet ayrımı,

²¹⁹ Bundesministerium des Innern (2012): Verfassungsschutzbericht 2011. Online unter: www.verfassungsschutz.de/download/SHOW/vsbericht_2011.pdf, Erişim 05.03.2019.

²²⁰ <https://www.perlentaucher.de/buch/werner-schiffauer/nach-dem-islamismus-eine-ethnografie-der-islamischen-gemeinschaft-milli-goerues.html>, Erişim 09.03.2019.

²²¹ Julia Gerlach, "Pop-Islam revisited: Wohin entwickelt sich die transnationale Jugendbewegung der „neuen Prediger" in Europa und in der Arabischen Welt?", In: Hunner-Kreisel, Christine/Andresen, Sabine (Hrsg.): *Kindheit und Jugend in muslimischen Lebenswelten. Jugend, Aufwachsen und Bildung in deutscher und internationaler Perspektive*, Ch. Links Verlag, 1. Auflage, Wiesbaden 2010, 109-124.

evlilikten önceki cinsel yoksunluk ve daha dar anlamda politik olarak aktif olmamaları, Müslüman olmayan kesimler tarafından hep ön yargı ve onlara mesafeli davranılmasına sebep olmuştur.²²²

Bu dinsel gençlik faaliyetlerinin temel özellikleri, iyi eğitilmiş gençlerin, köken ailelerinin eski veya çok yaygın kültürel ve dini modellerine karşı, aynı zamanda Müslüman olmayan çoğunluk toplumunun rol ataması, damgalanması ve klişeleşmesine karşı sınırlandırma çabaları yer almaktadır. Bununla birlikte, burada diğer İslami gruplardan ayrılma eğilimi yoktur. Ek olarak, bu çok etnik gruptan oluşan faaliyetler aynı zamanda çoğunluk toplumla ilişkilerle de ilgilenmekte ve böylece kültürel değişim süreçlerini hızlandırmaktadır.²²³

Genel olarak Almanya'daki radikal aşırılık veya terör mensupları, iki farklı gruba ayrılmaktadır: *İçerdekiler* ve *Dışarıdan* gelenler. Dışarıdan gelenler, mülteciler, öğrenciler, sığınmacılar ve göçmenlerdir. Bu kişiler, kendi radikal dini görüşlerini yaymak ve silahlı cihad eylemlerini teşvik etmek veya gerçekleştirmek üzere Avrupa'ya özellikle de Almanya'ya gelmektedirler. İçerdekiler ise, genel olarak yasalardan ve hayatlarında farklılık yaşamak isteyen maceracılar ve daha önceden göç etmiş, topluma yabancılaşmış olan ikinci veya üçüncü nesil göçmenlerdir. Bu gruba mensup olanlar yeterli sosyal ve ekonomik koşullara sahip değildir.²²⁴

Avrupa'da radikalleşen göçmen genç nüfus kendilerini, hem Batı toplumlarından hemde geleneksel İslami kesimlerden ayrı tutmaktadır. Kendilerini, İslam ümmetinin bir parçası olarak gören bu kesim, Avrupada'ki ırkçılığın ve İslam düşmanlığının, bu ülkelerde yaşayan Müslümanları ezdiğini ve baskı altında tuttuğunu ve Batılı sömürgeci güçlerin de, diğer Müslümanlara karşı baskı politikası uyguladığını düşünmektedirler.²²⁵

Genellikle Selefi ideolojiyi benimseyen bu gençler, kendilerini, ne Avrupalı ne de geldikleri ülkenin vatandaşı olarak görmektedirler. Böylece hem bu toplumlara yabancılaşmakta hem de bu toplumlar tarafından ötekileştirilmektedirler. Radikal

²²² Götz Nordbruch, *Islamische Jugendkulturen in Deutschland*. Online unter: www.bundestag.de/das-parlament/2010/27/Beilage/006.html, Erişim 09.03.2019.

²²³ Herding, 68.

²²⁴ Farhad Khosrokhavar, "Terrorism in Europe and the Middle East", *University of Aarhus (Denmark)*, 2008, 8.

²²⁵ Khosrokhavar, 8.

örgütlere üye olan bu kişiler, yeni kimlik edinmekte, kutsal bir görev ifa etme imkanı bularak, Batılı ve Doğulu toplumlardan intikamlarını almaktadırlar.²²⁶

Zamanla radikal örgütlere üye olan diğer Avrupalı gençler ise, İslamı seçen diğer dinin mensuplarıdır. Bu kişilerin tamamı, aslında radikal örgütlere dahil değildir, ancak zamanla küçük bir kısmı bu örgütlerin ideolojisinden etkilenebilmektedir. Bu kişiler, böylece yetiştikleri topluma düşman olmaktadır. IŞİD ve el-Kaide gibi, İslam ülkelerinin yönetimlerini ve yöneticilerini, yeteri kadar dindar bulmayan radikal Avrupa'lı gençler, ABD ve İsrail'i bütün sıkıntıların nedeni ve kendi ülkelerini de, Batı ülkelerin kuklası olarak görmektedirler. Bu kişiler, dünya genelinde, İslam hilafetinin kurulmasını savunmaktadırlar. Kendilerini İslam ümmetinin savunucusu olarak görmektedirler.²²⁷

Bu gençlerin radikalleşmelerinde ırkçılığın ve aşırı sağın rolünden de bahsetmek gerekmektedir. Günümüzde Avrupa toplumlarında ve siyasi elitler arasında artan şekilde İslam düşmanlığı ve aşırı ırkçılık eğilimleri görülmektedir. Bu kişiler, toplumdaki farklı dini grupların, kendi dinlerini ve kültürel değerlerini yaşamalarına izin vermemekte, aksine yasaklayıcı politikalar uygulamaktadır. Bu da gençler arasında kurbanlaştırılma düşüncesini güçlendirmekte ve yaşadıkları toplumda kendilerine ait bir gelecek bulamamaktadır. Radikal terör örgütleri de, yukarıda ifade edildiği üzere, gençlerin bu ruh hallerinden istifade etmekte ve bu gençleri kendi saflarına çekmek için çabalamaktadırlar.²²⁸

Avrupa'lı cihatçıların özelliklerine baktığımızda, öncelikle en az üçte birinin, çifte vatandaşlığa sahip olduğu görülmektedir. Cinsiyet açısından, bunların büyük bir kısmı, erkektir. Bunların çok azı, yüksek sosyo-ekonomik sınıftan gelmektedir. Eğitim düzeyleri genelde düşüktür. Erken yaşta okuldan soğumakta olan bu gençler, okulu bırakarak düşük seviyede eğitim verilen kurumlarda belli projelerde yer bulmaktadırlar. Bir çoğu diploma sahibi olamazken, başvurdukları işlerde genellikle olumsuz cevaplar almaktadırlar. Ya da iş kurumuna başvurarak, işsizlik maaşı alarak, hem kendilerine hemde topluma herhangi bir faydaları olmadadan yaşamaktadırlar.²²⁹

²²⁶ Khosrokhavar, 10.

²²⁷ Khosrokhavar, 12.

²²⁸ Khosrokhavar, 3.

²²⁹ Marc Sageman, "Understanding Terror Networks", *University of Philadelphia Press*, 2004, 14.

Bazıları, sonradan Müslüman olmuş veya bir kısmı Müslüman olsa da, daha önce dini ritüelleri yeteri kadar yerine getirmemekteydi. Aralarında, önceden uyuşturucu ve alkol kullananlarda olmuştur. Bunların çoğu evli insanlardır. Geçmişte bir suç işledikleri için sabıka kayıtları bulunmaktadır. Ortalama yaşları 27'dir. Bu kişiler, evlerde veya radikal olarak tanımlanan camilerde derslere katılarak, örgüt elemanları ile irtibatla bulunarak veya internet üzerinden örgütün ideolojisini benimseyerek hareket etmektedirler.²³⁰

3.2. GÖÇ

İnsanlık tarihi boyunca göç yaşamın bir parçası olmuştur. Bundan ötürü göç olayını basit bir eylem olarak kabul etmek yanlıştır. Savaş, sosyo-ekonomik ve değişik sebeplerle gerçekleşen göçler, göç alan ve göç veren toplumları her açıdan etkilemektedir. Hz. Adem'den bu yana insanlık, tarih boyunca Peygamberlerin ve kavimlerinin göçlerine şahitlik etmiştir. İslam Peygamberi Hz. Muhammed, Hz. Nuh, Hz. Musa, Hz. İbrahim ve bir çok Peygamber Allah'tan aldıkları emir doğrultusunda göç etmişlerdir. İnsanlığın başlangıcından itibaren süre gelen göç kavramı kadim bir geçmişe sahip olmasına rağmen bu kavramla ilgili çalışmaların kısa bir tarihe sahip olması dikkat çekicidir.²³¹

İkinci dünya savaşından sonra Avrupa ülkelerine yönelik göç eden Müslüman göçleri demografik, politik ve ekonomik nedenlerle gerçekleşmiştir. Göçlerin oluşumunu genel itibariyle sırasıyla dört dönemde toplamak mümkündür. Bu periyodik sürecin ilk evresi *sömürge göç* evresidir. Sömürge dönemi sonrası Avrupa'daki Müslümanların önemli özelliklerinden biri, daha önceden Avrupa'lının sömürmesine maruz kalan ülkelerden gelerek gruplaşmalarıdır. Avrupa ülkeleri göç eden bu gruplarla eşit haklara sahip olmayı kabullenmekte zorlanmışlardır, çünkü bundan önce bu insanlar Avrupa tarafından bizzat yönetilmekteydi.²³²

Bu periyodik dönemin ikinci evresi ise *Uluslararası İşgücü Göçü* evresidir. Altmışlı yıllardan sonra daha çok gündeme gelmeye başlayan bu evrede ekonomi en

²³⁰ Sageman, 38-41.

²³¹ Hüseyin Köftürcü, "Avrupa'da Müslüman-Hristiyan Bağlamında Göç Olgusu", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 10, Sayı: 50, 2017, 1.

²³² Kadir Canatan, *Avrupa'da Müslüman Azınlıklar*, İnsan Yayınları, İstanbul 1995, 12-14.

belirleyici etken olmuştur. Yetmişli yılların başında petrol krizi nedeniyle işçi alımı neredeyse bitme seviyesine gelmiştir. Periyodik dönemin üçüncü evresi; *Aile Birleşimi* veya *Sosyal Göç* evresidir. Gerçekleşen göç başlangıçta geçici bir süreliğine görülmüş olsada bu süreç Batılı ülkelerin sürekli iş gücü ihtiyacı sebebiyle devam etmiştir. İşçiler ailelerini yanına almış ve aile bütünlüğü sağlanmıştır. Periyodik evrelerin sonuncusu ise *Mültecilik* evresidir. Avrupa bu mültecilerin göç durumunu doksanlara kadar kabul etmiştir. Bu durum doksanlardan sonra Avrupa toplumu açısından sorun teşkil etsede mülteciler geri dönmeyi kabul etmemiş ve doksanlı yıllardan sonra Avrupa ülkelerine kaçak olarak girmeye devam etmiş ve bu ülkelerde kaçak işçi olarak çalışmışlardır.²³³

Dünyada son dönemlerde oluşan savaşlar ve ekonomik problemler nedeniyle Batı'ya yönelik yeni birçok göç hareketleri oluştuğunu belirtmek gerekir. Bu göç hareketleri savaşlar ve ekonomik nedenlerden dolayı varlığını devam ettirecektir. Göç dalgalanmasından birçok ülke, hem sosyal hemde ekonomik yönden etkilenecek bir sorunla karşı karşıya kalmaktadırlar. Dünyanın her yerinde göç hareketleri çoğalmaktadır. Göç alan ülkeler bu soruna karşı kararlar alarak göçmenleri memleketlerine geri göndermektedirler.²³⁴

Günümüzde göçmenler sınır kapılarını çaldıklarında, kapıları çökerten tehditkar yandaşlar olarak görülselerde, geldikleri toplumlardan çok daha fazla gelişmiş toplumlara kaçak bir şekilde girmeye devam etmektedirler. Kaçak girmelerinin nedeni, yaşamak zorunda oldukları veya istedikleri ülkelerin toplumlarında daha az mülteci ve göçmen görmek isteyen Avrupa'lıların, yabancıların kendi ülkelerinde mültecileri görmek istemediklerini söylemek yanlış olmayacaktır. Yukarıda belirtilen koşullar doğrultusunda "yabancı" olarak belirtilen göçmen gruplar yeri geldiğinde politikacıların hedefinde birer nesne yeri geldiğinde ise bulundukları ülkelere sağladıkları katkılardan ötürü birer özne olarak nitelendirilmektedirler.²³⁵

Avrupa ülkelerinin iş gücü alımına etki eden birincil faktör *demografi*; ikincil faktör ise *ekonomik* büyümedir. Almanya, geç sanayileşen bir ülke olmasından ötürü 19. yüzyılın sonuna kadar iş gücü alımında bulunmamıştır. Bunun temel nedenlerinden biri, ülkenin klasik manada bir sömürgeci anlayışa sahip olmayışındır. Almanya, ilk kez 1955

²³³ Canatan, 12-14.

²³⁴ Stephen Castles-Mark J. Miller, "Göçler Çağı", çev. Bülent Uğur Bal-İbrahim Akbulut, *İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları*, İstanbul 2008, 12-14.

²³⁵ Canatan, 80-97.

senesinde İtalya ile iş göçü anlaşması imzalamıştır. 1961 yılında Berlin Duvarı'nın inşasıyla Doğu Avrupa'dan gelen iş gücü potansiyelini yitiren Almanya, İtalya dışındaki diğer Akdeniz ülkeleriyle de muhtelif göç anlaşmalarına imza atmıştır. 1960 yılında İspanya ve Yunanistan, 1961'de Türkiye, 1968 senesinde de Yugoslavya iş göçü anlaşması yapılan ülkelerdendir.²³⁶

Almanya'da müslümanların yaşamları ile ilgili yapılan araştırmalarda, Almanya'ya göçün en yaygın nedenleri ilk olarak aile üyesi olarak giriş yapanlar % 62 ve aile göçmenleri olarak giriş yapanlar % 41 oranındadır. Göçmenlerin neredeyse % 22'si iş olanaklarının Almanya'da fazla olmasından Almanya'ya gelmişlerdir. Mülteci veya sığınmacı olarak, katılımcıların % 20'si Almanya'ya gelmektedir. Eğitim için Almanya'ya gelenlerin oranı çok daha azdır. Almanya'ya bağımsız bir şekilde gelen katılımcıların grubu ise daha azdır. On göçmenden sadece biri serbest meslek sahibi olarak Almanya'ya gelmektedir. Belirsiz nedenlerden dolayı Almanya'ya göç etmeye karar verenler ise % 20'dir.²³⁷

Bununla birlikte, Almanya'ya göç etme nedenleri göç edilen ülkeden ülkeye değişmektedir. Veriler, bireysel göçmen gruplarının farklı göç durumlarını yansıtmaktadır. Birincisi, bu ülkeler Federal Almanya Cumhuriyeti'nin 1960'larda "ekonomik mucizeler" döneminde yabancı işçi alımı için işe alım anlaşması imzaladığı diğerlerinden ayırt edilebilir. Türkiye ile (1961) beraber ek olarak, daha önce Yugoslavya olarak kabul edilen Güneydoğu Avrupa Ülkesi (1968), Fas, Kuzey Afrika (1963) ve Tunus'tur (1965). Bu ülkelerden gelen göçmenlerin, Almanya ile işe alma anlaşması olmayan ülkelere gelen insanlardan fazla profesyonel nedenlerle Almanya'ya göç etme olasılıkları daha yüksektir.²³⁸

Türkiye'den gelen Anadolu insanından % 33'ü çalışmak için, % 62'si ise bir aile evliliği vasıtasıyla Almanya'ya göç etmiştir. Aynı durumu Kuzey Afrika'dan göç eden insanlar arasında da benzerlik göstermektedir. Oradan gelenlerin % 22'si iş nedeniyle,

²³⁶ <http://focus-migration.hwwi.de/Germany.1509.0.html?&L=1>, Erişim 19.03.2019.

²³⁷ Dr. habil. Sonja Haug, Stephanie Müssig, M.A., Dr. Anja Stichs, "Muslimisches Leben in Deutschland", *im Auftrag der Deutschen Islam Konferenz, Bundesamt für Migration und Flüchtlinge*, 1. Auflage, Forschungsbericht 6, Nürnberg 2009, 120.

²³⁸ Hedwig Rudolph, "Die Dynamik der Einwanderung im Nichteinwanderungsland Deutschland", *In: Fassmann, Heinz; Münz, Rainer (Hg.): Migration in Europa. Historische Entwicklung, aktuelle Trends, politische Reaktionen. Frankfurt Campus*, Frankfurt 1996, 161-181.

% 44'ü aile üyesi olarak ve % 36'sı ise çeşitli nedenlerden dolayı Almanya'ya gelmişlerdir.²³⁹

Göç alan ülkeler içerisinde Almanya Amerika'dan sonra ikinci sırada gelmektedir. Bu göç fazlalığı hasebiyle Almanya 2005 yılında yeni bir göç politikası izlemeye başlamıştır. Buna göre Almanya bu yasayla yabancıların Alman vatandaşı olmasını kolaylaştırarak bu insanlara karşı bir asimilasyona yönelmiştir.²⁴⁰

Almanya'ya göç nedenleri, Federal Cumhuriyeti ile işe alım anlaşması olmayan ülkelerden için farklıdır. Göç nedenleri arasında (sivil) savaşlar, etnik problemler ve siyasi çatışmalar sayılabilir. Özellikle Soğuk Savaş'ın sona ermesi, yeniden Orta Asya göçü teşvik etti. Bu bölgeden gelen insanların neredeyse yarısı aileve sebeplereler göç etmiştir.²⁴¹

Güneydoğu Avrupa bölgesinde yaşayan insanlar, Almanya'ya göç etme konusunda özel bir yere sahiptirler. Eski Yugoslavya'ya ait ülkeler bu özelliklere sahiptir. Almanya ile iş anlaşması sonucu yapılan göçlerin % 28 iş göçü, % 59'u aile birleşimi ile yapılmıştır. Ancak 1990'ların başındaki Balkan ihtilafları, Güneydoğu Avrupa'da yaşayan insanların Almanya'ya kaçmalarına veya buraya sığınma başvurusu yapmalarına neden oldu.²⁴²

Müslüman göçmenler hasebiyle Avrupa'da varlığını sürdürmeye çalışan İslam günümüzde önemli bir konu haline gelmiştir. Göçten ötürü dinler arası mesafe azalmış, dinler arasındaki diyalog değişime uğramıştır. Avrupa'da başlayan yenilenme dönemiyle birlikte İslam, hem olumlu hemde olumsuz yöndeki değişimlerin üzerinde önemli bir etken olmuştur. Bununla beraber İslam karşıtı düşünceler orta çağ İslam korkusunu güncelleyerek İslamafobi hastalığını ortaya çıkarmıştır.²⁴³

Avrupa'ya yapılan göçler neticesinde tepkiler ve sorunlar orta çıkarak, göç edenler hakkında olumsuz ön yargılar oluşmuştur. Göç eden Müslümanlar Avrupa'lılar tarafından özellikle 11 Eylül olaylarından sonra terörle birlikte anılmışlardır. Her ne

²³⁹ Haug, Müssig, Stichs, 122.

²⁴⁰ Abdurrahman Karataş, *Almanya'daki Türkiyeli Göçmenler Özelinde Asimilasyon ve Entegrasyon*, (Yüksek Lisans Tezi), Ankara Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006, 9.

²⁴¹ Rainer Münz, Wolfgang Seifert, Ralf Ulrich, "Zuwanderung nach Deutschland: Strukturen, Wirkungen, Perspektiven", *Frankfurt Campus*, Frankfurt 1997, 42-43.

²⁴² Haug, Müssig, Stichs, 123.

²⁴³ Nilüfer Göle, *İç İç Girişler: İslam ve Avrupa*, Metis Yayınları, İstanbul 2008, 11.

kadar Müslümanlar arasında Avrupa’da kendini geliştiren ve ülkeye katkı sağlayan kişiler olsa da, Müslümanların etnik, kültür ve eğitim farklılıkları görmezden gelinerek İslam dinini bir terör yapısı olarak görmektedirler. Avrupa’lılar tarafından Müslümanlara karşı oluşan bu ön yargı, Müslümanların radikalizm ve teröizm ile anılması, onların modern bir insan olamayacağı sonucuna ulaştırmıştır.²⁴⁴

İkinci Dünya Savaşı sonrasında Avrupa ihtiyaç duyduğu iş gücünü özellikle Güney Avrupa Ülkelerinden gelen göçmenlerle sağlamasıyla birlikte gelen göçmenler toplumu yalnızca kültürel değil, ekonomik, siyasal vb. konularda da tartışmaların merkezinde yer almışlardır. Geçici olarak düşünülen işçilerin kalıcı hale gelmesiyle yerli ve yabancıların ilişkisi, göçmenlerin aleyhine değişmeye başlamış ve onlar yabancı karşıtı söylemlerin hedefi haline gelmiştir. Yabancı düşmanlığı göç etmiş toplulukların birlikte yaşamalarına zarar veren, göç eden grupların yaşam haklarına kasteden ekonomik, tarihsel, kültürel vb. temellere sahip olan çok boyutlu bir sıkıntıdır. Başta Almanya olmak üzere Avrupa’daki bir çok ülkede bulunan aşırı sağ partilerin düşünce ve hareketlerinin diğer gruplar tarafından da desteklenmesiyle toplumda çözülmesi gittikçe zorlaşan küresel bir sorun haline gelmektedir.²⁴⁵

Göçmen işgücü üzerindeki kontrolün kaybedilmesiyle 1960’lı yıllarda Avrupa ülkelerine gelen işçileri konukseverlikle karşılayan toplumun yerini, yabancı düşmanlığına eğilimi artmış bir topluma bırakmıştır. Toplamların birlikte yaşamalarının önündeki en büyük engellerden biri yabancı düşmanlığıdır. Yükselen aşırı sağın hedefi haline gelen onlarca Türkiye göçmeni özellikle 1970’lerdeki belli başlı gelişmelerden (petrol krizi, işsizlik, durgunluk vb.) ötürü hayatlarını kaybetmiştir.²⁴⁶

Almanya, ülkesine gelen göçmenlerin varlığının kalıcı olduğunu hiçbir vakit kabullenmemiş ve her daim yabancıların iş göçünü engellemeye çalışmıştır. Bir dönem ülke hükümeti yerli halk ve yabancı işçiler arasında yaşanması muhtemel etnik bir çatışmadan duyduğu endişeden ötürü birçok yabancı işçiyi ana vatanlarına geri göndermiştir. Almanya’nın dış göçü durdurmak istemesindeki başka bir neden ise 1973 yılında meydana gelen petrol krizidir. Bu nedenden ötürü yabancı işçilerin ülkeye gerçekleştirdikleri göçler yasaklanmış, işsiz olan ya da sözleşmesi biten işçiler

²⁴⁴ Jocelyn Cesari, “Avrupa: İslami Bir Kesit”, *Avrupa ve Amerika Müslümanları*, ed: Shireen Hunter-Huma Malik, Gelenek Yayıncılık, İstanbul 2003, 34-36.

²⁴⁵ <http://www.muhafezakar.com/uploads/articles/53/10.pdf>, Erişim 17.03.2019.

²⁴⁶ <http://www.muhafezakar.com/uploads/articles/53/10.pdf>, Erişim 17.03.2019.

topraklarına geri gönderilmeye başlanmıştır. Yapılan bu eylemlere rağmen aile birleşimi politikaları ve yeni doğumlar hasebiyle ülkede bulunan göçmen sayısı, özellikle Müslüman sayısı artmıştır.²⁴⁷

3.3. RADİKAL SAĞIN YÜKSELİŞİ: NORVEÇ VE YENİ ZELANDA HAÇLI KATLİAM ÖRNEĞİ

11 Eylül olayları başta olmak üzere son yıllarda gerçekleştirilen terör saldırıları aşırı sağın şiddete kadar uzanan radikalleşme politikasının büyük boyutlardaki yıkıcı potansiyelini ortaya koymasından ötürü bu gerçekliğin dinamikleri ve ortaya koyduğu tehditler üzerine yeni bir tartışma başlamıştır. Göçmenler ve mültecilere dönük saldırılar ve nefret dolu söylemlerdeki artışla beraber Müslümanlar gibi savunmasız grupların Avrupa ülkelerinde gittikçe daha dışlayıcı, tahammülsüz ve şiddete varan aşırılığı normalleştiren oldukça köklü ve geniş bir eyilimin başladığına yönelik endişeleri arttırmıştır.²⁴⁸

Avrupa’da gittikçe yükselen farklı toplumlar ve devamında kültürlerin bir arada yaşamlarını sürdürebilmeleri önündeki en büyük engellerden biri aşırı sağ partilerdir. Özellikle seçim dönemlerinde gittikçe artan popülist politikaları yabancılara yönelik söylem ve eylemlerinde kendisini göstermektedir. Bu söylem ve eylemlerin hedefinde ise Müslümanlar-Türk göçmenler yer almaktadır. Aşırı sağ partiler Avrupa’da bulunan farklı toplumların ve kültürlerin bir arada yaşamalarının önündeki en büyük engellerden biridir. Aşırı sağ partiler yabancılara dönük söylem ve icraatleriyle özellikle seçim dönemlerinde kendini göstermektedir. Müslüman ve Türk göçmenler bu söylem ve icraatlerin merkezinde yer almaktadır. Avrupa’da 1980’li yılların sonundan yükselmeye başlayan bu nefret, göçmenlerin Avrupa’nın dışında tutulması gerektiğini ancak sorunun bununla çözüleceğine dair özellikle aşırı sağ politikacılar tarafından olumsuz çözümler aranmıştır.²⁴⁹

²⁴⁷ Canatan, 21-22.

²⁴⁸ Bilgehan Öztürk, “Avrupa’da Şiddete Varan Radikalleşme ve Sağ Aşırıcılık”, *Muhafazakar Düşünce*, Sayı 53, Baskı 3, 2018, 71.

²⁴⁹ Fatih Kahraman, “Koşullu Konukseverlikten Hoşnutsuzluğa: Almanya’da Yükselen Yabancı Düşmanlığını Türk Göçmenler Üzerinden Okumak”, *Muhafazakar Düşünce*, Sayı 53, Baskı 10, 2018, 220.

Yerli milliyetçiliğin popülerleşmesi ve göçmenlere karşı takınılan düşmanca tutumun gelişmesi gibi Avrupa’da gündeme gelen eğilimler, aşırı sağa yatsınan geleneksel fikirleri tartışmaya taşıdı. Şiddet barındırmayan radikal sağın yükselişinin yanında, gerek bireysel gerekse örgütlü bir şekilde ortaya çıkan aşırı sağ şiddetine dair kaygılar gün geçtikçe artıyor. Arka planın bu şekilde olmasına rağmen Avrupa’daki şiddete kadar uzanan radikalleşme ve aşırıcılığın günümüzde dahi büyük oranlarda din temelli oluşumların kapsamında ele alındığı, lakin aşırı sağın yeterince bu çerçevede önemslenmediği gözlenmektedir.²⁵⁰

Sağ partiler günümüze kadar gerçekleşmiş seçimlerde büyük bir başarı gösterememiş olsalar da yasakları yıkma, gün içerisinde öne çıkan konuları etkileme ve toplumsal tutumları dönüştürme gibi bir çok hassas konuda git gide başarı seviyelerini yükseltiyorlar. Radikal sağ siyasetin içinde şiddet barındırmayan yükselişinin yanında, örgütlü hareketler, gayri resmi sosyal ağlar ve bireyler aracılığıyla gerçekleşmesi muhtemel olan aşırı sağ şiddetine yönelik kaygılar git gide artmaktadır.²⁵¹

Dijital iletişimin yükselişiyle ortaya çıkan potansiyel risklerden biri kümülatif radikalleşmedir. Kümülatif radikalleşmede birbirlerine düşman rakip aşırıcılık türleri hızlı bir radikalleşme sarmalında karşılıklı olarak birbirlerini beslemektedir. Müslüman karşıtı nefret suçunu inceleyen araştırmalarda, din temelli siyasi şiddet eylemlerinin Müslüman topluluklara yönelik şiddet içeren tepkileri çoğunlukla tetikleyebileceği vurgulanmıştır. Avrupa çapındaki polis istatistikleri de bu önermeyi desteklemektedir.²⁵²

Akademik ilgi büyük oranda çevrimdışı nefret suçuna odaklanmış olsa da bazı başka bulgular, şiddet eylemleriyle internet ortamındaki nefret söylemi arasında ciddi bir ilişki olduğunu gösteriyor. Kümülatif aşırıcılığın gerçekleştiği süreçleri tam olarak tespit edebilmek için daha fazla araştırmaya ihtiyaç olmakla birlikte ön araştırmalar, bu olguda medya çerçevelemesinin çok temel bir rol oynadığını gösteriyor. Örneğin medyada düşük oranlarda yer bulan veya din temelli aşırıcılık yerine ruh sağlığı

²⁵⁰ Öztürk, 80-81.

²⁵¹ Öztürk, 80-81.

²⁵² Roger Eatwell, “Community Cohesion and Cumulative Extremism in Contemporary Britain,” *The Political Quarterly*, c. 77, s. 2, 2006, 204-216.

problemi sebebiyle işlendiği tespit edilen şiddet eylemlerinin radikal sağ aşırı gruplar tarafından olumsuz bir tepkiyle karşılanma ihtimali son derece düşüktür.²⁵³

Radikal aşırı sağ grupların ana akım haber kaynaklarına duyduğu husumet göz önünde bulundurulduğunda internetin aşırı sağ muhatap kitlenin neden-sonuç ilişkisi, sorumluluk ve karşılık verme algılarını ciddi oranda şekillendirebileceği öne sürülmektedir. Bu sebeple karar alıcılar, internetin kümülatif aşırıçılık dinamikleri üzerinde oynadığı önemli etkinin farkında olmalıdırlar.²⁵⁴

Kendi kimlikleriyle var olma çabaları Avrupa’da hayatını idame ettirmeye çalışan göçmenleri değişik zorluklar ile baş başa bırakmaktadır. Avrupa’da yaşayan ve göçmen kimliğine sahip olan insanlar ister vatandaş ister Avrupa’da doğup büyümüş olsun, göçmen kimliğine sahip olmaları hasebiyle toplum içerisinde doğru anlaşılammaya, ön yargıya ve dışlanmaya maruz kalmaya ve ötekileştirmenin farklı türlerini tecrübe etmeye mecbur bırakılacaklardır.²⁵⁵

Almanya’da aşırı sağ partiler ve yabancı düşmanları tarafından gündemde bir sorun haline dönüşen etnik kökenli tartışmalar, 1980’lerden itibaren başlamıştır. Özellikle 1989 yılında Berlin Duvarı’nın yıkılması ve iki Almanya’nın birleşmesiyle bu tartışmalar daha da büyümüştür. Batı ve Doğu Almanya’nın birleşmesiyle, Batı Almanların doğudan gelen Alman ve yabancılara karşı sert tavırlarda bulunarak, özellikle Anadolu insanına ve Asya’dan gelen göçmenlere karşı bir dışlama politikası oluşmuştur.²⁵⁶

Anadolu insanı ve Müslümanlara yönelik ırkçı eylem ve söylemlerin artması kamu yaşamında da görünür hale gelerek toplumda giderek bir nefret haline dönüşmeye başlamıştır. Anadolu insanının dini ve kültürüne sıkı sıkıya bağlı olması, Alman kamuoyu tarafından yadırganmıştır. Anadolu insanının Almanya’ya ayak uyduramadığı gerekçesiyle, entegrasyon ve asimilasyon politikaları yapılmıştır. Almanya’da gündelik yaşam içerisinde de Türklerin istenmediğine yönelik olumsuz tutumlar, Türkleri konu alan şakalarda kentlerin duvarlarında *Türkler dışarı (Türken raus), Türkleri öldürün*

²⁵³ Matthew Feldman, Mark Littler, “Tell MAMA Reporting 2013/2014: Anti-Muslim Overview”, *Analysis and ‘Cumulative Extremism’*, Middlesbrough: Teesside University, 2014, 6.

²⁵⁴ Joel Busher, Graham Macklin, “Interpeting ‘Cumulative Extremism’: Six Proposals for Enhancing Conceptual Clarity”, *Terrorism and Political Violence*, c. 27, s. 5, 2015, 884-905.

²⁵⁵ İsmail Güllü, “Fayda Odaklı Göç Algısı ve Çok Kültürlü Toplum”, *Perspektif*, Sayı 238, 2015, 38-41.

²⁵⁶ Abadan Unat, “Bitmeyen Göç Konuk İşçilikten Ulus-Ötesi Yurttaşlığa”, *İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları*, İstanbul 2006, 78-80.

(*Erschlaght die Türken*) türünden sloganlara rastlanmaya başlanırken, diğer taraftan Nazi dönemindeki Yahudi düşmanı şakalar Türklere uyarlanarak tekrar edilmeye başlanmıştır.²⁵⁷

Müslümanlara yönelik saldırıların arkasında özellikle 11 Eylül 2011 yılında Amerika’da ikiz kulelere gerçekleştirilen saldırılar olduğunu belirtmek gerekir. Bununla beraber Avrupa’da ve tüm dünyada İslam karşıtlığı büyümüştür. Bu 11 Eylül saldırılarından sonra özellikle Türkiye karşıtlığı ve Almanya’da sayıları beş milyona yaklaşan Anadolu kökenli göçmenler bu nefretin merkezinde yer almıştır.²⁵⁸

Almanya’da Anadolu insanına karşı yapılan birçok saldırının altında neo-nazi grupları yer almaktadır. Silahlı saldırılar, tehdit mektupları, darp, kundaklama bir çok şiddet ve tehdit içerikli eylemler neo-nazi grupları tarafından Almanya’da yaşayan Anadolu insanına karşı gerçekleştirilmiştir. Neo-nazi grupları tarafından yapılan saldırılar sonucunda, Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığında kayıtlı verilere göre, 1988-2012 yılları arasında 24 Türkiye kökenli, ırkçı nedenle yapılan eylemler sonucu öldürülmüştür.²⁵⁹

Avrupa’da ve özellikle de Almanya’da Müslümanlara yönelik yapılan saldırıların nedenleri şüphesiz Batı siyasilerinin bu yönde yaptıkları politikalaradır. Bu konuda günümüzde ABD Başkanlık görevini yürüten Donald Trump’ı örnek gösterebiliriz. Trump, göreve geldiği günden itibaren Müslümanlara yönelik söylem ve eylemlerle gündemdeki yerini korumaktadır. Özellikle geçmişte kendisi başkan olmadan önce, ABD Başkanlık görevini yürüten Barack Obama’yı Müslüman olmakla suçlayarak başlayıp, Müslümanları bir problem ve hastalıklı insanlar olarak adlandırarak devam ettiği seçim kampanyası içinde ABD ve Avrupa’da yaşanan terör olayları neticesinde nefret söyleminin dozajının arttığı, Müslümanlara karşı önlemler alınması gerektiği konusunda birçok açıklaması mevcuttur.²⁶⁰

Trump, başkan olduktan sonra da aynı tavrın dozajını arttırarak sürdürdüğü çok sayıda eylemi ve konuşması ile sabittir. Bunlar arasında yedi Müslüman ülkeden sığınmacıların başvurularının peşinen ret edilmesine dair bizzat kendisinin “Müslim

²⁵⁷ Unat, 78-80.

²⁵⁸ Oğuzhan Yanarışık, “Yükselen İrkçılık ve İslamofobi Gölgesinde Yaşayan Avrupa Türkleri: Almanya Örneği”, *Yeni Türkiye*, Sayı 54, 2013, 2911-2917.

²⁵⁹ <https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/docs/2012/>, Erişim 28.03.2019.

²⁶⁰ <https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/docs/2012/>, Erişim 28.03.2019.

ban” olarak ifade ettiği icra emrini imzalaması, konuşmalarında çok defa “İslami radikal terörizm” ifadesini kullanması misal gösterilmiştir. Bu haber derlemesinde değinilenler haricinde Trump’ın 2017 senesinde Suudi Arabistan ziyaretinde İslam dünyasındaki mezhep ayrılıklarından faydalanmaya yönelik ucuz girişimi ve dünya Müslümanlarına neyi nasıl yapmaları gerektiği konusunda verdiği vaaaz ise bir başka müdahalecilik örneğidir.²⁶¹

Avrupa’da resmi ya da gayri resmi yabancı düşmanlığı üzerine misallerle zaman kaybetmekten ziyade Avrupa ülkelerinin taraf oldukları, Birleşmiş Milletler’in 1951 Cenevre Sözleşmesi ve 1967 New York protokolünden doğan yükümlülüklerini ne derece yerine getirdiklerine bakmak yeterlidir. AB ülkelerinin mülteci statusu vermek durumunda oldukları göçmenlerin ülkelere ayak basmamalarını sağlamak adına uygulamakta oldukları “Avrupa kalesi” politikalarına bakılırsa fazlasını aramaya gerek kalmayacaktır.²⁶²

Bunun yanında iktidardaki Avrupalı politikacıların büyük kısmının söylem olarak evrensel insan haklarını ve demokrasiyi kutsamayı tercih ettiklerini, Müslümanları doğrudan hedef alan açıklamalardan kaçınarak Trump’tan üslup olarak önemli ölçüde farklılaştıklarını da söylemek lazımdır. Ancak yine de Avrupa’da bu genel görüntünün haricinde Trump’ın tavırlarına benzer üslubu benimseyenlerin sayısı da az değildir. Bu düşünceyi destekler nitelikte, el-Jazeera’de yayınlanan Philip Heijmans imzalı habere göre, Aralık 2017’de Prag’da düzenlenen, başta Fransız Le Pen’in, bulunduğu çok sayıda Avrupalı aşırı sağcı politikacının katıldığı bir toplantıda, Avrupa Birliği’nin dışında bir Avrupa inşa etmenin ve İslam’a karşı tavır almanın gerekliliği vurgulanmıştır. Ayrıca Trump’ın göçmen karşıtı politikalarının da övüldüğü ırkçı ve aşırı korumacı bir Avrupa tahayyülü üzerinde durulmuştur.²⁶³

Bugün İslam adı altında hareket eden radikal dini gruplara katılanların en büyük nedeni, ırkçılık ve ayrımcılığa maruz kalıp, ikinci insan statüsünde Batı tarafından özellikle aşırı sağ grup ve görüşlere sahip kişilerin bu konuda büyük rol oynadığı

²⁶¹ <http://www.independent.co.uk/voices/donald-trump-saudi-arabia-muslim-speech-a7747856.html>, Erişim 28.03.2019.

²⁶² <https://www.aljazeera.com/news/2017/12/europe-hails-trump-slams-eu-islam-migrants-171217152352526.html>, Erişim 28.03.2019.

²⁶³ <https://www.aljazeera.com/news/2017/12/europe-hails-trump-slams-eu-islam-migrants-171217152352526.html>, Erişim 28.03.2019.

kesindir. Son 20 yıl içinde Batı'nın planlı bir şekilde İslam dünyası üzerine yaptığı terör propagandası şimdi kendilerine dönmeye başladı. İslam'ı ve Müslümanları şiddet taraftarı olarak göstermek için uğraşan Batı, şimdi kendi evinde, hatta kendi dininden olan Hristiyan grup veya kişilerin şiddet olaylarıyla karşı karşıya. Bunlardan örnek olarak başta Norveç'te katliam yapan aşırı sağcı Hristiyan terörist Anders Behring Breivik ve Yeni Zelanda'da Müslüman mabedlerini basıp, acımasızca sanki bir sanal oyundaymış gibi masum insanları öldüren ve yaralayan, dünyada bir Hristiyan terörizmi değil, sadece bir katliamcı olarak görünen Hristiyan terörist Brenton Tarrant tarafından gerçekleştirildi. Her ne kadar tetikçilerin kim olduğunu bilsek, bunun arkasında Batı'nın ve özellikle politikacıların, İslam'a karşı kin ve nefretlerinden beslenerek oluştuğu kesindir.²⁶⁴

Anders Behring Breivik Norveç'li aşırı sağcı Hristiyan terörist, 2011 yılında Norveç saldırılarını gerçekleştiren ve 77 kişinin yaşamını yitirdiği, 242 kişinin ise yaralandığı terör eylemlerinin failidir. 2012 yılındaki duruşmasında nazilerin kullandığı ırkçı selamı veren Breivik, eylemleri gerçekleştirdiğini kabul ettiyse de, pişman olmadığını hatta suçsuz olduğunu belirterek, Norveç mahkemelerini tanımadığını belirtti.²⁶⁵

Polis tarafından yapılan araştırmada, saldırı günü internet üzerinden Andrew Berwick adıyla kendini çok kültürlülük karşıtı ve aşırı sağcı ideolojilerini anlatan, Türkçesiyle “Bir Avrupa Bağımsızlık Bildirgesi-2083” başlıklı 1516 sayfalık bir manifesto yayınlamıştı. Bu manifestoyu bir çok adrese e-mail üzerinden göndermişti. Burada temel hedefinin Norveç'i ve Avrupa'yı “İslam'a” ve “kültürel Marksizm” e karşı korumak istediğini belirtmiştir. Breivik'in Manifesto adını verdiği kitabında “Tapınak Şövalyeleri” adlı örgüte bağlı olduğunu belirtmiştir. Facebook hesabında kendisini muhafazakar Hristiyan, avcı, video oynatıcısı ve mason olarak nitelemiştir. İlk ve tek olarak Twitter'da verdiği mesajda: “One person with a belief is equal to the force of 100.000 who have only interests.” Türkçe karşılığı: İnancı güçlü olan bir kişi, ilgilendiği (çıkarları olduğu müddetçe) sürece 100.000 kişi kadar güçlüdür. Sosyal

²⁶⁴ <https://www.takvim.com.tr/galeri/dunya/yeni-zelandada-camide-katliam-yapan-terorist-brenton-tarrantin-kullandigi-tufegin-sifreleri>, Erişim 30.03.2019.

²⁶⁵ <http://www.spiegel.de/panorama/justiz/massenmord-in-norwegen-attentaeter-begrundet-bluttat-mit-krudem-menschenhass-a-776272.html>, Erişim 29.03.2019.

medya hesaplarında İslam dini ve müslümanlara karşı kin ve nefret beslediğini hep dile getirerek, kendisini “Kutsal Haçlı Şövalyesi” olarak nitelemiştir.²⁶⁶

Norveç’te Breivik tarafından gerçekleştirilen olaylar tüm kamuoyunda tepkilere neden olduğu gibi, Breivik’i örnek alıp hatta onla irtibata geçen Yeni Zelanda olayının faili de Hristiyan dini adına ve İslama beslediği kin ve nefretten dolayı büyük bir katliamda bulunmuştur. Brenton Tarrant aşırı sağcı Hristiyan terörist, Yeni Zelanda’daki iki camiye yönelik yaptığı saldırı ve katliamla dünya gündemine oturdu. 15 Mart 2019’da Tarrant, Yeni Zelanda’da Christchurch’teki iki camiye terör saldırısı düzenleyerek, 3-71 yaşları arasındaki 50 kişiyi öldürdü ve 50 kişiyi ise yaraladı.²⁶⁷

Tarrant, babasının vefat etmesiyle beraber iddialara göre ondan kalan miras ile 2010 yılından itibaren Avrupa ve Asya turuna çıkmıştır. Birçok ülkeyi gezen terörist Sırbistan, Bulgaristan, Bosna Hersek, Kuzey Kore ve özellikle aralarında bulunan Türkiye’nin de bulunduğu ülkelere seyahat etmiştir. Türkiye’de iken Ağrı, Ankara, Edirne, Sivas, Mersin, Tokat, İstanbul, İzmir, Konya’da bulundu ortaya çıkmıştır. Bu şehirlerde tarihte Hristiyanlık ve haçlılar ile ilgili mabedler, tarih kalıntılarını ve bizzat giderek görmeye gitmiştir. 18-19 Eylül 2016’da Tokat’da bulunan Brenton Tarrant’ın burada kimlerle irtibata geçtiği ve ne için geldiği araştırılmıştır. Ayrıca Brenton Tarrant’ın burada Kazıklı Voyvoda’nın 4 yıl sürgün kaldığı ileri sürülen Tokat Kalesi’ni ziyaret ettiği de iddia ediliyor.²⁶⁸

İnternette katliamı canlı olarak yayınlayan Hristiyan terörist, videonun başlangıcında kendisini 28 yaşında ve Avustralya doğumlu Brenton Tarrant olarak tanıttığı 17 dakikalık saldırı videosunu *Facebook Live*’da yayınladı. Bu video daha birçok sosyal medya sayfalarında özellikle *Youtube* ve *LiveLeak* sitelerinde de gösterildi. Tarrant, saldırıdan önce de *8chan* adlı internet sitesinde *Büyük Yenileme (The Great Replacement)* başlıklı bir manifesto yayınladı. Buna göre, Avrupa nüfusu kademeli olarak “değiştirecek” bir “İslamlaştırma” sürecinde olduğunu belirten terörist, ülkesini yasa ile saldırganlardan koruduğunu iddia ediyor. Bir saldırgan olarak beyaz olmayan tüm göçmenleri kastetmektedir. Manifestosuna göre, devrimci önlemleri

²⁶⁶ <https://www.zeit.de/gesellschaft/zeitgeschehen/2011-07/terroranschlaege-oslo-3>, Erişim 30.03.2019.

²⁶⁷ <https://de.euronews.com/2019/03/16/von-3-bis-71-jahren-die-opfer-der-moschee-attacke-von-christchurch>, Erişim 30.03.2019.

²⁶⁸ <https://www.yenisafak.com/gundem/mit-iki-dosyayi-raftan-indirdi-cami-katliamcisi-turkiyede-neler-yapti-3452053>, Erişim 30.03.2019.

mümkün kılmak için bir korku atmosferi yaratmak istediğini belirtmiştir. Bu katliamı İngiliz Faşistler Birliği lideri Oswald Mosley'den ilham alan “Etno-milliyetçi, eko-faşist” olarak tanımladı. Saldırının *Twitter* hesabında da “Neo-Nazi, Kara Güneş ve On Dört Kelime” gibi sağcılık oluşumlara ilişkin paylaşımlara yer verdiği belirlendi. Özellikle manifestosunda Norveç’li terörist Anders Breivik’in kendisine ilham kaynağı olduğunu belirterek ona atıfta bulunuyor.²⁶⁹

Yeni Zelanda’da camide katliam yapan aşırı sağcı terörist Brenton Tarrant’ın saldırıyı gerçekleştirdiği tüfeğin üzerine yazdığı birçok ifade İslamofobik, Türkiye düşmanı ve aşırı sağcı motivasyonu ortaya koyuyor. Saldırıdan hemen önce Facebook hesabından fotoğrafını paylaşmıştı. Silahtaki bazı ifadeler Osmanlı Devletine karşı savaşların tarihi, tarihte Müslümanlara karşı savaşların tarihi, günümüze kadar Müslümanlara ve göçmenlere yönelik yapılan katliamların tarihleri ve isimleri mevcuttur.²⁷⁰

Müslümanların ortadan kaldırılması gereken bir tehlike olarak nitelendiren Hristiyan terörist Tarrant, “Beyaz ırkın en büyük düşmanı” ve “tehlikeli İslam” olarak Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Londra’nın ilk Müslüman Belediye Başkanı Sadık Han ve Alman Şansölye Angela Merkel’i de seçerek bu üç politikacıya suikast düzenlemek istediğini belirtmiştir.²⁷¹

Yeni Zelanda’daki katliamı yapan terörist Brenton Tarrant olayın ardından 1 gün sonra 16.03.2019 tarihinde mahkemeye çıkarılarak tutuklandı. Bir sonraki duruşması 5 nisanı yapılan terörist Brenton Tarrant mahkemede eliyle bazı işaretler yaptığı, nazi selamı verdiği belirtiliyor.²⁷²

Haçlı Tapınak Şövalyesi olarak kendisini tanıtan Breivik’in Norveç’te gerçekleştiği katliam ile Yeni Zelanda’da Müslüman mabedlerini basıp, acımasızca sanki bir sanal oyundaymış gibi masum insanları öldüren Brenton Tarrant tarafından gerçekleştirilen olaylar, dünyada Hristiyan Terörizmi olarak adlandırılmadı. Buna

²⁶⁹ <https://www.news.com.au/world/pacific/gunman-who-opened-fire-on-christchurch-mosque-addresses-attack-in-manifesto/news-story/70372a39f720697813607a9ec426a734>, Erişim 30.03.2019.

²⁷⁰ <https://www.takvim.com.tr/galeri/dunya/yeni-zelandada-camide-katliam-yapan-terorist-brenton-tarrantin-kullandigi-tufegin-sifreleri>, Erişim 30.03.2019.

²⁷¹ <http://www.lessentiel.lu/de/news/welt/story/tater-verehrt-breivik-und-will-merkel-toten-24526445>, Erişim 31.03.2019.

²⁷² <https://www.haberturk.com/yeni-zelanda-da-2-camiye-saldiri-bas-zanli-brenton-tarrant-mahkemeye-cikarildi-cinayetle-suclandi-2404930>, Erişim 30.03.2019.

binaen İslam adına katliam yapan grup ve kişiler ile aynı kefedede ifade edilmeye çalışılıyor. Alman medyasında bu olayların, akli dengesi yerinde olmayan bir hasta tarafından gerçekleştiği anlatılıyor. Ancak bu olaya Hristiyan terörizmi yerine “Hristiyan Haklarının Talibanlaşması” gibi adlandırmalar yaparak, bu olayın gerçekleşmesinde İslam ve Müslümanlarında olduğu ifade edilmese de, bu gibi adlandırmalardan anlaşılmaktadır. Ancak Brevik ve Brenton’un gerçekleştirdikleri katliamlar sonucunda kendilerinin Muhafazakar Hristiyan olmaları ve karşılığında ise Hristiyan dininin verdiği mükafat olarak cennetin krallığına ulaşabileceği izlenimi vermektedir. Neredeyse aynı görüntüye sahip olan Hristiyan Batı’nın savunucuları ile İslam dini adı altında hareket eden cihatçıların aynı hedefe ve sonuca ulaşmaya çalıştıkları kesindir. Her iki zihniyet sahibi örgütün aynı taktik üzerinden hareket etmektedirler. Haçlıların ve Cihatçıların “Muhafazakar Devrimi”, iki düşman kardeşin ölümcül hareketi olarak adlandırılabilir.²⁷³

Burada anlattığımız olaylar son zamanlarda Batı’da ve diğer Müslüman olmayan bölgelerde yaşanan olaylardan bazılarıdır. Tüm bu olaylarda vahşice siviller öldürüldü. Hiç bir Batılı basın kuruluşu saldırganlara “Hristiyan terörist” veya “Hristiyan terörizmi” demedi. Failler psikolojik sorunlu olarak sunuldu, olayların bireysel olduğu söylendi, olayların herhangi bir dine veya cemaate bağlanmadığı görüldü. İfade edilmelidir ki, eğer bu terör faaliyetleri bir Müslüman tarafından yapılsaydı, Batı medyasında İslam ve terör kolaylıkla yan yana getirilir ve fail Müslüman terörist olarak sunulurdu.

Her iki olayın failleri belli olsada, bunun en büyük kaynağının Batılı politikacılar ve sağcı Hristiyanlar olduğu kesindir. Batı, Yeni Zelanda’daki olayda “Hristiyan terörüne “Haçlı terörü” diyememenin yanı sıra, başsağlığını Müslümanlara değil, Yeni Zelanda hükümetine sunmuştur. Terör kavramını İslam ile yan yana getirmeye çalışan Batı kamuoyu, İslamofobi maskesiyle Müslümanlara yönelik baskıları, Hristiyanların gerçekleştirdiği terör saldırılarını gizlemekte ve İslam ile ilişkilendirmeye çalışmaktadır. Ancak ifade edilmelidir ki terörün dini, ırkı ve mezhebi yoktur. İslam adına hareket eden terör grupların yaptıkları eylemler bütün Müslümanlara fatura edilemeyeceği gibi,

²⁷³ <http://www.spiegel.de/politik/ausland/weltbild-des-norwegischen-attentaeters-rechter-bruder-der-dschihadisten-a-776735.html>, Erişim 30.03.2019.

aynı şekilde Hristiyanlık adına yapılan terör saldırılarında bütün Hristiyan alemine fatura edilmemesi gerekmektedir.²⁷⁴

3.4. ALMANYA'DA RADİKAL DİNİ GRUPLARA KATILMA NEDENLERİ

Avrupa'da yaşayan Müslüman gençler iki kültür içinde bulunmalarından dolayı, her ne kadar kendi öz vatanlarında doğmayıp büyümeselerde, ailelerinin göç etmeden önceki ülke ve kültüre kendilerini ait hissederek. Bu konuda Avrupa'da radikalliğe kayma sebepleri arasında tek nedeninin İslam dini ve radikal grupların ideolojilerinden kaynaklandığı iddia edilmektedir. İlgili araştırmalarda varılan sonuçlardan bir tanesi büyük ölçüde eksik olan bir babalık duygusu, aileler arasında anlaşmazlıklardan dolayı ayrılıkların yaşanması, aile güvensizliği, daha sonra istikrarlı bir ilişki içine girme veya sürdürme yetersizliği veya okulda ve çevrede uyum sağlayamama nedenlerinden dolayı kişide oluşan nefret, kin ve kavga etme istekleridir.²⁷⁵

11 Eylül olaylarından sonra, Avrupa ve Kuzey Amerika'daki dini ve etnik azınlıklara yönelik nefret suçları büyük ölçüde arttı. Almanya'da, nefret suçları siyasi tutum, milliyet, etnik köken, ırk, ten rengi, din, inanç, görünüm veya sosyal statüleri nedeniyle insana yönelik suçlar teşkil etmektedir. İslam düşmanlığı, 11 Eylül olaylarından sonra, terörist saldırıların hemen ardından ateşlenmesiyle gerek medya gerekse Batılı politikacıların yardımıyla beslenmektedir. Müslümanlara yönelik yüksek düzeyde nefret saldırıları günümüze kadar devam etmektedir. Sağcı terörizm ile nefret suçu arasındaki etkileşimler her iki tarafta da varoluşsal korku ve kimlik krizlerine yol açmakta ve karşılıklı radikalleşmenin dinamiklerini hızlandırmaktadır.²⁷⁶

Almanya'daki genç Müslümanların radikalleşme süreçleriyle ilgili kamuoyu tartışmalarının yanı sıra, bu süreçlerde göçlerin nedenlerinin üzerinde durulması, göçmenlerin entegrasyonu anlama konusunda temel bir veri sağlayacaktır. Örneğin, 2007'den itibaren "Ekstremizm ve Terörizmle Mücadele Olarak Entegrasyon" olarak yayınlanan Federal Anayasa'yı Koruma Bürosu'nun (BfV) İslami radikalleşme ve katılım sürecinde motive edici faktörler olduğu belirtilmektedir. Almanya'da her

²⁷⁴ <https://www.takvim.com.tr/galeri/dunya/yeni-zelandada-camide-katliam-yapan-terorist-brenton-tarrantin-kullandigi-tufegin-sifreleri>, Erişim 30.03.2019.

²⁷⁵ Herding, s. 25.

²⁷⁶ <https://www.ufuq.de/radikalisierungsspirale-das-wechselspiel-zwischen-islamismus-undrechtsextremismus/>, Erişim 07.04.2019.

yabancı insanın özellikle Müslümanların olumsuz anlamda kendilerine ayrımcılık yapıldığı zaman, kendilerine söylenilen ilk sözlerden biri “Ausländer raus” (Yabancılar dışarı!) gibi cümlelerdir. Almanya’da da aşırılık yanlısı grup veya kişilerin kabullenemedikleri dini veya etnik grupları hal ve tavırlarıyla da gösterebilmektedirler. Bunu da kamuoyunda ve medyanın verdiği olumsuz haberler yoluyla sağlamaktadırlar. Ayrımcı bir hareket veya söz muhatabı olan kişi üzerinde her zaman olumsuz bir etki bırakmaktadır.²⁷⁷

Toplumda ayrımcılığa maruz kalan kişilerde, zamanla psikolojik bir bunalım oluşmaktadır. Özellikle Almanya’da büyüyen gençlerin ırkçılığa uğramaları, kendilerinde aşağılanma, güvensizlik, korku ve nefrete yol açmaktadır. Onlar Her zaman bu durumla karşılaşacaklarına dair bir endişe taşırlar. Bu endişe kişinin günlük hayatına da yansıyor, kendilerini yalnız ve sosyal hayattan uzak tutarak, okul ve iş hayatlarında da bir sorun haline dönüşmektedir. Böylesi bir sorun genel olarak ayrımcılığa maruz kalan kişilerin özellikle gençlerin toplumsal entegrasyonunu da zorlaştırmaktadır.²⁷⁸

Almanya’da yetişen yabancılar, özellikle gençler bir kimlik arayışındadırlar. Irkçılığa maruz kalan yabancılar, kendilerini yaşadıkları ülkeye değil, göç ettikleri ülkeye ait hissedip, ülke politikasını bulundukları ülkelerde yaşatmaya gayret ederler. Bunu tek başlarına yapamayacaklarını bildikleri için çeşitli grup ve derneklerle temas kurmaya çalışırlar. Tüm sorunlarını grup ve dernekte değerlendirerek ve tartışarak çözüm aramaya çalışırlar. Bu konuda yapılan araştırmalarda, IŞİD ve diğer radikal grupların, sosyo ekonomik bakımdan zayıf mahallelerde yaşayan Müslümanlar ve sonradan Müslüman olan gençler arasında okul veya iş yaşamında zorlananları seçtiği saptanmıştır. Bu kişilerin profillerindeki ortak nokta, eğitim düzeylerinin çok düşük olmasıdır. Eldeki verilere göre IŞİD’e Almanya’dan katılanların yüzde 25’i herhangi bir okul diplomasına sahip değil. Sadece yüzde 6’sının bir meslek eğitimi vardır ve sadece yüzde 2’si üniversite mezunudur. Üçte biri ise daha önce şiddet, hırsızlık veya uyuşturucu suçları nedeniyle adliyelik olmuştur.²⁷⁹

²⁷⁷ <https://www.ufuq.de/radikalisierungsspirale-das-wechselspiel-zwischen-islamismus-undrechtsextremismus/>, Erişim 07.04.2019.

²⁷⁸ <https://www.dw.com/tr/müslüman-gençlerin-tercihleri/a-6349357>, Erişim 07.04.2019.

²⁷⁹ <https://www.amerikaninsesi.com/a/gencler-neden-iside-katiliyor/3278650.html>, Erişim 07.04.2019.

Bir diğer sorun ise gençlerin çoğunun sorunlu ve ilgisiz ailelerde yetişmiş olmalarıdır. Çocuklarının okullarda, camilerde, derneklerde aşırı dinci akımlar tarafından beyinlerinin yıkandıklarını uzun süre fark etmeyen aileler, çoğu zaman çocukları bir gün IŞİD için savaşmaktan vazgeçip döner ümidiyle yetkililerle de iletişim kurmakta çekiniyorlar. Uzmanlar, ailelerin daha hassas ve dikkatli olması gerektiğini belirterek, sosyal çevrenin IŞİD'e katılımları engellemede büyük payı olacağını ileri sürmektedir.²⁸⁰

Almanya'da Müslümanlara yönelik ön yargıların artmasında radikal dini grup ve dernekler önemli bir rol oynamaktadır. Bu radikal dini grup ve derneklere karşı oluşan aşırı sağ hareketler, Müslümanlara karşı duyulan nefret, korku ve kinin bir yansıması olan İslamofobik hareketlerinin oluşmasına sebep olmaktadır. Özellikle Almanya'ya, Suriye'den gelen göç hareketleri, Almanya'daki aşırı sağcı ve İslamofobik kişilerle Müslümanlar arasındaki mevcut gerginliği daha da arttırmıştır. Aşırı sağ hareketler tarafından Müslümanlara yönelik gerçekleştirilen saldırılar, Müslümanların, iş ve eğitim hayatlarına kadar sosyal alanın her aşamasında giderek artmaktadır. Bununla beraber camilere ve Müslüman mezarlıklarına saldırılar da düzenlenmektedir.²⁸¹

İslamifobinin Almanya'da artmasıyla, Alman kurumları ve birçok yerde Müslümanlara karşı saygısızlıklar yapılmaktadır. Özellikle Alman medyası tarafından İslam'ın radikal bir din olarak sunulması, kadınların ikinci plana atıldığı ve Müslümanların terörist olduğunu topluma empoze edilmesi, Almanya'da aşırı sağ hareketlerin büyümesine yol açmaktadır. Aşırı sağ hareketler tarafından gerçekleştirilen propagandalarda, çözümün Müslümanların Almanya'ya girişlerinin yasaklanmasından geçtiği ileri sürülür. Bir tehdit unsuru olarak görülen Müslümanların, Almanya'da yasaklanması ve bu doğrultuda önlemler alınması konusunda kararlar alınması gerektiğini savunurlar.²⁸²

Gençler, değersiz hissetmeleri ve ırkçılığa maruz kalmaları nedeniyle, kendilerinde oluşan aşağılık bunalımı ile bir varoluş sancısı çekmektedirler. Dinleri ile irtibatları artınca kendi dinlerinin en doğru olduğunu düşünmektedirler. Tarihte yaşanan olaylara bakarak da, Batı dünyasından intikam alma isteği duyarlar. Bu

²⁸⁰ <https://www.amerikaninsesi.com/a/gencler-neden-iside-katiliyor/3278650.html>, Erişim 07.04.2019.

²⁸¹ https://insamer.com/tr/almanyada-muslumanlar_1439.html, Erişim 01.04.2019.

²⁸² https://insamer.com/tr/almanyada-muslumanlar_1439.html, Erişim 01.04.2019.

duyguyu yaşamalarının temel nedeni Müslümanların Batı karşısında her kulvarda yenilmesidir.²⁸³

Gençlerin radikal ve aşırılık yanlısı gruplarda yer alması, Batı ile mücadelede onlara bir takım görevler yükler. Çünkü Müslümanlar haksızca Batı tarafından ezilmiş ve Batı her zaman suçlu olarak gösterilir. Müslümanların tembelliği, bilimden uzaklaştıkları hiç gündem de yer almaz. Aksine İslam ve Müslümanlar hep yüceltilir. Müslümanların hiç hatası olmadığı savunulur. İhtişamlı mazi hatırlatılarak idealler uğruna gençlerin ölmesi telkin edilir. Hayatlarının hiç bir değerinin olmadığı ikna edilerek gençlerin, cihatçı örgütlere sempati duymaları ve gruplara gerek maddi gerekse bizzat katılarak destek vermeleri istenir.²⁸⁴

Dini radikalizm alanında uzman araştırmacısı Hollandalı Edwin Bakker tarafından yapılan bir araştırmada, Avrupa'da doğup büyüyen suçlu Müslüman gençlerin çoğunluğunun radikalleşmeden önce dindar olmadığı tespit edilmiştir. Bu tespit, terörist saldırılar ya da saldırı girişimleriyle bağlantılı olarak bulunan 313 cihad suçlunun profili üzerine yapılan bir çalışma ile gösterilmiştir. Hükümlülerin yalnızca yüzde 5'i dindar bir ailede büyümüştür. Neredeyse yarısı çocukluk ve gençlik döneminde büyük ölçüde dinden uzak dünyevi bir ortamda yaşıyordu. 2011-2013 yılları arasında bir terörist gruba destek verdikleri için Berlin Temyiz Mahkemesi huzurunda birkaç yıl hapis cezasına çarptırılan cihadçıların neredeyse tümü radikalleşmeden önce İslam'a az yada çok yakınlıklarının olmadığı tespit edilmiştir. Konu ile ilgili yapılan araştırmada, birçok Alman cihatçıların, radikalleşmeden önce İslam'a girmediklerini göstermektedir. Kendilerini cihatçı olarak gösterenlerin İslam'dan dolayı radikalleşmedikleri, radikalleşmenin önemli kimlik problemlerinden kaynaklandığı belirtilmektedir. Hatta köken kültürü veya kendilerine baskı olarak İslam dini ile özdeşleşmesi radikalleşmenin tetikleyicisi olmadığı, ancak ebeveynlerinin getirdikleri ülkelere yabancılaşmaları ile bir kimlik krizi yaşamaları ve Alman toplumunda yapılan ayrımcılık ile kendilerini yabancı hissetmelerinden kaynaklandığı belirtilmektedir.²⁸⁵

Güçlü bir İslam bilgisine sahip olmak, radikalleşme ve aşırılık tehlikesinden uzak olmanın temelidir. İslam inancıyla derin bağlantısı olmayan gençler, radikalleşme ve

²⁸³ Benslama, 29.

²⁸⁴ Benslama, 40-46.

²⁸⁵ <https://de.qantara.de/inhalt/jugendliche-dschihadisten-radikalisiert-der-islam>, Erişim 15.04.2019.

aşırılık tehlikesine kapılma riski altındadırlar. Bu nedenle Almanya'daki Müslüman cemaatlerin ve derneklerin, gençlerin cihadla ilgili fikirlerini doğru bilgilerle desteklemesi gerekir. Dini radikalizmi savunanlar olsa olsa İslamı kendi emelleri için kullanmaktadırlar. Bu nedenle onların İslam anlayışı sadece aşırılık ve sapkınlıktır.

SONUÇ

Alman hükümeti tarafından her yıl yayınlanan “Almanya Federal Anayasa Koruma Rapor’unda” *radikal, aşırılık veya terör* yanlısı olarak görülen grupların kaynağının İslam dini olduğu açık bir şekilde ifade edilmektedir. Bu gruplar halkın dilinde belli kavramlarla tanımlanmakta, anlam alanı farklı olan birden çok kavramın, aynı anlamı ifade etmek üzere, birbirlerinin yerlerine kullanıldığını görülmektedir. Bu bağlamda *aşırılıkçı, cihatçı, kökenci, terör* kavramları örnek olarak verilebilir.

11 Eylül olayları, el-Kaide ve bugün dünya kamuoyuna sıklıkla haber konusu olan DAEŞ/İŞİD gibi, eylemlerinin çıktıklarıyla Batı’ya hizmet ettikleri ileri sürülebilecek oluşumların faaliyetleri neticesinde, dünyada İslam dinine karşı bir nefret ve korku yayıldığını belirtmek gerekir. Bu nefret ve korku başta Almanya olmak üzere tüm Avrupa’da da derin bir şekilde hissedilmektedir. Alman hükümeti ilan ettiği raporlarda, halktan radikal yapılara karşı dikkatli olmalarını ve onlardan uzak durmalarını istemektedir. Alman hükümetinin bu raporlarla asıl hedefinin halkı bilgilendirmekten ziyade, İslam’ın şiddet üreten bir ideoloji olduğunu göstermek olduğu ifade edilebilir.

Bu çalışmada Batı tarafından radikal dini gruplar adı altında sadece İslam dinine mensup gruplar ele alınmıştır. Terör örgütlerinin sahip oldukları internet ve medya yayınları, Avrupa’da ve özellikle Almanya’da bir tehlike olarak görülmektedir. Radikal gruplar iletişim araçlarıyla taraftar kazanmaya çalışmakta ve böylelikle varlıklarını sürdürmektedirler. Yayınladıkları videolar ile taraftarlarına ulaşmaya çalışan örgütler, sansasyonel eylemlerle dünyaya seslerini duyurmakta ve görüntüler sayesinde korku yaymaktadırlar. Alman güvenlik birimleri, bu örgütlerin sahip oldukları tüm iletişim araçlarını takip etmekte, sakıncalı gördüklerini ise hemen durdurmaya çalışmaktadır. Ancak bu çabanın Alman hükümetinin istediği doğrultuda sonuçlandığını söylemek pek mümkün değildir. Zira radikal gruplar açısından her bir yasaklama, internetin inanılmaz gücü ile yeni bir isim ve yeni bir mekanda varlık bulmasına yol açmaktadır.

Alman medyasında yer alan olumsuz Müslüman algısı, haberlerde ötekileştirilen Müslüman kimliği, burada yaşayan genç Alman Müslümanların radikal gruplarla temasını kolaylaştırmaktadır. Zira Müslüman gençler Alman medyasındaki bu olumsuz tutum dolayısıyla gerek iş ve okul hayatında gerekse diğer günlük yaşantılarında

sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Toplumda ayrımcılığa maruz kalan Müslüman gençler bu sorunu aşmak için, radikal gruplarda veya derneklerde çözüm aramaktadırlar. Ayrıca Almanya’da yaşayan Müslüman gençler, sahip oldukları etnik köken ve dinden dolayı da ayrımcılığa maruz kalmaktadırlar. Alman medyasının da bunu tetiklemesi ile toplumda İslam’a karşı bir korku ve nefret oluşmaktadır. Bunun sonucunda Alman vatandaşları arasında aşırı sağ gruplara katılma oranları artmaktadır. Bu da tehlike olarak görülen Müslümanlara yönelik saldırıların artması anlamına gelmektedir. Tüm bunları Alman medyasındaki, İslam’a yönelik karalamaların, kısmi bir sonucu olarak görülebilir.

Dünyadaki “İslami terör” kavramına duyulan kaygı Almanya’da da görülmektedir. Almanya, ekonomisi dolayısıyla çok göç alan bir Avrupa ülkesidir. Göçmenlerin İslam’i kimliği ve etnik kökeni, özellikle Orta doğu menşeli ise, Alman hükümetini korkutmaktadır. Zira bilinçaltında “her Müslümanın radikalleşmesi mümkündür” şeklindeki bir ön kabulün olduğunu söyleyebiliriz. Bu bağlamda Almanya’daki İslami hareketlerin sürekli denetim altında tutulduğunu, en küçük bir faaliyetin eyleme dönüşmesine fırsat verilmemeye çalışıldığını ifade edebiliriz.

Almanya’da aktif ve pasif olan dini gruplar söz konusudur. Almanya’da Selefi ideoloji, her geçen gün potansiyelini önemli ölçüde arttıran aktif dini gruplardandır. Almanya’da din adına gerçekleştirilen eylem ve olayların altında her zaman Selefi-Vehhabi etkinin olduğu düşünülür. Selefilik ve Vehhabilik aynı inanç sistemi içinde olmalarına rağmen, yöntemlerinde farklılık göstermektedirler. Vehhabiler Suud kraliyet ailesine sadıklardır. Almanya’daki Selefilerin çoğunluğu Cihadi Selefiyye değil, Suudi Selefiyyedir. Ancak şimdiye kadar Almanya’da tanımlanan tüm terörist yapılar ve bunlara katılan kişilerin Selefilikten etkilendiği veya Selefi çevrelerden geldiği ifade edilebilir.

Selefi-Vehhabi gruplar Almanya’da, öncelikle İslam anlayışını barışçıl yollarla yaymaya odaklanan ılımlı davetlerden hareket ederek daha sonra silahlı cihat çağrısı yapan birkaç gruba kadar uzanmaktadırlar. Önce ılımlı bir şekilde hareket eden gruplar daha sonra kendilerini aşırı bir şekilde kaptırmalarından dolayı tek çarenin diğer grupların kendi yollarına girmeleri olduğunu savunurlar. Müslüman gençlerin Almanya’da ırkçılığa maruz kalmaları ve oluşan nefret duyguları sayesinde bu gruplarda kendilerini daha iyi bir şekilde ifade etme fırsatı bulmaktadırlar. Almanya

Federal Anayasa Raporu'nun tespitlerine göre Alman gençleri, Selefi gruplar tarafından, kamplarda eğitime alınarak cihad sevgisi aşılanmaktadır.

Almanya'da Vehhabiliğin somutlaşmış hali olarak kabul edilen el-Kaide-IŞİD gibi yapılar Sünni radikalizmin alt yapısı olarak görülmektedir. Bunun yanı sıra Mısır, Lübnan, Filistin merkezli siyasal İslamcı yapılardan aktif olanları da takip edilerek sürekli raporlandırılmaktadır. El-Kaide ve IŞİD, Vehhabilik ve Selefilik ideolojilerini cihatçı bir anlayışla benimserler. Her iki grup da varlıklarını devam ettirebilmek için farklı ülkelere dağılmışlardır. Özellikle Avrupa ve başta Almanya olmak üzere bir çok ülkede taraftar kazanmak için çalışmaktadırlar. Bunu en basit şekilde Suriye veya Irak'tan Avrupa'ya göç eden genç mülteciler arasında gerçekleştirmektedirler.

Alman hükümeti tarafından aktif olmayan radikal gruplar da takip edilmekte ve muhtemel yeni bir doğuşu imkan vermemek için kontrol altında tutulmaktadırlar. Almanya, radikal grupların yanı sıra Müslüman derneklerini de takip etmektedir. İslami dernekler, Almanya yasasına göre rahatlıkla faaliyetlerini sürdürebilmektedirler. Ancak bu derneklerin İslami radikal gruplarca yapılan eylemler sonucunda, faaliyetlerinde kısmi daralma ve sıkıntılar yaşadıkları da görülmektedir.

Almanya'da önde gelen dini dernekler arasında Türkiye kökenli Milli Görüş ve DİTİB gelmektedir. Her iki dernekde üyelerinin kökeni dolayısıyla Türkiye ile sıkı bir bağ içerisindedir. Ancak bu bağ Almanya-Türkiye siyasi ilişkilerine göre Alman hükümeti tarafından farklı bir şekilde ifade edilmektedir. Türkiye ile Almanya arasında yaşayan siyasi krizlerden etkilenen dernekler, Alman hükümeti ve medya tarafından radikal ve aşırılık yanlısı olmakla ve hatta Türkiye lehine casusluk yapmakla suçlanılmaktadır.

Almanya'da radikalleşmenin araçları arasında internet ve dergi yayıncılığının ön plana çıktığını söyleyebiliriz. Televizyon kanalı açma teşebbüsleri olsa da, denetlenme kolay olduğu için, televizyon yayıncılığında pek başarılı oldukları söylenemez. Radikal grupların en aktif iletişim aracı internetdir. Çünkü internette denetim, diğer iletişim araçlarına göre daha zordur.

11 Eylül saldırıları sonrasında terörizmin insan hakları ve güvenlik ilişkisi üzerinde oluşturduğu güvenlik kaygılarının sonucunda, Müslüman azınlıkları hedef alan, özgürlükleri kısıtlayıcı bazı uygulamalara gidildiği ve bu doğrultuda politikalar üretildiği gözlemlenmiştir. Batı toplumlarında, geçmişte zaten var olan ve özellikle 11

Eylül saldırıları sonrasında yeniden ortaya çıkan tarihsel önyargılar sebebiyle Müslümanlara terörist olarak bakılması sorunu tekrar gündeme gelmiş, bu da sorunu daha da derinleştirmiştir.

Almanya’da gerek orada doğan Müslüman göçmen ailelerin çocukları gerekse sonradan Almanya’ya yerleşen gençlerin etnik köken dolayısıyla kuşkulu kişiler olarak görülmesi Alman hükümetinin istediği tam entegrasyonun önündeki en önemli engellerden biridir. Ötekileştirilen Müslüman kimliği nedeniyle sıkıntılı süreçler yaşayan bu gençlerin, özellikle Suud kontrolündeki vakıf-dernekler, internet aracılığıyla radikalleştirildikleri görülmüştür. Yazılı ve görsel medyada İslami radikalizmin çok fazla yer alması, Avrupa’nın Müslüman göçler ile istila edildiğini düşünen aşırı sağ partilerin revaç bulmasına yol açmaktadır. Burada Alman medyasının tutumu da aşırılığı besleyen bir unsur olarak görev yapmaktadır. İslami radikalizmin artmasına paralel olarak aşırı sağın artması, birbirini var eden unsurlar olarak görülmektedir. Norveç’te ve Yeni Zelanda’da yaşanan süreçler bunun net örneğidir. Avrupa’nın bu meseleye İslam söz konusu olduğunda gösterdiği tepkinin aynısını Hristiyan’lar tarafından yapıldığında göstermemiş olması, Avrupa’nın değerleri konusunda kafa karışıklığı ve çifte standartını gösterir.

Kanaatimizce doğru tavır, hangi din mensubundan gelirse gelsin, terörün dinlerle ilişkilendirilmemesidir. Yapılması gereken Yeni Zelanda Başbakanı Jacinda Andern’in yaptığı gibi terörü yapanın kimliğinden ziyade, hedefinin ne olduğunu merkeze alarak yaklaşım ortaya koymaktır. Aksi halde güçlünün istediğini terör, istediğini barışçıl eylem olarak nitelendirmesi sürüp gidecek, bu konuda herkesin üzerinde ittifak edeceği bir zemin teşkil edemeyecektir.

KAYNAKÇA

- Aldırmaz, Yaşar, *Terör ve Ortadoğu: El-Kaide, Hizbullah, IŞİD*, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın 2016.
- Antwort der Bundesregierung auf die Kleine Anfrage der Abgeordneten Ulla Jelpke, Wolfgang Gehrcke, Jan van Aken, weiterer Abgeordneter und der Fraktion DIE LINKE, “Türkische Hisbollah (Kurdische Hisbollah)”, *Deutscher Bundestag-18. Wahlperiode*, Drucksache 18/2974, Köln 2014.
- Antwort der Bundesregierung auf die Kleine Anfrage der Abgeordneter Volker Beck (BÜNDNIS 90/ DIE GRÜNEN), “Welche Erkenntnisse hat die Bundesregierung über den Islamic Relief Deutschland e. V., insbesondere hinsichtlich seiner Verbindungen zum – wegen angeblicher Verbindungen zum Hamas”, *Deutscher Bundestag -18. Wahlperiode*, Drucksache 18/10104, Berlin 2017.
- Antwort der Bundesregierung auf die Kleine Anfrage der Abgeordneten Volker Beck, Katja Keul, Dr. Tobias Lindner, weiterer Abgeordneter und der Fraktion BÜNDNIS 90/DIE GRÜNEN, “Einfluss ausländischer Staaten, Parteien und Stiftungen auf islamische Gemeinschaften in Deutschland und offene Fragen aus der Deutschen Islam Konferenz (DIK)”, *Deutscher Bundestag -18. Wahlperiode*, Drucksache 18/13658, Köln 2017.
- Baehr, Dirk, Karaboğa Murat, Rieble Johannes, Mauch Christoph, *Islamophobie. Hintergründe der Angst und Folgen für die Integration*, 1. Auflage, Science Factory Verlag, Norderstedt 2013.
- Bayraktar, Ünal, *Arap Baharı Sonrası Ortadoğu'daki Statüko Karşısı Yapılanmaların Türkiye'nin Güvenlik Stratejilerine Etkileri*, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler, İzmir 2015.
- Benslama, Fethi, *Ölüm Siyaseti: Cihatçı “Üst-Müslümanlar”*, çev. Orçun Türkay, 1. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul 2018.
- Bergen, Peter L., *Heiliger Krieg Inc. Osama bin Ladens Terrornetz*, 1. Auflage, Berlin Verlag, Berlin 2003.

- Biçer, Ramazan, "İŞİD Düşünce Yapısının Teolojik Arkapları", *Kelam Araştırmaları Dergisi*, XIII(1), 2015, 7-10.
- Biene, Janusz, Junk, Julian, "Salafismus Und Dschihadismus In Deutschland Herausforderungen Für Politik Und Gesellschaft", *Sicherheitspolitik-Blog Fokus*, 1. Auflage, Frankfurt am Main 2006.
- Bischof Dr. Huber Wolfgang Vorsitzender des Rates der Evangelischen Kirche in Deutschland, "Klarheit und gute Nachbarschaft - Christen und Muslime in Deutschland", *Herausgegeben vom Kirchenamt der Evangelischen Kirche in Deutschland (EKD)*, 86, Hannover 2006.
- Bozdoğan, Betül Soyal, *DAİŞ 3. Dünya savaşının şifresi*, 1.Baskı, Hayy yy, İstanbul 2016.
- Brachman, Jarret, *Global jihadism: Theory and Practice*, 1. Edition, Routledge, New York 2009.
- Breckl, Sylvia, "Auslandsberichterstattung im deutschen Fernsehen", *Die Dritte Welt in Weltspiegel und Auslandjournal*, Berlin 2006.
- Bulut, Faik, *Kod Adı: Hizbullah, Türkiye Hizbullahı'nın Anatomisi*, 1. Baskı, Ozan Yayınları, İstanbul 1999.
- Bundesamt für Verfassungsschutz, "Islamismus aus der Perspektive des Verfassungsschutzes 2008", *Herausgeber Bundesministerium des Innern, für Bau und Heimat*, Köln 2008.
- Bundesamt für Verfassungsschutz, BfV Präsident Dr. Hans-Georg Maaßen und Bundesinnenminister Horst Seehofer, "Verfassungsschutzbericht 2017", *Herausgeber Bundesministerium des Innern, für Bau und Heimat*, Berlin, Juni 2018, 163-216.
- Burger, Reiner, Hermann, Rainer , Wehe dem, der auf der Liste steht, *In: Frankfurter Allgemeine Zeitung*, vom 16. Februar 2017.
- Busher, Joel, Macklin, Graham, "Interpeting 'Cumulative Extremism': Six Proposals for Enhancing Conceptual Clarity", *Terrorism and Political Violence*, 27(5), 2015, 884-905.

- Büyükkara, Mehmet Ali, *Çağdaş İslami Akımlar*, 2. Baskı, Klasik Yayınları, İstanbul 2016.
- Canatan, Kadir, *Avrupa'da Müslüman Azınlıklar*, İnsan Yayınları, İstanbul 1995.
- Castles, Stephen, Miller, Mark J., "Göçler Çağı", çev. Bülent Uğur Bal-İbrahim Akbulut, *İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları*, İstanbul 2008, 12-14.
- Cesari, Jocelyn, "Avrupa: İslami Bir Kesit", *Avrupa ve Amerika Müslümanları*, ed: Shireen Hunter-Huma Malik, Gelenek Yayıncılık, İstanbul 2003.
- Cevizci, Ahmet, *Felsefe Sözlüğü*, Paradigma Felsefe Sözlüğü, Paradigma Yayınevi, İstanbul 2000.
- Çağatay, Neşet, "Vehhabilik", *İslam Ansiklopedisi*, VIII , İstanbul 1993, 263.
- Dalkılıç, Mehmet, *İslam Mezhepleri Tarihi*, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2010.
- Dantschke, Claudia, Mansour, Ahmet, Müller, Jochen, Serbest, Yasemin, "Ich lebe nur für Allah, Argumente und Anziehungskraft des Salafismus", *Herausgeber ist das Zentrum Demokratische Kultur*, 1, Berlin 2011, 120.
- Dr. habil. Haug Sonja, Müssig Stephanie, M.A., Dr. Stichs Anja, "Muslimisches Leben in Deutschland", *im Auftrag der Deutschen Islam Konferenz, Bundesamt für Migration und Flüchtlinge*, 1. Auflage, Forschungsbericht 6, Nürnberg 2009.
- Duman, Bilgay, "DAEŞ'in Irak'ta bir yılı: Siyaset ve güvenlik algısının dönüşümü", *Ortadoğu Analiz*, 2015.
- Eatwell, Roger, "Community Cohesion and Cumulative Extremism in Contemporary Britain," *The Political Quarterly*, 77(2), 2006, 204-216.
- Eckert, Roland, *Die Dynamik der Radikalisierung, Über Konfliktregulierung, Demokratie und die Logik der Gewalt*, 1. Auflage, Beltz Juventa Verlag, Basel 2012.
- El Difraoui, Asiem, "jihad.de. Jihadistische Online-Propaganda: Empfehlungen für Gegenmaßnahmen in Deutschland", *Stiftung Wissenschaft und Politik*, 5, Berlin 2012, 12.

- Erđin, ığdem, “Radikal selefi örgütlerin sosyal medya kullanımı: IŞİD örneği”, *Bilge Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(2), 2017, 124-130.
- Faraç, Mehmet, *Hizbullah'ın Kanlı Yolculuğu*, 2. Baskı, Günizi Yayınları, İstanbul 2002.
- Feldman, Matthew, Littler, Mark, ”Tell MAMA Reporting 2013/2014: Anti-Muslim Overview”, *Analysis and ‘Cumulative Extremism’*, Middlesbrough: Teesside University, 2014.
- Flade, Florian, “Die Gefahr der einsamen Wölfe”, *Die Welt*, 4. Ausgabe, Berlin 2012.
- Gerlach, Julia, *Pop-Islam revisited: Wohin entwickelt sich die transnationale Jugendbewegung der „neuen Prediger“ in Europa und in der Arabischen Welt?*, In: Hunner-Kreisel, Christine/Andresen, Sabine (Hrsg.): *Kindheit und Jugend in muslimischen Lebenswelten. Jugend, Aufwachsen und Bildung in deutscher und internationaler Perspektive*, Ch. Links Verlag, 1. Auflage, Wiesbaden 2010.
- Gerstenfeld, Phyllis B., Grant, Diana R., Chiang, Chau-Pu, “Hate Online: A Content Analysis of Extremist Internet Sites”, in: *Analyses of Social Issues and Public Policy*”, 3(1), 2003, 29-44.
- Göle, Nilüfer, *İç İe Girişler: İslam ve Avrupa*, Metis Yayınları, İstanbul 2008.
- Güllü, İsmail, “Fayda Odaklı Göç Algısı ve Çok Kültürlü Toplum”, *Perspektif*, (238), 2015, 38-41.
- Hafez, Kai, Richter Carola, “Das Islambild von ARD und ZDF”, *Aus Politik und Zeitgeschichte*, Band 27, Frankfurt am Main 2007.
- Hassan, Muhammad Hanifi, “The Danger of Takfir (Excommunication): Exposing IS’ Takfiri Ideology”, *Counter Terrorist Trends and Analyses*, 9(4), 2017, 3-12.
- Heine, Peter, *Terror in Allahs Namen, Extremistische Kräfte im Islam*, 1. Auflage, Herder Verlag, Freiburg im Breisgau 2001.
- Herding, Maruta, “Radikaler Islam im Jugendalter, Deutsches Jugendinstitut”, *Arbeits und Forschungsstelle Rechtsextremismus und Fremdfenfeindlichkeit*, Halle (Saale) 2013.

- Herwig, Melanie, Schlaffer, Rudolf, "Der libanesische Staat und die Hisbollah seit 1970", *Hrsg. im Auftrag des Militärgeschichtliches Forschungsamt*, 2. Auflage, Paderborn 2009.
- İbrahim, Yahya, "The Ultimate Mowing Machine", *Inspire*, 2. Edition, 2010.
- Jäger, Ralf, "Extremistischer Salafismus als Jugendkultur", *Ministerium für Inneres und Kommunales des Landes Nordrhein-Westfalen*, 1. Auflage, Düsseldorf 2015.
- Kahraman, Fatih, "Koşullu Konukseverlikten Hoşnutsuzluğa: Almanya'da Yükselen Yabancı Düşmanlığını Türk Göçmenler Üzerinden Okumak", *Muhafazakar Düşünce*, 53(10), 2018, 220.
- Kamolnick, Paul, "How Muslim Defenders Became "Blood Spilling" Crusaders: Adam Gadahn's Critique of the "Jihadist" Subversion of Al Qaeda's Media Warfare Strategy", in: *Terrorism and Political Violence*, 29(3), 2017, 444-463.
- Kanık, Cengiz, "Almanya'da Selefi Hareket", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(59), Ekim 2018, 1339.
- Karataş, Abdurrahman, *Almanya'daki Türkiyeli Göçmenler Özelinde Asimilasyon ve Entegrasyon*, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2006.
- Khosrokhavar, Farhad, *Radikalisierung*, 1. Auflage, Cep Europäische Verlagsanstalt, Hamburg 2016.
- Khosrokhavar, Farhad, "Terrorism in Europe and the Middle East", *University of Aarhus (Denmark)*, 2008.
- Köftürcü, Hüseyin, "Avrupa'da Müslüman-Hristiyan Bağlamında Göç Olgusu", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(50), 2017, 1.
- Köster, Karoline, *Salafistische Strömungen, Die Salafiya in Deutschland*, 1. Auflage, GRIN Verlag, Norderstedt 2013.
- Kur'an-ı Kerim, Nisa, 4 /137.
- Kur'an-ı Kerim, Nisa, 4/ 91, Fussilet, 41/34-35.
- Kutlu, Sönmez, "Vehhabilik", *İslam Mezhepleri Tarihi* içinde, Edt. Hasan Onat-Sönmez Kutlu, 3. Baskı, Grafiker Yayınları, Ankara 2014.

- Leistungsprüfstation (LPS), Das Landeskriminalamt Rheinland-Pfalz (LKA), “Hybride Europäisch-Muslimische Identitätsmodelle, Radikalisierungsmechanismen und Deradikalisierungsstrategien bei der Bekämpfung des islamistischen Terrorismus im europäischen Vergleich”, *VolkswagenStiftung-Forschungsprojekt*, 1. Auflage, 2012.
- Lindow, Annika, *Salafismus in Deutschland*, Band 13, Verlag Traugott Bautz GmbH, Nordhausen 2014.
- Mekhennet, Souad, Sautter, Claudia, Hanfeld, Michael, *Die Kinder des Dschihad*, 1. Auflage, Piper Verlag, München/Berlin 2008.
- Meleagrou-Hitchens, Alexander, “As American as Apple Pie: How Anwar al-Awlaki Became the Face of Western Jihad”, *International Centre for the Study of Radicalisation and Political Violence (ICSR)*, London 2011, 84.
- Meyers Lexionsverlag, *Großes Taschenlexikon in 24 Bänden*. Band 3, Bibliographisches Institut Taschenbuchverlag (Neubearbeitete Auflage), Mannheim/Wien/Zürich 1987.
- Musharbash, Yassin, *Die neue Al-Qaida. Innenansichten eines lernenden Terrornetzwerks*, 1. Auflage, Kiepenheuer & Witsch Verlag, Köln 2006.
- Münz, Rainer, Seifert Wolfgang, Ralf, Ulrich, “Zuwanderung nach Deutschland: Strukturen, Wirkungen, Perspektiven”, *Frankfurt Campus*, Frankfurt 1997.
- Müslim, Ebu’l-Hüseyn Müslim b. el-Haccâc b. Müslim el-Kuşeyrî, *Sahîhu Müslim*, thk. Muhammed Fuâd Abdülbâkî, el-Mektebetü’l-İslâmiyye, İstanbul 1955.
- Neumann, Elisabeth Noelle, Köcher, Renate, “Angst vor dem Islam. Die Einstellungen der Deutschen zum Islam”, *Allensbacher Jahrbuch für Demoskopie*, 10, München 2007, 62.
- Neumann, Peter R., *Der Terror ist unter uns*, 1. Auflage, Ullstein Verlag, Berlin 2016.
- Neumann, Peter, “Radikalisierung, Deradikalisierung und Extremismus”, *Aus Politik und Zeitgeschichte, Herausgegeben von der Bundeszentrale für politische Bildung*, 29-31 Ausgabe, Bonn 2013, 3-10.
- Neumann, Peter, *Die neuen Dschihadisten*, 1. Auflage, Econ Verlag, Berlin 2015.

- Neumann, Peter, Winter, Charlie, Meleagrou-Hitchens, Alexander, Ranstorp, Magnus, Vidino, Lorenzo, “Die Rolle Des Internets Und Sozialer Medien Für Radikalisierung Und Deradikalisierung“, *PRIF Report*, 2018, *Leibniz-Institut Hessische Stiftung Friedens-Und Konfliktforschung*, 10, Frankfurt am Main 2018.
- Özcan, Mesut, *Irak: Ortadoğu'nun etnik ve kültürel minyatürü*, 1. Baskı, Bağlam yy, İstanbul 2004.
- Özerkmen, Necmettin, “Terör, Terörizm Ve Radikal İslamcı Terör”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 44(2), Ankara 2004, 258-259.
- Öztürk, Bilgehan, “Avrupa’da Şiddete Varan Radikalleşme ve Sağ Aşırıcılık”, *Muhafazakar Düşünce*, 53(3), 2018, 71-81.
- Peskes, Esther, *Muhammad b. Abdalwahhab (1703-92) im Widerstreit: Untersuchungen zur Rekonstruktion der Frühgeschichte der Wahhabiya*, 1. Auflage, Franz Steiner Verlag, Beirut 1993.
- Prucha, Nico, “Ideologische Strahlkraft: Bewaffneter Dschihad und Medienwesen militanter Gruppen im Netz“, In: *Biene J./Junk J. (Hrsg.): Salafismus und Dschihadismus in Deutschland: Herausforderungen für Politik und Gesellschaft, Sicherheitspolitik-Blog*, Frankfurt am Main 2016.
- Reetz, Dietrich, “Die Missionsbewegung der Tablighi Jama’at”, Vortrag auf der öffentlichen Veranstaltung des BMBF-Projektes „Muslime in Europa“ zum Thema „Islamische Mission in den säkularisierten Gesellschaften Europas: zwischen Bereicherung und Konflikt Berlin“, *Brandenburgische Akademie der Wissenschaften*, 2. Juli, 18-20 Uhr, Berlin 2013.
- Roy, Oliver, *Der islamische Weg nach Westen. Globalisierung, Entwurzelung und Radikalisierung*, 1. Auflage, Pantheon Verlag, München 2006.
- Roy, Olivier, *Küreselleşen İslam*, çev. Haldun Bayrı, 1. Baskı, Metis Yay., İstanbul 2003.
- Rudolph, Hedwig, “Die Dynamik der Einwanderung im Nichteinwanderungsland Deutschland”, In: *Fassmann, Heinz; Münz, Rainer (Hg.): Migration in Europa*.

- Historische Entwicklung, aktuelle Trends, politische Reaktionen. Frankfurt Campus*“, Frankfurt 1996, 161-181.
- Sageman, Marc, “Understanding Terror Networks”, *University of Philadelphia Press*, 2004.
- Salazar, Philippe Joseph, *Die Sprache des Terrors*, 1. Auflage, Pantheon Verlag, München 2016.
- Schmidinger, Thomas, Larise Dunja, *Zwischen Gottesstaat und Islam – Handbuch des politischen Islam*, 1; Auflage, Deuticke Verlag, Wien 2008.
- Seydi, Süleyman, “İslamî Terör”, *Strategma Dergisi*, Sayı 8, İstanbul 2003.
- Shinar, Pessah, Ende, Werner, “*Salafiyya*”, *EF²*, Brill Verlag, , Band 8, Leiden 1995.
- Sirseloudi, Matenia, “Radikalisierungsprozesse in der Diaspora“, *Aus Politik und Zeitgeschichte*, Band 44, Frankfurt am Main 2010.
- Steinberg, Guido, “The Muslim Brotherhood in Germany”, in: *The Muslim Brotherhood: The Organization and Policies of a Global Islamist Movement*, New York: Palgrave MacMillan, 2010.
- Steinberg, Guido, “Im Visier von al-Qaida. Deutschland braucht eine Anti-Terror-Strategie“, 1. Verlag, Edition Körber-Stiftung Verlag, Hamburg 2009.
- Steinberg, Guido, “Jihadismus und Internet: Eine deutsche Perspektive“, *Stiftung Wissenschaft und Politik Deutsches Institut für Internationale Politik und Sicherheit*, 23, Berlin 2012, 9-63.
- Steinberg, Guido, “Jihadistische Radikalisierung im Internet und mögliche Gegenmaßnahmen“, *Aus Politik und Zeitgeschichte*, 29–31, Berlin 2013, 17-25.
- Theveßen, Elmar, *Terroralarm. Deutschland und die islamistische Bedrohung*, 1. Auflage, Rowohlt Verlag, Berlin 2005.
- Todenhöfer, Jürgen, *Feindbild Islam, Zehn Thesen gegen den Hass*, 1. Auflage, C. Bertelsmann Verlag, München 2011.
- Traughber, Armin Pfahl, *Antisemitismus und Antizionismus in der Charta der "Hamas". Eine Textanalyse aus ideengeschichtlicher und menschenrechtlicher*

Perspektive, Erster Halbband, Jahrbuch Öffentliche Sicherheit 2010/2011, Verlag für Polizeiwissenschaft, Frankfurt am Main 2011.

Türkiye ve Terörizm, *Türkiye Barolar Birliği Raporu*, 2006.

Unat, Abadan, “Bitmeyen Göç Konuk İşçilikten Ulus-Ötesi Yurttaşlığa”, *İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları*, İstanbul 2006.

Verfassungsschutz Berlin, “Hintergründe zu den Angehörigen des salafistischen Spektrums in Berlin”, *Senatsverwaltung für Inneres und Sport*, Berlin 2017.

Waldmann, Peter, *Radikalisierung in der Diaspora. Wie Islamisten im Westen zu Terroristen werden*, 1. Auflage, Mumann Verlag, Hamburg 2009.

Weimann, Gabriel, “Terrorist Facebook: Terrorists and Online Social Networking”, in: *Mark Last/Abraham Kandel (Hg.), Web Intelligence and Security. Advances in Data and Text Mining Techniques for Detecting and Preventing Terrorist Activities on the Web*”, Amsterdam u.a.: IOS Press, 2010, 19-29.

Yaman, Fatih, “İslam Toplumlarda Şiddet Yanlısı Radikalleşme Nedenleri Üzerine Bir İnceleme”, *Milel Ve Nihal İnanc, Kültür Ve Mitoloji Araştırmaları Dergisi*, 13(2), İstanbul 2016.

Yanarışık, Oğuzhan, “Yükselen Irkçılık ve İslamofobi Gölgesinde Yaşayan Avrupa Türkleri: Almanya Örneği”, *Yeni Türkiye*, (54), 2013, 2911-2917.

Yörükan, Yusuf Ziya, “Vehhabilik”, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2(4), Ankara 1953, 51-59.

Zick, Andreas, Böckler, Nils, “Extremistische Radikalisierung als Inszenierung: Vorschlag für eine Sicht auf den Prozess der Radikalisierung und die Prävention”, *Forum Kriminalprävention Universität Bielefeld*, Sayı:3, Bielefeld 2015, 6-16.

Zizek, Slavoj, *İslam Arşivleri*, çev. Sabri Gürses, 2. Baskı, Çeviribilim Yayınları, İstanbul 2015.

Online Yayınlar

Bundesministerium des Innern (2012): Verfassungsschutzbericht 2011. Online unter: www.verfassungsschutz.de/download/SHOW/vsbericht_2011.pdf, Erişim Tarihi 05.03.2019.

Götz Nordbruch, Islamische Jugendkulturen in Deutschland. Online unter: www.bundestag.de/das_parlament/2010/27/Beilage/006.html, Erişim Tarihi 09.03.2019.

<http://articles.latimes.com/2010/nov/26/nation/la-na-terror-magazine-20101126>, Erişim Tarihi 24.01.2019.

<http://embassies.gov.il/berlin/AboutIsrael/the-middleeast/naherostendokumente/Die%20radikalislamische%20Terrororganisation%20Hamas.pdf>, Erişim Tarihi 28.12.2018.

<http://embassies.gov.il/berlin/AboutIsrael/the-middleeast/naherostendokumente/Die%20radikalislami%20Terrororganisation%20Hamas.pdf>, Erişim Tarihi 28.12.2018.

<http://focus-migration.hwwi.de/Germany.1509.0.html?&L=1>, Erişim Tarihi 19.03.2019.

<http://murat-kayman.de/2018/04/04/grosse-erwartungen-falsche-voraussetzungen/>, Erişim Tarihi 22.03.2019.

<https://www.welt.de/politik/deutschland/plus181737516/Ditib-Graue-Woelfe-Milli-Goerues-Erdogans-Netzwerk-inDeutschland.html>, Erişim Tarihi 22.03.2019.

<http://news.intelwire.com/search/label/Inspire-Magazine>, Erişim Tarihi 24.01.2019.

<http://publikationen.ub.uni-frankfurt.de/frontdoor/index/index/year/2016/docId/39126>, Erişim Tarihi 29.01.2019.

http://www.bamf.de/SharedDocs/Anlagen/DE/Publikationen/WorkingPapers/wp71-zahl-muslime-deutschland.pdf?__blob=publicationFile%7CSudie, Erişim Tarihi 15.02.2019.

<http://www.bpb.de/izpb/7492/warum-medien-wichtig-sind-funktionen-in-der-demokratie?p=all>, Erişim Tarihi 25.01.2019.

<http://www.bpb.de/nachschlagen/lexika/das-junge-politik-lexikon/161125/fundamentali-smus>, Erişim Tarihi 31.10.2018.

<http://www.bpb.de/politik/extremismus/islamismus/286322/die-muslimbruderschaft>, Erişim Tarihi 04.04.2019.

<http://www.bpb.de/politik/hintergrund-aktuell/69878/al-qaida?p=all>, Erişim Tarihi 25.12.18.

<http://www.bundeswehr-journal.de/2014/studien-dokumentieren-den-terror-militanter-islamisten/#more-4525>, Erişim Tarihi 01.04.2019.

<http://www.deutsche-islam-konferenz.de/DIK/DE/Magazin/Gemeindeleben/ReligiositaetMLD/religiositaet-mld-node.html>, Erişim Tarihi 16.02.2019.

<http://www.ditib.de/default1.php?id=5&sid=8&lang=de>, Erişim Tarihi 24.03.2019.

http://www.documentarchiv.de/brd/2002/verbot_al-aqsa.html, Erişim Tarihi 28.12.2018.

<http://www.gazetevatan.com/yeni-dusman-heyet-tahrir-el-sam-kim--1108619-gundem/>, Erişim Tarihi 02.04.2019.

<https://www.adoptrevolution.org/leben-unter-dschihadisten/>, Erişim Tarihi 02.04.2019.

<http://www.haber7.com/guncel/haber/1475853-isid-daes-nasil-kuruldu-nedir-liderleri-kim>, Erişim Tarihi 24.12.2018.

<http://www.independent.co.uk/voices/donald-trump-saudi-arabia-muslim-speech-a7747856.html>, Erişim Tarihi 28.03.2019.

<http://www.kath.net/news/53746>, Erişim Tarihi 25.03.2019.

<http://www.lessentiel.lu/de/news/welt/story/tater-verehrt-breivik-und-will-merkel-toten-24526445>, Erişim Tarihi 31.03.2019.

<http://www.muhafazakar.com/uploads/articles/53/10.pdf>, Erişim 17.03.2019.

<http://www.spiegel.de/panorama/justiz/massenmord-in-norwegen-attentaeter-begruende-t-bluttat-mit-krudem-menschenhass-a-776272.html>, Erişim Tarihi 29.03.2019.

<http://www.spiegel.de/politik/ausland/aegyptens-militaer-stuerzt-praesident-mohammed-mursi-a-909326.html>, Erişim Tarihi: 04.04.2019.

<http://www.spiegel.de/politik/ausland/charlie-hebdo-satiremagazin-mit-skandal-tradition-a-1011723.html>, Erişim Tarihi 01.04.2019.

<http://www.spiegel.de/politik/ausland/weltbild-des-norwegischen-attentaeters-rechter-bruder-der-dschihadisten-a-776735.html>, Erişim Tarihi 30.03.2019.

<http://www.verfassungsschutz-bw.de/Lde/Startseite/Arbeitsfelder/al-Qaida>, Erişim Tarihi 25.12.2018.

<https://asyaninsesi.com/almanya-afganistandaki-asker-sayisini-artiriyor/>, Erişim Tarihi 25.04.2019.

<https://de.euronews.com/2019/03/16/von-3-bis-71-jahren-die-opfer-der-moschee-attacke-von-christchurch>, Erişim 30.03.2019.

<https://de.qantara.de/inhalt/jugendliche-dschihadisten-radikalisiert-der-islam>, Erişim Tarihi 15.04.2019.

<https://dralabay.wordpress.com/2014/08/29/web-teknolojilerinin-gelisimi-ve-hayatimiza-etkileri/>, Erişim Tarihi 15.01.2019.

https://insamer.com/tr/almanyada-muslumanlar_1439.html, Erişim 01.04.2019.

<https://issuu.com/aypa/docs/politik-im-namen-allahs/4>, Erişim 20.03.2019.

<https://vunv1863.wordpress.com/tag/deutsche-muslimische-gemeinschaft/>, Erişim Tarihi 05.04.2019.

<https://web.archive.org/web/20060719234627/http://www.zdf.de/ZDFde/inhalt/13/0,1872,2000717,00.html> , Erişim Tarihi 27.12.18.

<https://web.archive.org/web/20070927122350/http://www.islamprojekte.com/kalifat/kalifat/webseite/ru/artikel/buecher/deutsch/lebensordnung-des-islam.pdf> -, Erişim Tarihi 26.12.18.

<https://web.archive.org/web/20171021063545/http://bverwg.de/presse/pressemitteilungen/pr-essemitteilung.php?jahr=2006&nr=3>, Erişim Tarihi 26.12.18.

<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/deasin-degistirdigi-irak-/974382>, Erişim Tarihi 26.12.2018.

<https://www.abendblatt.de/archiv/nachrichten-vom-18-8-2003.html>, Erişim Tarihi
01.04.2019.

<https://www.abendblatt.de/hamburg/kommunales/article127003356/Islamische-Gemeinschaft-Milli-Goerues-ist-nicht-verfassungsfeindlich.html>, Erişim Tarihi
21.03.2019.

http://www.schleswig-holstein.de/MIB/DE/Service/Presse/PI/2015/150428_im-verfassungsschutzbericht.html, Erişim Tarihi 21.03.2019.

<https://www.tagesspiegel.de/politik/verfassungsschutz-milli-goerues-koennte-aus-der-beobachtung-herausfallen/11990882.html>, Erişim Tarihi 21.03.2019.

<https://www.aljazeera.com/news/2017/12/europe-hails-trump-slams-eu-islam-migrants-171217152352526.html>, Erişim Tarihi 28.03.2019.

<https://www.amerikaninsesi.com/a/gencler-neden-isode-katiliyor/3278650.html>, Erişim
Tarihi 07.04.2019.

https://www.bbc.com/turkce/haberler/2013/07/130705_musluman_kardesler_profil,
Erişim 04.04.2019.

<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-39937578>, Erişim Tarihi 25.04.2019.

https://www.deutschlandfunk.de/satzung-des-islamverbands-ditib-tuerkischfunktionaere.886.de.html?dram:article_id=375487, Erişim 25.06.2019.

<https://www.dw.com/de/muslimbruderschaft-auf-der-terrorliste-und-in-den-untergrund-verbannt/a-17325546>, Erişim 04.04.2019.

<https://www.dw.com/de/wahhabiten-und-salafisten-gleiche-basis-unterschiedliche-mittel/a-17304769>, Erişim 22.12.2018.

<https://www.dw.com/de/welche-ziele-verfolgt-al-shabaab/a-18129260>, Erişim Tarihi
02.04.2019.

<https://www.dw.com/de/wie-gefahrllich-kann-der-is-deutschland-noch-werden/a-41630006>, Erişim Tarihi 26.12.2018.

<https://www.dw.com/tr/muสลman-genclerin-tercihleri/a-6349357>, Erişim Tarihi
07.04.2019.

<https://www.fes.de/fulltext/asfo/00803008.htm#E10E9>, Erişim Tarihi 05.04.2019.

https://www.focus.de/politik/ausland/politik-und-gesellschaft-erdogan-und-seine-schattenkrieger_id_4776655.html, Erişim Tarihi 26.03.2019.

<https://www.haberturk.com/yeni-zelanda-da-2-camiye-saldiri-bas-zanli-brenton-tarrant-mahkemeye-cikarildi-cinayetle-suclandi-2404930>, Erişim Tarihi 30.03.2019.

https://www.hamburg.de/contentblob/2963154/968d3152069ed0dccb50cb53e45ae1e4/d_ata/verfassun_gsschutzbericht-2010-illustriert-fhh.pdf, Erişim Tarihi 06.04.2019.

<https://www.hamburg.de/innenbehoerde/archiv/231738/hizb-ut-tahrir-artikel/>, Erişim Tarihi 27.12.18.

<https://www.hamburg.de/innenbehoerde/islamismus/511912/tabligh-i-jama-at/>, Erişim Tarihi 06.04.2019.

<https://www.igmg.org/tr>, Erişim Tarihi 21.03.2019.

<https://www.kas.de/statische-inhalte-detail/-/content/hizb-ut-tahrir>, Erişim Tarihi 26.12.18.

<https://www.kas.de/web/islamismus/die-muslimbruderschaft>, Erişim Tarihi 04.04.2019.

<https://www.kas.de/web/islamismus/tablighi-jama-at>, Erişim Tarihi 06.04.2019.

<https://www.ksta.de/politik/tuerkische-islam-verbaende-ditib-und-milli-goerues-im-schulterschluss-29949890>, Erişim Tarihi 22.03.2019.

<https://www.lpb-bw.de/11september.html>, Erişim Tarihi 25.12.2018.

<https://www.mepanews.com/tahrirus-sam-lideri-ebu-cabir-kimdir-3880h.htm>, Erişim Tarihi 02.04.2019.

<https://www.news.com.au/world/pacific/gunman-who-opened-fire-on-christchurch-mosque-addresses-attack-in-manifesto/news-story/70372a39f720697813607a9ec426a734>, Erişim Tarihi 30.03.2019.

<https://www.n-tv.de/politik/Pierre-Vogel-steht-auf-IS-Abschussliste-article17470541.html>, Erişim Tarihi 24.01.2019.

<https://www.n-tv.de/politik/Verhaltene-Beteiligung-in-Deutschland-article20480506.html>, Erişim Tarihi 22.03.2019.

<https://www.perlentaucher.de/buch/werner-schiffauer/nach-dem-islamismus-eine-ethnografie-der-islamischen-gemeinschaft-milli-goerues.html>, Erişim Tarihi 09.03.2019.

<https://www.sabah.com.tr/dunya/2018/03/30/son-dakika-trump-yakin-zamanda-suriye-den-cekilecegiz>, Erişim Tarihi 26.12.2018.

<https://www.sicherheitspolitik-blog.de/2015/03/03/das-dabiq-magazin-als-rekrutierungswerkzeug-des-is/>, Erişim Tarihi 23.01.2019.

<https://www.sueddeutsche.de/medien/islamistische-propaganda-gottesstaat-fuer-einsteiger-1.2077643>, Erişim Tarihi 22.01.2019.

<https://www.sueddeutsche.de/politik/moscheeverband-verfassungsschutz-nimmt-ditib-ins-visier-1.4138179>, Erişim Tarihi 26.03.2019.

<https://www.tagesschau.de/ausland/somalia-anschlag-123.html>, Erişim Tarihi 02.04.2019.

<https://www.tagesspiegel.de/politik/moscheeverband-ditib-der-lange-arm-erdogans-in-deutschland/13961072.html>, Erişim Tarihi 24.03.2019.

<https://www.takvim.com.tr/galeri/dunya/yeni-zelandada-camide-katliam-yapan-terorist-brenton-tarrantin-kullandigi-tufegin-sifreleri>, Erişim 30.03.2019.

<https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/docs/2012/>, Erişim 28.03.2019.

<https://www.ufuq.de/radikalisierungsspirale-das-wechselspiel-zwischen-islamismus-undrechtsextremismus/>, Erişim 07.04.2019.

<https://www.usip.org/publications/2004/03/wwwterrornet-how-modern-terrorism-uses-internet>, Erişim 09.01.2019.

<https://www.verfassungsschutz.de/de/arbeitsfelder/af-islamismus-und-islamistischer-terrorismus/was-ist-islamismus/salafistische-bestrebungen>, Erişim Tarihi 18.12.2018.

https://www.verfassungsschutz.de/download/de/publikationen/verfassungsschutzbericht/vsbericht_2011_vorabfassung/vsbericht_2011_vorabfassung.pdf, Erişim Tarihi 06.04.2019.

https://www.verfassungsschutz.niedersachsen.de/extremismus/islamismusundsonstigerextremismus/islamistische_organisationen_und_bestrebungen/muslimbruderschaftmb/die-muslimbruderschaft-54221.html, Erişim Tarihi 05.04.2019.

https://www.verfassungsschutz.niedersachsen.de/extremismus/islamismusundsonstigerextremismus/islamistische_organisationen_und_bestrebungen/islamische_gemeinschaft_milli_goerues_ev_igmg/islamische-gemeinschaft-milli-goerues-ev-igmg-129066.html, Erişim Tarihi 20.03.2019.

<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/the-state-of-global-jihad-online>, Erişim Tarihi 09.01.2019.

<https://www.welt.de/politik/article2300815/Die-Hisbollah-wird-in-Deutschland-unterschaetzt.html>, Erişim Tarihi 27.12.18.

<https://www.welt.de/politik/deutschland/article154689954/So-naehren-Erdogans-PredigerIslamismus-in-Deutschland.html>, Erişim Tarihi 25.03.2019.

<https://www.welt.de/politik/deutschland/article181605862/Koeln-Verfassungsschutz-prueftBeobachtung-von-Ditib.html>, Erişim Tarihi 24.03.2019.

<https://www.yenisafak.com/gundem/mit-iki-dosyayi-raftan-indirdi-cami-katliamcisi-turkiyede-neler-yapti-3452053>, Erişim Tarihi 30.03.2019.

<https://www.zeit.de/gesellschaft/zeitgeschehen/2011-07/terroranschlaege-oslo-3>, Erişim Tarihi 30.03.2019.

<https://www.zeit.de/hamburg/stadtleben/2017-01/elbvertiefung-13-01-17>, Erişim Tarihi 06.04.2019.

<https://www.zeit.de/politik/2017-01/tuerkei-ditib-deutsch-tuerkischer-islamverband-spitzelei-guelen-anhaenger>, Erişim Tarihi 26.03.2019.

<https://www.zeit.de/politik/ausland/2014-10/kurden-proteste-tuerkei-pkk-hueda-par>, Erişim Tarihi 03.04.2019.

www.badische-zeitung.de/schuelertexte/erklaer-s-mir-was-ist-ein-maertyrer--115216895.html, Erişim Tarihi 31.10.2018.

www.bpb.de/politik/extremismus/islamismus/36339/islamismus-was-ist-das-ueberhaupt, Erişim Tarihi 26.10.2018.

www.setav.org, Erişim Tarihi 23.12.18.

www.verfassungsschutz.de/de/arbeitsfelder/af-islamismus-und-islamistischer-terrorismus/zahlen-und-fakten-islamismus/eu-liste-terroristischer-organisationen, Erişim Tarihi 01.11.2018.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Oğuz ÜZER
Doğum Yeri ve Tarihi	Erzurum- 01.01.1989
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
Y. Lisans Öğrenimi	-
Bildiği Yabancı Diller	Almanca İngilizce
Bilimsel Faaliyetleri	-
İş Deneyimi	
Stajlar	-
Projeler	-
Çalıştığı Kurumlar	-
İletişim	
E-Posta Adresi	oguz_uezer@hotmail.de
Tarih	20.05.2019